

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Dag Solstad

17. Roman

ROMAN

Çeviren: Banu Gürsaler Syvertsen

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

17. ROMAN

Dag Solstad (1941) Edebiyat dünyasına 1965'te yayımladığı öykü kitabıyla girdi. O zamandan bu yana ülkesi Norveç'in ve Kuzey Avrupa'nın en önemli yazarlarından olan Solstad pek çok roman, öykü kitabı, oyun ve deneme kitabı yayımladı; ayrıca 1982-1998 yılları arasında Jon Michelet'le birlikte dünya futbol şampiyonaları üzerine beş kitap kaleme aldı.

Solstad, ülkesinin en prestijli edebiyat ödülllerinden Norveçli Eleştirmenler Ödülü'nü üç kere kazanmanın yanı sıra, Kuzey Avrupa Edebiyat Ödülü'nün de sahibi olmuştur.

Başlıca kitapları: *Irr! Grønt!* (1969), *Roman* 1987 (1987), *Elleve roman, bok atten* (1992; *On Birinci Roman, On Sekizinci Kitap*, çev. Banu Gürsaler Syvertsen, YKY, 2022), *Genanse og verdighet* (1994; *Mahcubiyet ve Haysiyet*, çev. Banu Gürsaler Syvertsen, YKY, 2018), *Professor Andersens natt* (1996; *Profesör Andersen'in Gecesi*, çev. Banu Gürsaler Syvertsen, YKY, 2021), *T. Singer* (1999; *T. Singer*, çev. Deniz Canefe, Jaguar Kitap, 2021), *Armand V. Fotnoter til en uutgravd roman* (2006).

Banu Gürsaler Syvertsen 1956 yılında İzmir'de doğdu. Boğaziçi Üniversitesi'nde Sosyoloji lisansüstünü bitirdikten sonra, eğitimine Oslo'da devam etmek üzere 1981 yılında Norveç'e yerleşti. Norveç Radyo Televizyon Kurumu'nda radyo, TV ve daha sonra web sayfalarında haber, kültür ve çocuk programları yapımcısı ve sunucusu olarak 25 yıl görev yaptı. Çeşitli kültür projelerinde çalıştı, Türkçe öğretmeyi hedefleyen 16 dizilik "Merhaba" adlı radyo programını hazırladı, Nâzım Hikmet ve Sevim Burak'ın iki yapıtını çevirip televizyona ve sahneye uyarladı. Oslo'da yaşıyor; 1991 yılından bu yana Norveççeden Türkçeye yirmi üç kitap çevirdi.

Çevirileri:

Jon Fosse'den *Melankoli I-II* (2023), Per Petterson'dan *Sibirya Hayali* (2022), Dag Solstad'dan *On Birinci Roman, On Sekizinci Kitap* (2022), *Profesör Andersen'in Gecesi* (2021), Jon Fosse'den *Üçleme* (2021), Hedvig Montgomery'den *Keşif Yılları* (kurgu dışı, 2021), Dag Solstad'dan *Lise Öğretmeni Pedersen'in Ülkemize Musallat Olan Büyük Siyasi Uyanışa Dair Anlatısı* (2020), Per Petterson'dan *Benim Durumumdaki Erkekler* (2020), Ingvar Ambjørnsen'den *San Sebastian'da Hüzün* (2019), Hedvig Montgomery'den *Anne Baba Sihri* (kurgu dışı, 2019) Dag Solstad'dan *Mahcubiyet ve Haysiyet* (2018), Hilde Østby'den *Aşk ve Özlem Ansiklopedisi* (2017), Ingvar Ambjørnsen'den *Gece Gündüzü Düşlüyor* (2016), Axel Jensen'den *İkarus* (2015), Margit Walsø'den *Sevgili Voltaire* (2014), Per Petterson'dan *Reddediyorum* (2014), Selma Aarø Lønning'den *Elvira Madigan'ın Kayıp Parmağı* (2013), Levi Henriksen'den *Kar Yağacak* (2012), Ingvar Ambjørnsen'den *Tavandaki Kukla* (2002), *İnsan Postuna Bürünmüş Köpek* (1994), *Beyaz Zenciler* (1991), *İstanbul'da İki İskandinav Seyyah* (1993), Norveçli şair Johanna Swartz ile birlikte Nâzım Hikmet şiir seçkisi *Jeg levde som et menneske på jorden* (1990).

**Dag Solstad'ın
YKY'deki kitapları**

Mahcubiyet ve Haysiyet (2018)

**Lise Öğretmeni Pedersen'in Ülkemize Musallat Olan
Büyük Siyasi Uyanışa Dair Anlatısı (2020)**

Profesör Andersen'in Gecesi (2021)

On Birinci Roman, On Sekizinci Kitap (2022)

DAG SOLSTAD

17. Roman

Roman

Norveççe aslından çeviren

Banu Gürsaler Syvertsen

YAPI KREDİ YAYINLARI

Bu kitap NORLA tarafından verilen çeviri desteği ile yayımlanmıştır.

Yapı Kredi Yayınları - 6223
Edebiyat - 1791

17. Roman / Dag Solstad
Özgün adı: 17. Roman
Norveççeden çeviren: Banu Gürsaler Syvertsen

Kitap editörü: Darmin Hadzibegović
Düzeltili: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Merve Çakıroğlu

Baskı: Sena Ofset Ambalaj, Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu Sk. 2. Matbaacılar Sitesi B Blok
Kat: 6 No: 4NB 7-9-11 Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul
Telefon: (0 212) 613 38 46
Sertifika No: 45030

Çeviriye temel alınan baskı: Forlaget Oktober, Oslo, 2009
1. baskı: İstanbul, Haziran 2023
ISBN 978-975-08-5807-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2022
Sertifika No: 44719
© Dag Solstad

Bu kitap ilk olarak Forlaget Oktober AS tarafından 2019'da yayımlanmıştır.
Bu kitabın telif hakları Oslo Literary Agency ve Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
<https://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/yapikrediyayinlari
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

17. Roman

Kongsberg Defterdarlığı Vergi Dairesi eski müdürü Bjørn Hansen'in, sigortayı dolandırmak suçundan hüküm giyerek çarptırıldığı üç buçuk yıllık hapis cezasını tamamladıktan sonra serbest bırakılmasının üzerinden neredeyse on beş yıl geçmişti. O günden sonra Bjørn Hansen izini kaybettirmiş ve olabildiğince sessizliğe gömülmüştü. Ancak şu anda oğlunun onu karşılayacağını ümit ettiği Sørlandsbanen Treni hattında bulunan bir istasyona gitmek üzere Oslo Merkez Garı'nda beklemekteydi.

Bjørn Hansen kendisini bu anlatıda da, anlatının temelini oluşturan ve iradesi dışında başkahramanı olduğu olaylarda da pek arzulanan biriymiş gibi hissetmiyor. Yine de burada işte. Bjørn Hansen geri dönüyor. 1992 yılında yarattığım roman karakterim yeniden ortaya çıkıyor. Kongsberg Defterdarlığı Vergi Dairesi eski müdürü Bjørn Hansen tartışmasız bir şekilde parçası olduğu anlatıya geri dönmüş bulunuyor.

Gerçeğin açığa çıkmasının ve mahkemenin üzerinden on sekiz yıl geçmesine karşın olaylar daha dün olmuş gibi geliyor. Bjørn Hansen'in cezasını tamamladıktan sonra salıverilmesinin üzerinden on beş yıl geçmiş, o da Oslo'nun doğu yakasındaki semtlerden birine yerleşerek izini kaybettirmişti; görünüşte çalışan, sade bir vatandaştı, o kadar sıradan biri olmuştu ki kendisini önceden tanıyan birilerinin onunla yeniden temas kurması imkânsızdı, ayrıca kendisi de iş ilişkileri ve iş çevresinin ondan beklediği şeyler dışında kimseyle temas halinde değildi. Serbest kaldıktan sonra kısa bir süre Gamlebyen semtinde bir apartman dairesine taşınmıştı, aradan geçen on beş yılda ev esaslı bir bakım ve tamirat gerektirecek duruma gelmişti, ancak o bunu ihmal etmiş, sık sık şu evi onaracak ustalar bulayım da onlar çalışırken ben bir tatile çıkayım diye düşünmesine rağmen bu yolda bir çaba göstermemişti. Kısa bir süre önce, iki yıldır yöneticisi olduğu firmayı tasfiye etmiş ve bu arada altmışyedi yaşını bitirerek emekli olmuştu. Şu an, yani bu anlatının başladığı –ya da devam ettiği de diyebiliriz– sırada, elinde yeni satın

alınmış zarif bir valizle Sørlandsbanen Treni'nin 7 numaralı hatta girmek üzere olduğu Oslo Merkez Garı'nda peronda beklemekte. Emekli eski vergi müdürü ve eski mahkûm Bjørn Hansen az sonra bu trende yerini alacak. Yaklaşık yirmi yıldır görmediği kırk yaşındaki oğlu Peter'i ilk kez ziyaret edecek. Gideceği yer Telemark ilindeki Bø isimli istasyon kasabası. Yıllardır kırk elli kilometre uzağında yaşamasına rağmen daha önce oraya hiç ayak basmamış olmasının nedeni Bø'nün o zamanlar ona göre ters istikamette yer almasıydı, aslında bugün de aynen öyleydi; bunu düşünüp iç geçirdi Bjørn Hansen. Oğlu ailesiyle, eşi ve on bir yaşındaki oğluyla Telemark ilinin Bø ilçesinde yaşıyordu. Bjørn Hansen'in oğlu bu istasyon kasabasındaki optik mağazasını işletiyordu ve on dört gün önce babasından sürpriz bir mektup almıştı, babası bu hafta sonu onları ziyaretine gelmesinin uygun olup olmadığını soruyordu, oğlu mektuba derhal cevap vermiş ve kendisini beklediklerini yazmıştı; bu olay son on sekiz yıl boyunca, yani Bjørn Hansen'in dünyasının çöküp dağılmasının üzerinden geçen süre içinde babayla oğlu arasında gerçekleşen dördüncü temastı.

Bjørn Hansen oğlunun kendisini cezaevinde ziyaret etmesine izin vermemişti. Daha başından itibaren bu konudaki kararı kesin-di. Kim gelirse gelsin cezaevinde ziyaretçi kabul etmemeye karar vermişti Bjørn Hansen ifşa edildiği o an. Yakayı ele verdiği an. Tam banyodan çıkarken. Yardımcısı eve erken gelmişti, üstelik yalnız da değildi, yanında bir yetkili olduğu anlaşılan bir erkek de vardı. Bjørn Hansen'in tekerlekli sandalyesi salonun geniş penceresinin önünde bomboş duruyor, kendisi ise banyodan çıkıyordu. Kendisi, yani malulen emekli kişi. Tekerlekli sandalyeye mahkûm sakat bir adam. Yardımcısı ve yetkili kişi ona değil, boş sandalyeye bakıyorlardı, Bjørn Hansen de tekerlekli sandalyeye bakıyordu. Derken yardımcısı ve yetkili kişi aynı anda başlarını çevirip ona doğru baktılar. Orada ayakta duruyordu işte. Bjørn Hansen, hani derler ya, kapı gibi sapasağlam. Banyoyla tekerlekli sandalye arasında bir yerde. İfşa olmuştu. Yakayı ele vermişti. Utanç verici bir durum. Bu asla duyulmamalı. Bunu bilmek istemiyorum. Kimse bilmesin. Ah, nasıl da geri zekâlıydı, ne demeye böyle cüretkâr davranmıştı. Belli ki yardımcısı bir şeylerden şüphelenmiş ve ona tuzak kurmuştu, o da düşüvermişti tuzağa. Kendi banyosundan dışarı birkaç adım atmış ve hop diye düşmüştü tuzağa işte. Polis aracı oturduğu

apartmanın dışında park etmiş bekliyordu. Asansöre bindiler. Bjørn Hansen gözaltına alındı.

O andan itibaren Bjørn Hansen olayı bir iş meselesi gibi görmeye başlamıştı. Yardımcısı ve yetkili kişi. Bir kişi, iki kişi. Şimdilik iki kişinin eline düşmüştü. Yetkili kişi kendisine bir şeyler söylediğinde Bjørn Hansen kollarını iki yana açmış, omuzlarını kaldırıp indirmiş ve bence bir mahzuru yok, demişti. Tamam, o zaman gidelim, demişti yetkili olduğunu varsaydığı kişi. Apartman dairesinden ayrılıp koridora çıkmışlardı. Bjørn Hansen o andan başlayarak, Kongsberg Emniyet Müdürlüğü'ne getirilip sorgulanmak üzere bir odaya alınana kadar geçen sürede kendisini peşine düşülmüş bir av hayvanı gibi hissetti. Titriyordu, kimse onu fark etmemeliydi bu koridorda, biri gelirse kendini savunmak zorundaydı, burada, aşırı parlak bir ışıkla aydınlatılmış bu koridorda karşısına çıkacakları kendisine zarar vermesinler diye etkisiz hale getirmek zorundaydı. Yardımcısı ve yetkili olduğunu varsaydığı kişi eşliğinde yürürken asansöre kadar görülmeden gitmeyi başardı, zaten olayın bir parçası olan yanındakiler dışında başka kimseyle karşılaşmadı. Asıl korkusu asansörde görülmekti. Asansör geldi, kimse dışarı çıkmadı, asansörün içi de boştu, bindiler ve aşağı inmeyi beklediler. Bjørn Hansen geçtikleri her katta endişe içindeydi, asansörün durmasından ve komşularından birinin binmesinden korkuyordu. Bu da olmadı ve nihayet giriş katına indiler. Asansör kapısı açıldı, dışarı çıkabileceklerdi. Başka bir deyişle açık havaya; aklından bunu geçirirken birden olup biteni hatırladı, asansör kapısından açık havaya değil, aşırı kötü bir ışıkla aydınlatılmış apartman girişine çıkılıyordu ve bu boş alanda Bjørn Hansen açısından tek bir şey önemliydi: O yanındaki biri kadın biri erkek iki eşlikçisiyle buradan geçip sokağa çıkana, aradaki kısa mesafeyi adımlayarak kendilerini bekleyen polis aracına ulaşana, kimseye görünmeden arka koltuğa oturana, öğle öncesi تنها sokaklardan geçirilerek merkeze götürülene ve şok geçiren, ifşa edilmiş insanları rutin olarak arka merdivenlerden binaya aldıkları avluya gelene dek bu alanın boş olmaya devam etmesi. Derken kendisini bir sorgu memurunun önünde buldu. Muhatap olması kaçınılmaz yeni bir insan. Üçüncü kişi.

Bjørn Hansen gözaltına alındı. Mektup ve ziyaret yasağı uygulanacaktı. İyi. Gayet iyi. Çelik bir kutuyla arasında hiçbir benzerlik olmamasına rağmen Bjørn Hansen hücreğine daha ilk günden Çelik

Kutu adını verdi. Artık bir elik kutunun içindeydi, kapı üzerine kilitlenmifiti ve o hayatta kalmaya azimliydi. Dr. Schiøtz hakkında da soruşturma açıldı. Doktor her şeyi itiraf etti ve tedavisi mümkün olmayan uyururucu bağımlılığını yaptığı şeye sebep olarak gösterdi. Bjørn Hansen'i malul olarak gösterecek belgeleri imzalaması karşılığında ödenecek sigorta tazminatının yarısını alacaktı Dr. Schiøtz. Bjørn Hansen de itiraf etti. İsnat edilen tüm suçları kabulleniyordu. Sigortayı dolandırmak. Sosyal yardımları kötüye kullanmak. Hep-sini itiraf edecekti, yeter ki bunu niçin yaptığını sormaktan uzak dursunlar. Avukat bu soruyu sormaya çalıştıysa da sonuç alamadı. Bjørn Hansen sigortayı dolandırmak ve sosyal yardımları kötüye kullanmak noktalarına işaret etti, bunlardı gerekçesi. Para, hayata dair ağzllk ve biraz da tembellik. . . Onu sorgulayan görevli de sebebe ilişkin soruyu sordu. O da Bjørn Hansen'in ne sürdüğü gerekçeleri kabul etmeye yanaşmıyordu. Sorgu memuru Bjørn Han-sen'in kendini kurtarmak için böyle bir sebep gösterdiğini yüzüne karşı söyledi, en azından Bjørn Hansen'in tepkisini gözlemlemek için söyledi bunu. Bjørn Hansen buz gibi güldü (elik kutusunda uzanıp yatmış, bu sahneyi gözünün önünden geçirirken böyle düşünüyordu). Soruřturma suçun işleniş sebebini ortaya koyamadan takılıp kaldı. Okuma ve ziyaret yasağı kaldırıldı. Bjørn Hansen avukatı aracılığıyla veya doğrudan mahkemeye başvurarak buna itiraz etmedi. Bunu yapmak sadece şüphe uyandırırđı.

Bununla birlikte ziyaretçi kabul etmeyi reddetti. Ziyaretçi yasağı bulunduğu dönemde oğlunun kendisiyle iki kez temas kurmaya çalıştığı söylendi ona; oğlu yasağın kalkmasından sonra bir kez daha denediyse de sonuç alamadı. Sadece avukatının gelmesine izin veriyordu, bu durum kaçınılmaz bir iş ilişkisiydi, aslında Bjørn Hansen avukatsız da yapabiliirdi, avukatı o tutmamıştı, resen atan-mış bir kamu avukatıydı bu, üstelik adam Kongsbergliydi, bu da çok rahatsız edici bir şeydi, vergi dairesi eski müdürü Bjørn Hansen'le yerel avukat tanışmıyorlar mıydı, hatta birlikte bira imişlikleri de yok muydu? İşte bu durum savunma avukatıyla yapılan görüşmeyi kaçınılmaz olarak daha da utanç verici bir hale getiriyordu. Oslo'dan bir avukat, hem de pahalı bir avukat talep etmemiş olmasına ha-yıflanıyordu, pahalı avukata yetecek kadar parası vardı, elindeki parayı Oslo'dan gelecek tanıdık olmayan pahalı bir avukata seve seve harcayabiliirdi, zaten yakında elinde hiç para da kalmayacak,

mahkeme kararıyla tüm parasına el konacaktı. *Voilà*, işte buyurun, klasik edebiyatta böyle denir ya! Kongsbergli savunma avukatı, Bjørn Hansen’i ziyaret etmek üzere cezaevine gelebilen tek kişiydi. En iyi dostları Diş Hekimi Busk ve eşi Bayan Busk’ü bile kabul etmiyordu. Defalarca rica etmiş, mektup yazmışlarsa da Bjørn Hansen mektupları açmamıştı, cezaevine telefon ettiklerinde kendisini telefona götürmek üzere gelen görevliyi de geri çevirmişti. Sonunda Busk çifti ısrardan vazgeçmiş, Bjørn Hansen’i gözaltında ve sonrasında da kapalı cezaevinde kendi haline bırakmışlardı. Duruşma salonuna gelebilirlerdi, ancak iki iyi dost olarak anlamışlardı ki aralarındaki bağ eski vergi müdürünün ifşa edildiği anda kopmuştu. Yakayı ele verdiğiğinde yani. Çılgınlık, tam bir çılgınlık. Bu nedenle de duruşmaya gelmeyerek ve Bjørn Hansen’in bu saatten sonra bir ölüm sessizliğine gömülme arzusunu kabul etmek suretiyle ona bir çeşit teşekkür etmişlerdi. Size müteşekkirim, diye düşünürdü Bjørn Hansen, Busk çifti aklına düştükçe. İhtiyacım olmadığı zamanlarda üstüme gelmediğiniz için size minnettarım. Oğlu da duruşmalara gelmemişti, Bjørn Hansen buna şaşırılmıştı, zira oğlunun başkalarına karşı bu kadar hassasiyet gösterebileceğini hiç tahmin etmiyordu. Zira oğlu yirmili yaşlarının henüz başındaydı ve sosyal becerilerinin çok gelişmiş olduğu da söylenemezdi. Başka şekillerde babasıyla temasa geçmeye çalışmasına karşın duruşmalara gelmemesi Bjørn Hansen’i daha da şaşırtmıştı. Belki de oğlum babasının hüküm giyeceği bir mahkeme salonuna gelmekten utanmıştır, diye de düşünüyordu. Mutlaka öyleydi, zira kendi deyimiyle çelik kutuya kilitlenmiş olduğu günlerde oğlu babasını görebilmek için adeta yalvarmıştı.

Ne var ki reddedemediği tek bir kişi vardı. Bu adam yasalarla dayanarak içeri girebiliyordu. Mahkemenin atadığı psikiyatristi uzmanıydı bu kişi. Bjørn Hansen, “Atanmış psikiyatri uzmanı içeri girmek üzere kilitli hücre kapısının önünde beklemektedir” mesajını aldığı anda bir süre düşündü. Adam iriyarı bir gardiyanın marifetiyle kendini zorla içeri aldırılmıştı, Bjørn Hansen olaya bir iş meselesi gibi bakmaya karar verdi ve uzmanı kibarca içeri buyur etti, ancak içinden adama “beş numara” ismini vermişti. Uzman hücreye buyur edildi, içeri girmesi, dilediği soruları sorması ve gözlem yapması için gereken izin Bjørn Hansen tarafından verildi, her ikisi de duruşmada konuyu böyle ifade ettiler. Ne var ki psikiyatrist

Bjørn Hansen'in iç dünyasına giremedi ve onu harekete geçiren sebebe ulaşamadı. Bjørn Hansen avukatı ve savcılığın ortak kararıyla kendisine bir psikiyatrist gönderildiğini düşünüyordu, zira her iki makam da Bjørn Hansen'in o güne dek sergilediği tutumdan pek memnun kalmamıştı. Ancak mahkemenin atadığı psikiyatrist de bir sonuca ulaşamadı. Uzmanın yasal hakkına dayanarak en acımasız ve normal hayatta gayet fütursuzca sayılabilecek sorular yöneltmesine karşın Bjørn Hansen hiç sarsılmadı –evet, sarsılmadı ifadesi burada, bu hücrede daha da bir anlam kazanıyor– ve “beş numara”nın iftira niteliğindeki varsayımlarıyla iddiaları adeta ona değmeden üzerinden akıp gitti ve o kibarca ama çok kesin bir ifadeyle kendisini harekete geçiren sebebin açgözlülük, kısmen de tembellik olduğunda ısrar etti.

Duruşma Bjørn Hansen'in hafızasından uçup gitmişti, ifşa edilmek kadar utanç verici olmasa da yine de kötü bir deneyimdi. Dr. Schiøtz de, Bjørn Hansen de suçlarını memnuniyetle itiraf ettiler ve haklarında verilen hükme bir üst mahkemede itiraz etmediler. Bu iş bitsin artık, diyorlardı sanki. Aradan on beş yıl geçmiş olmasına rağmen şimdi bile hafızasında yer alması gereken o duruşma tamamen kayıp, üzerine kara bir perde çekilmiş gibi ve sona ermiş vaziyette. Şimdi burada kısaca şunu belirtmek gerekiyor: Kongsberg Defterdarlığı Vergi Dairesi eski müdürü, elli iki yaşındaki Bjørn Hansen'in Litvanya'nın Vilnius kentinde bir trafik kazasını takiben yatırıldığı hastanede gördüğü tedavinin ardından hastanın bel bölgesinde kalıcı bir felç geçirmiş olduğunun anlaşıldığını ifade eden sahte bir evrak temin etmek, Norveç'e tekerlekli sandalyede dönmek ve Kongsberg Hastanesi'nde görevli Dr. Schiøtz'e bu sahte tanıyı doğrulamak suretiyle kendine malûlen emekli aylığı bağlatmak ve hayat sigortasından tazminat almak suçları işlediği sabit görülmüştü. Bu nedenle Bjørn Hansen belgelerde sahtecilik yapmak, sosyal yardımları kötüye kullanmak, sigortayı dolandırmak suçlarından hüküm giymiş ve üç buçuk yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. Cezasını çekmek üzere de derhal Oslo'nun kuzeyindeki Ullersmo Cezaevi'ne gönderilmişti.

Ceza süreci hayatında çok büyük bir değişiklik arz etmiyordu; diğer mahkûmlarla birlikteliğin başlı başına bir değişiklik oluşturduğu iddia edilmezse –ki oluşturuyordu aslında– temelde bir şey değişmemişti, şu durum hariç: Bjørn Hansen çalışma ve yemek-

lerdeki birliktelikleri kendince teşvik ve tatmin edici buluyordu, hayatının eğlenceli kısmını oluşturan bu anları aslında pek de geçerli bir sebebi olmasa da dört gözle bekliyordu, zira cezaevinde hayat pek çok sınırlamaya tabi, yalnız ve kasvetliydi. Aşağılayıcıydı da... Ayrıca dışarıdaki hayatın kendisine tanıdığı bir çeşit otoriteyi kullanmaya alışık, ellisini geçmiş bir adam olarak şimdi kendisi üzerinde otorite kuranlara gık demeden baş eğmek zorundaydı. Bununla birlikte hayatının diğer mahkûmlarla birlikte geçirdiği kısmını eğlendirici olarak nitelemek zorundaydı, her ne kadar hepsi birörnek giyinseler bile futbol oynadıkları o neşeli günlerde cezaevi duvarlarının dışında onları destekleyenlerin var olduğunu biliyordu artık. Pek çok şey hepsinin aynı gemide bulunduğu, bir çeşit cemaat oldukları anlamına geliyordu. Bu, Björn Hansen'in kendisiyle aynı sıkıntıları paylaşan insanlardan yüzünü saklamak zorunda kalmaması demekti. Belgelerde sahtecilik yapan, sosyal yardımları kötüye kullanan, sigortayı dolandıran biri olarak arazide yatay (ve hatta dikey) pozisyon almasına gerek yoktu. Bu da gerçek koşullara, yani eski hayatına bir daha asla geri dönemeyecek olmaya nasıl tahammül edeceği konusunda çok şey ifade ediyordu. Aradaki bağlantıyı tamamen koparmıştı. Bitmişti, bu boşa harcanan sonsuz dakikalar, saatler, günler ve geceler dizisi nihayet sona erdikten sonra da bitmiş olacaktı. Björn Hansen için her şey bundan ibaretti. Yaşamdaki belirleyici koşullar. Bu koşullar hücrelerine verdiği isimle Çelik Kutu'nun ya da Çelik Küp'ün içindeydi. Çünkü her şeyden önce fiziksel olarak Çelik Küp'ün içindeydi. Yalnız. Tek başına. İfşa olduktan sonra. Nihai çöküntü ve karar. Asla iyileşemeyecek yara. İfşa edilmiş olmak. Her şeyin bitmesi. Ancak üç yıl hapis cezasına çarptırılmış (fiili ceza süresi iki yıl sekiz ay) ve ifşa edilme hali bilincinde sürekli zonklasa da geri alınamazlığın, iyileştirilemezliğin tamamen farkında olan ellisini geçmiş bir adam olarak yine de ruhunun selamete ermesi konusuna çok kafa yormaktaydı. Çelik Küp'ün içine kilitlenmiş olan Björn Hansen ruhunun selamete ermesi konusunda çok endişeliydi. Henüz ölmemişti.

Ayrıca ölüme özlem de duymuyordu. Her ne kadar cezasını tamamlamış da olsa kalan günlerini, geride bırakamayacağı –hem bırakmak da istemediği– büyük fiyaskosunun, yaşadığı hayat-olmayan-hayatın oluşturduğu o şeffaf perdenin ardında, gölgeler vadiğinde sürdüreceğinden emindi. Büyük projesi, yani varoluşun

boş ve kasvetli uğultusuna ya da müzmin kayıtsızlığına karşı ve hiç durmadan cevap aramaktan kendini alamayan, hatta olmayan bir cevabın peşinde koşan birine Bjørn Hansen'in verebildiği tek cevap olan projesi... Sonunda cesaretini toplayıp bu işi yerine getirmiş ya da başka bir deyişle geri alınamaz ve telafisi imkânsız *cevabını* vermişti. Dört elle bu işe sarılmış, bir planı hayata geçirmişti. Ve işte: Ansızın Bjørn Hansen bir tekerlekli sandalyede oturuyordu. Ne var ki ifşa edilmiş olmaya hiç tahammül edememişti. Ullersmo Cezaevi'ndeki Çelik Küp'ün içine tıkılmış olduğu o uykusuz gecelerde bundan başka bir şey düşünemiyordu. Ifşa olmak her şeyi mahvetmişti.

Nasıl olmuş da böyle davranabilmişti? Sosyal hayatta bir sakatken, Litvanya'da geçirdiği trajik trafik kazası sonucu tekerlekli sandalyeye mahkûm olmuş mutsuz bir adamken, yalnız kaldığı ve kendisi olduğu zamanlarda normalmiş gibi yaşamak, Banyo ile Tekerlekli Sandalye arasında keyifle ıslık çalarak gezinmek... Nasıl olmuş da böyle bir cahil cesareti gösterebilmişti, hem de neredeyse her gün? Bir sakat olarak geçirdiği tekdüze hayatında biraz değişiklik olsun diye mi böyle yapmıştı? Yalanının ortaya çıkması riskinin verdiği heyecan için mi? Bunu hayalinde bir oyun gibi canlandırmak için mi? Muhtemeldir, evet muhtemeldir, ama aslında neyi hayal etmişti? Bu projeyi ifşa edilme olasılığına karşı her an tetikte olmaksızın sonuna kadar götürebilmeyi mi? Yıllarca “mış gibi” yaparak ve afişe olmadan yaşayabilmeyi mi? Hiçbir şey cereyan etmeden geçecek bir sürü sıradan günün onu beklediğini işin başında hayal edememiş miydi? Belli ki etmemişti. Önceden hayal ettiği tek şey günlük hayatta çevresini nasıl kandıracağıydı ve bunu düşünmek onu müthiş keyiflendirmişti, adeta karşı koyamadığı cazip bir şeydi bunu düşünmek. Kongsberg'de bir apartman dairesinde tekerlekli sandalyede yaşayan, trafik kazası geçirmiş bir kötürüm olarak yaşadığı o dönemde de (maalesef çok kısa süren bir dönem) karşı konulamayan bir cazibe olarak devam etti. Evet, Oslo'nun kuzeyindeki Ullersmo Cezaevi'ndeki Çelik Küp'e kapatılmış elli yaşını geçkin bir adam olarak yaşadığı günlerde bile hâlâ cazibesini koruyordu. Öte yandan elinde kalan tek şey bu neşeydi zaten. Eskisi kadar canlı olmasa da hâlâ devam ediyordu. Zira hayatının geri kalan kısmını düşünmeye bile katlanamıyordu.

Başa çıkmak zorunda olduğu, kaçamayacağı pek çok katı gerçeğe ilaveten Bjørn Hansen'in bilincinde bazı sanrılar da dönüp

durmaktaydı. Örneğin dört gözle beklediği, gerçekten arzu ettiği şeyin, asıl ve gizli projesinin, kendisini açıkça görülüp ifşa edileceği ve geri dönüşü olmayan utanç verici bir duruma sokmak olduğu sanrısına kapılmıştı. Öyle ki Bjørn Hansen'in hayatının büyük projesi olduğunu iddia ettiği şey, asıl arzusunu, yani ifşa edilmeyi hayata geçirebilmek yolunda zorunlu bir araçtı. Bir görgü tanığı tarafından kimsenin oturmadığı boş bir tekerlekli sandalye olarak görülen tekerlekli sandalye Bjørn Hansen'in projesinin sadece bir halkasıydı. Bir değil iki görgü tanığı vardı tekerlekli sandalyeyi gören. Banyo kapısının açılıp içeriden bir adamın çıktığını, adamın salona doğru birkaç adım attıktan sonra birden donakaldığını görmüşlerdi. Bu kişi tekerlekli iskemleye mahkûm bir adamdı ve iki görgü tanığı tarafından fark edildiği an Bjørn Hansen'in büyük ve gizli planı nihayet gerçekleşmiş oluyordu. Belgelerde sahtecilik yapmak, sosyal yardımları kötüye kullanmak ve sigortayı dolandırmaktan hüküm giyen Bjørn Hansen'in zihninde, cezasını çektiği iki yıl sekiz ay boyunca her gece bunun gibi sanrılar dolaşıp durmuştu. Geceleri üzerine kafa yorduğu düşünceler. Ruhunu kaybetmiş olduğuna dair düşünceler. Kim olduğunu artık bilemiyor olduğuna dair düşünceler. Demek istediği gerçekten demek istediği midir, hissettiği gerçek hisleri midir, düşündüğü gerçek düşüncesi midir, bunlardan emin olamamak. Elde etmeyi her şeyden çok arzu ettiği şeyin, zannettiği şey değil de başarmak için kendinden bile saklayarak böyle gizli bir şekilde planlamak zorunda kaldığı şey olması. Bunun böyle olduğuna dair duyduğu şüphe öylesine korkunçtu ki Bjørn Hansen kendi akıl sağlığının tahammül sınırını aşacağından ciddi bir şekilde endişe etmeye başlamıştı. Ve bütün bu derin düşünceler –ister gerçeklerden kaynaklansın ister hayal ürünü kuruntular olsun, isterse hayatın bizzat kendisi üzerinden veya ayırımına bile varılamayan bazı şeyler aracılığıyla nasıl da akıp gitmekte olduğunun ansızın rahatsız edici bir şekilde farkına varmak olsun– son tahlilde herhangi isimsiz bir kişiye, bir dosta, olayları apaçık görebilen bir insana yönelmiş bir imdat çılgılığı olarak algılanabilirdi. Zira o, yani Bjørn Hansen, öylesine çaresiz ve ne yapacağını bilmez bir haldeydi ki gerçeği açıkça görebilmek ve kendine dışarıdan bakabilmek dünyanın en kolay işi olsa da bunu başaramıyordu. Kendine dışarıdan bakamadığından göremediği şey şuydu: Gece vakti bir hücrede çaresizliğe terk edilmiş bir mahkûm.

Ne var ki kendini bir nesne olarak, kendisi olmasa da kendisi olan, bu rezil hücrede nesnel bir şekilde başkası gibi gözlemlenen, bununla birlikte kendi bedeninde vücut bulmuş ve kendi zamanının amansız akışının içinde yaşayan biri gibi görmeyi beceremiyordu.

An itibarıyla bir mahkûmdu o. Bir mahkûm olarak mesele hayatta kalabilmek ve daha sonraki yaşamına hazırlanmaktan ibaretti. Bjørn Hansen Ullersmo Cezaevi'ne geldikten sonra da kendini toplumdan soyutlamayı sürdürdü. Cezaevine ziyaretçi kabul etmedi. Özel telefonlara çıkmadı. Mektuplarını iade etti. Resmi mektuplaşmalar bunun dışındaydı. Bunlar çarpıtıldığı maddi tazminatları tahsil etmek üzere resmi makamlardan ve sigortadan gelen taleplerdi. Bu nedenle avukatıyla ilişkisini sürdürmek zorundaydı, Kongsberg'deki dairesinin satış işlemleri de buna dahildi. Ev satıldıktan sonra hiçbir malı mülkü kalmamıştı, zira avukatına evdeki eşyaları da satma yetkisi vermişti. Bir süre eşyalarını oğluna bırakıp bırakmama konusunu düşündü, avukatı aracılığıyla oğluna baba evine gelip istediği eşyaları toplayıp gitme imkânı verebilirdi, ancak biraz düşündükten sonra oğlunu babasının mobilyalarını isteyip istemediği konusunda bir karar vermek zorunda bırakmak istemediğini anladı, bu şekilde belki de oğlunu mahkûm babasıyla yakın ilişki kurmaya, hiç istemese de avukatın karşısında durumu kurtarmak için evet demeye mecbur etmiş olacaktı. Bu yüzden de Bjørn Hansen nereye gittiklerini bilmeden ve bunu hiç önemsemeden bütün eşyalarını sattı, dağıttı. Ullersmo Cezaevi'nde kapalı kaldığı üç yıla yakın süre içinde iki kez ziyaretçisi gelmişti, hem de tamamen sürpriz bir şekilde. İlk ziyaretçisi Diş Hekimi Busk ve Bayan Berit'ti. Mahkûmiyetinin birinci yılı bittiğinde Busk çifti onu ziyaret etmeyi denemişlerdi. Arabalarıyla Norveç turuna çıkmışlar, yolları Ullersmo yakınından geçtiği için de cezaevine uğramışlardı. Kapıdaki nöbetçi onları içeri almış (içeri girmelerine neden izin verilmişti bilemiyor, belki de gelmezden önce Bjørn Hansen'in bilgisi dışında cezaevi yönetimine başvurmuşlardı) ve Bay ve Bayan Busk isimli iki ziyaretçisi olduğu kendisine bildirilmişti. Ne var ki Bjørn Hansen onları kabul etmediğinden eli boş geri dönmek zorunda kalmışlardı. Cezasının bitmesine altı ay kala yeni bir sürpriz ziyaret teşebbüsü olmuştu. Ziyaretçisi 1970'lerin başında evlendiği ve oğlu Peter'in annesi olan eski karısıydı. Bjørn Hansen onunla da görüşmeyi reddetmişti. Kadın daha sonra telefonla ulaşmaya

çalıştıysa da sonuç aynı olmuştu. Bjørn Hansen itiraf etmek zorundaydı ki yirmi yıldır görmediği bir kadının böyle iki kez denemek suretiyle ısrarcı olması onu meraklandırmıştı. Acaba eski karısı aradan yirmi yıl geçmiş olmasına rağmen Ullersmo'ya kadar gelip, onu içeri tıkılmış bir mahkûm olarak kendi gözleriyle görüp oh olsun diyecek denli mi nefret ediyordu ondan? Ama bu düşünceyi derhal çıkardı aklından, bunca yıldan sonra bu kadar acımasız olamazdı. Peki ama neden, hem de iki kez, onunla ilişkiye geçmeyi denemişti? İlkinde cezaevinde ziyaret etmek istemiş, ikincisinde de telefonla ulaşmaya çalışmıştı. Bjørn Hansen oğluyla ilgili bir konu olabileceğini düşündü. Oğlundan bir şekilde bir mesajla geliyordu belki de? Açık söylemek gerekirse bunun ne olabileceğini merak ediyordu. Sonra, bir zaman önce kendisine özel bir mektup gelmiş olduğunu hatırladı. Resmi bir yazışma değildi bu, gelen mektubun üzerindeki adres el yazısıyla yazılmış, ancak gönderen belirtilmemişti. Bu nedenle de Bjørn Hansen mektubu açmamıştı. Aslında zarfın arkasında gönderenin kim olduğu yazılı olsa bile açmazdı ama idareye verip geri gönderebilirdi. İsim olmayınca geri gönderilemezdi tabii. Gerçi mektubu açıp, göndereni tespit edip, eğer belirtilmişse yazarın adresine iade edilmesini sağlayabilirdi ama bir mektup için bu kadar zahmete girmeye değmezdi. İşte bu yüzden mektubu açmadan bir kenara koymuştu. Şimdi mektubu sakladığı yerden çıkarıp eline almıştı. Bakıyordu. Oğlundan gelmiş olabilir miydi? Oğlu ona önemli bir haber mi veriyordu? Öyle olmalıydı. Oğlunun ona söylemek istediği önemli bir şeydi belki. Zarfı elinde düşünceli düşünceli tarttı. Sonra cesaretini toplayıp mektubu açtı. Evet, oğlundan geliyordu. Peter babasına bir kızla tanıştığını, ona âşık olduğunu, hayatını onunla birleştirmek istediğini yazıyordu; kızın da hayatlarını birleştirmeyi memnuniyetle kabul etmesi üzerine evlenmeye karar vermişlerdi. Şu tarihte Drammen Sulh Ceza Mahkemesi Başkanlık Ofisi'nde saat 15:30'da idari bir nikâh kıyılacaktı. Bu bilgilere ek olarak oğlu şunu yazmıştı: "Umarım içinde bulunduğun şartlara rağmen iyisindir." Bir başka kişi, oğlunun nişanlısı da mektubun bir köşesine selamlarını eklemişti. Bjørn Hansen bütün mahkûmlar gibi duvarına astığı ve günleri işaretlediği takvime baktı. Biricik oğlu Peter üç gün önce evlenmişti. İşte o an oğluna mektup yazmaya karar verdi. Kâğıt ve tükenmez kalem çıkardı ve kararlı bir şekilde yazdı: "Sevgili

Peter” Devamını getirmek zordu, öyle ki yazmayı orada bıraktı ve ertesi akşamdan önce devam etmedi. Yazmak istediği şey Peter’in deyimiyle hayatlarını birleştirmeye karar veren genç çifte iyi dileklerini iletmekti. Sonra nikâha katılamadığı için özür dileyecek, bunun nedenini içinde bulunduğu ve kendisinin de hiç memnun olmadığı şartlara bağlayacaktı. Hepsi buydu aslında ama yazıya dökmek pek kolay olmuyordu. Bjørn Hansen’in kendini yazıyla iyi ifade edememesinden kaynaklanmıyordu bu elbette, yüksek eğitim görmüş, çok kitap okumuş biri olmasına rağmen çekingenliğinin nedeni şuydu: Onu bu mektubu yazmaya yönelten şey oğlunun hayatında meydana gelen bu önemli olaydı, ancak, hani denir ya, “artık buzlar eridiğine göre” babası ilişkiyi devam ettirmek üzere baskı yapıyor duygusuna kapılmasını istemiyordu oğlunun. Mektubu yazdığı sırada içinde bulunduğu ve nikâh törenine gelmesine imkân tanımayan çok özel şartlardan bahsederken oğluna bu mesajı vermeye çalışıyor ama başaramıyordu. Oğlunun evliliğini candan kutlayan bir baba mektubu olması gerekirken ya çok negatif ve dışlayıcı bir hava yaratıyordu ya da iletişime geçmelerini istemediği yolunda yaptığı uyarı çok kapalı olup anlaşılmama riski taşıyordu. Sonunda mektubu ilk yazdığı haliyle bıraktı ve “baban” diyerek imzaladı, bunu yaptıktan sonra mektubu bitirmiş ve göndermeye hazır olmanın verdiği gönül rahatlığıyla “ve Thea’nın kayınpederi” ibaresini ekledi, ertesi gece mektubu son kez yeniden okuduğunda bunu da sildi çünkü bu son eklediği ibarenin iletişimi sürdürmeleri yolunda bir teşvik niteliği taşımasından endişe duyuyordu ve ansızın o olağan kederine gömüldüğü anda böyle bir ilişkinin imkânsız olduğunu anlamıştı. Bu nedenle de son eklemenin yer almadığı yeni bir mektup yazdı. Ah, oğluna yazma kararı pek de kolay bir karar olmamıştı.

Ama yapmıştı işte. Dediğimiz gibi, kolay alınacak bir karar değildi. Öncelikle kendisine seçtiği hayat tarzının ihlaliydi. Ayrıca mektubu koyacak zarfı olmadığı için gardiyandan ya da adamın kendisine verdiği isimle “cezaevi görevlisi”nden istemek zorunda kalacaktı. Bu talebinin Norveç Cezaevleri bürokrasisi içinde en üst kademededen en alt kademeye, tepeden tırnağa mevcut olan kendini beğenme ve üstünlük taslama duygularını güçlendireceğini biliyordu. Bir zarf istemeye karar vermesinin gardiyanların takıldığı hapisane koridorlarını ve idari memurların ofislerini

“Yaşasın!” çığıllarıyla inleteceğinin de farkındaydı. İnatçı herif nihayet aklını başına topladı, diyeceklerdi. Genelde cezaevleri sistemi ve yerelde cezaevi müdürlüğü Bjørn Hansen’in ziyaretçileri ve telefonları reddetmesinden hiç hoşlanmamıştı, ancak cezaevinde emirlerinde bulunan ve pek çok görevi olan astları vasıtasıyla bu adamı kuşkulu gözlerle süzmek ve bakışlarını hep üzerinde tutmak dışında yapabilecekleri bir şey yoktu. Bjørn Hansen’in adı işbirliği yapmayı reddeden kişiye çıkmıştı. Aslında amacı görünmez adam olmaktı ancak kendine çizdiği cezaevinde hayatını sürdürebilme stratejisi uyarınca geçmişİ temsil eden hiçbir ziyaretçi kabul etmemesi onu seilmeyen kişi yapmakla kalmayıp anonim biri olmasını da engellemişti. Bjørn Hansen daha ilk aylarda, Ullersmo’da bazı avantajlar elde edebilmek için başka türlü davranması gerekeceğini anlamıştı. Burada çok farklı değerler söz konusuydu. Bjørn Hansen cezaevi idari sisteminin değerlerini kabul etmiyor, sistem de Bjørn Hansen’in değerlerini umursamıyordu. Bjørn Hansen bir mahkûm olarak öncelikle ilk üç yılını, sonra da geri kalan ömrünü nasıl geçireceğine dair bir plan yapmış, buna “zorunlu hayatta kalma stratejisi” ismini vermişti. Onun hem mahkûmiyet günlerine hem de sonrasına tahammül edebilmek gibi basit bir amaç için geliştirdiği bu hayatta kalabilme stratejisine diğerleri kibirlilik diyorlar ve hiç müsamaha göstermiyorlardı. Elbette. Çünkü hedefleri onu rehabilite etmektir. Ancak sorun Bjørn Hansen’in rehabilite olmayı istememesiydi. Asla istemiyordu. O devir çoktan geçmişti. Cezaevinin din görevlisiyle konuşmayı reddediyordu. Bunun nedeni teoloji ve metafizikten hoşlanmaması değildi. Tam aksine teoloji ve metafizikle çok ilgiliydi ama rahiple konuşmak istemiyordu. Sahtekâr bir sakat olarak tekerlekli sandalyede otururken rahiple seve seve konuşabilirdi. Ama artık zamanı geçmişti. Bjørn Hansen rahiple görüşmek istemediğini defalarca dile getirdi. Yönetim buna bir şey diyemezdi. Bir mahkûm rahiple konuşmak zorunda değildir, bu kendisine önerilen ve reddetmekte özgür olduğu bir imkândır sadece. O da reddetmişti. Ziyaretçi kabul etmeyi, telefonlara çıkmayı reddetmiş, mümkün olduğu durumlarda gelen mektupları iade etmişti. Rehabilitasyon tekliflerini geri çevirmişti. Ancak bu yaptıklarının pek de akıllıca olmadığını anladı sonunda. Anladı ki gözleri hep üzerindeydi. Bu da üç yılını ümit ettiği kadar anonim bir kişi olarak geçiremeyeceği anlamına geliyordu. Cezaevi yönetimi

sürekli rehabilitasyon amaçlı bazı girişimlerde bulunuyor, sürekli üzerine düşüyordu. Ellerindeki tüm gücü (ki hiç de azımsanamayacak bir güçtü bu, malum burada mahkûm ve gardiyan ilişkisinden söz ediyoruz, hükümlüler ve memurlar demiyoruz) kullanıyorlardı. Örneğin çalıştığı atölyede yabancı asıllı mahkûmlarla iyi ilişkiler kurmaya başlar başlamaz başka bir bölüme naklediliyor, yeni edindiği arkadaşlarla ancak havalandırma avlusunda ya da kültür gecesi veya hoşça vakit geçirme adı verilen toplantılarda bir araya gelmekle yetinmek zorunda kalıyordu. Bjørn Hansen önceleri bu gecelerin eğlence seviyesini çok düşük bulduğundan katılmayı reddetmiş ve hücrelerinde kitap okumayı tercih etmişti. Aradan bir süre geçtikten sonra gardiyanların ve üstleri olan yöneticilerin kibirlilik olarak algıladıkları bu tutumunu mümkün olduğunca gizlemeye çalışması gerektiğini anlamış, bunun üzerine “mahkûm sponsoru” olarak tanımlanan ve yönetimce gönderilen kişinin haftada bir kendisini ziyaret etmesini kabul etmişti. Bu olay Bjørn Hansen’in oğlunun evliliğini tebrik etmek için mektup yazmaya oturduğu ve gardiyanlardan zarf istediği günlere denk geliyordu. Cezasının bitmesine ve Çelik Küp’ünden çıkmasına birkaç ay kala gardiyanlar ona dostça davranmaya, “mahkûm sponsoru”nu onun hücrelerine bırakırken ve sohbetin bitiminde oradan alırken samimi bir şekilde göz kırpmaya başlamışlardı. “Mahkûm sponsoru” tam da tahmin ettiği gibi bir insandı, Bjørn Hansen onun hakkında olumsuz sözler söylemek istemiyordu. Adam Bjørn Hansen’in karanlık dünyasını aydınlatıldığını zannediyordu ama aslında durum böyle değildi. Bjørn Hansen bu haftalık ziyaretleri bir angarya olarak görüyordu. Cezaevinde bu ziyaretten kurtulmak olanaksızdı ve salıverilme tarihi yaklaştıkça Bjørn Hansen mahkûm sponsorunu gelecekte işine yarayabilecek kişi olarak düşünmeye başlamıştı. Gerçekten de mahkûm sponsoru yeni tahliye olmuş bu mahkûmu kanatlarının altında korumaya aldı. Sonunda bir gün Ullersmo Cezaevi’nin kapısı açılmış, Bjørn Hansen’in arkasından tekrar kapanmıştı. Bjørn Hansen güneşin güçlü ışınları karşısında gözlerini kıpırttırarak özgürlüğün tadını çıkarmaya henüz başlamıştı ki dış kapıda durmuş gülümseyen mahkûm sponsorunu gördü karşısında. Adam sanki Bjørn Hansen kendi eşyasını taşıyamayacak kadar güçsüzmüş ya da özgürlükten başı dönüyormuş gibi, ağır olmayan valizinin sapına yapışıp elinden aldı ve onu şık bir özel otomobile götürdü, yanına, ön

koltuğa oturttu. Mahkûm sponsoru Bjørn Hansen'e emniyet kemeri ni bağlamasını söyledi ve hatta sanki yeni salıverilmiş mahkûm nasıl yapılacağını unutmuş gibi ona bunu nasıl yapacağını gösterdi. İstikamet Oslo'ydı. Kentin biraz dışında, villalardan oluşan bir semte geldiler, mahkûm sponsoru aracını 1930'lu yıllarda bahçeli bir eve ait olan geniş bir elma bahçesinin içine inşa edilmiş bir villanın önünde park etti. Mahkûm sponsorunun annesi burada oturuyordu ve evinin bodrum katında kullanıma hazır bir dairesi vardı, Bjørn Hansen küçük bir kira karşılığında burada oturabiliirdi. Tabii istediğin kadar bir süre, dediler mahkûm sponsoru ve annesi. Kendisine arzuladığı başka bir yer bulduğunda hiç çekinmeksizin taşınabileceğini söyleyerek Bjørn Hansen'i içeri buyur ettiler. Bjørn Hansen'in valizini elinden hiç bırakmayan mahkûm sponsoru annesiyle birlikte ona kalacağı yeri gezdirdi. Burası çok güzel bir odaydı ve mis gibi temiz çarşaf kokuyordu. Bjørn Hansen teşekkür etti, mahkûm sponsoru elindeki valizi yavaşça yere bıraktı. Evin hemen önünde bir tramvay durağı vardı ve Bjørn Hansen işine bu tramvayla gidip gelebilecekti. Mahkûm sponsoru ona bir iş de ayarlamıştı. Zira Bjørn Hansen'in üniversitenin ekonomi bölümünü bitirmiş ve büyük aşkı onu başkentin dışında küçük bir kente sürüklemeyen önce bir bakanlıkta bölüm şefi olarak çalışmış olduğunu biliyordu, bu yüzden bir arkadaşının genel müdürü olduğu büyük ve tanınmış bir muhasebe şirketinde ona iş bulmakta zorluk çekmemişti. İsterse ertesi gün başlayabilecekti. Bjørn Hansen de öyle yaptı. Mahkûm sponsorunun eşliğinde büyük ve tanınmış muhasebe şirketinin yolunu tuttu, onları dosdoğru genel müdürün odasına aldılar, Bjørn Hansen kendisine iş veren bu kişinin elini sıktı. Daha sonra muhasebe departmanının sorumlusu onu yanına aldı ve kadınlı erkekli yaklaşık elli kişinin çatır çutur sesler çıkaran elektrikli hesap makinelerinin önünde çalışmakta olduğu, açık ofis diyebileceğimiz geniş bir salona götürdü, Bjørn Hansen'e masasını gösterdi.

Artık Bjørn Hansen'in bir işi ve bir evi olmuştu. Kjelsås semtinde 1930'lu yıllarda yapılmış bir villanın bodrum katındaki odası ve Oslo'nun merkezindeki işyeri. Tramvay. İşine tramvayla gidip geliyordu. Tramvaydan inip biraz yürüyünce muhasebe şirketine varıyor, önce binadan, sonra muhasebe salonundan içeri giriyor, çatır çutur sesler çıkaran elektrikli hesap makinesinin önüne otu-

arak temel muhasebe işlerini yapıyordu. Bjørn Hansen bu basit görevini yerine getirirken işyerinde dedikodular almış yürümüştü. İşten çıkıp tramvaya biniyor, durakta iniyor, bahçe kapısından ve evin sokak kapısından içeri giriyor, merdivenlerden inip tertemiz kokan odasına ulaşıyordu. Gecelerini yalnız geçiriyor, ara sıra da mahkûm sponsorunun getirdiği küçük ekran televizyonu seyrediyordu. Mahkûm sponsoru haftada bir annesini ziyarete geliyor, sık sık da kısa ya da uzun süreli sohbet etmek üzere Bjørn Hansen'e uğruyordu. Bjørn Hansen mahkûm sponsoruna karşı yeterince müteşekkirci olmadığını düşünüyor ve vicdan azabı çekiyordu. Adam çok iyi niyetli, diye düşünüyordu. Zor bir durum, ama olan yine bana oluyor, diye ekliyordu kendi kendine. İki aydır özgürüm ve ne yapacağımı bilemez bir durumdayım, diye geçiriyordu aklından.

O günlerde yeni arkadaşlar çıktı karşısına. Bir akşamüstü muhasebe şirketindeki işinden çıkmış tramvay durağına doğru yürürken arkasından ısıklık çalındığını duydu ve döndü. Ullersmo'da tanıdığı, yabancı kökenli Norveçlilerden oluşan gruptan bir kişiydi bu, cezaevi yönetimi ne olur ne olmaz diyerek onları ayırana dek çok iyi anlaşmışlardı. Yabancı kökenli bu tanıdık bir kafede oturmalarını önerdi. Burası self-servis bir işletmeydi, yabancı kökenli tanıdığı yemek yemeye karar verdi. Köfte ve soslu lahana sote, yanında da bira ısmarladı. Bjørn Hansen'e de yemek ve bira teklif etti ama o kabul etmedi. Şunu yazmayı unutmuşum: Bjørn Hansen her akşamüstü işten eve geldiğinde mahkûm sponsorunun annesi onun odasına sıcak akşam yemeği getiriyordu. İşte bu nedenle Bjørn Hansen bir fincan kahve içmekle yetindi. Girdikleri kafe bir binanın ikinci katındaydı, caddede gidip gelen tramvayları seyredebilecekleri pencere kenarı bir masa seçip oturdular. Gri bir sonbahar günüydü ve kafenin geniş camlarından aşağı şakır şakır yağmur iniyordu. Yanlarında şemsiye bulunmayanlar kaldırımlarda koşarak ilerlerken diğerleri de hafifçe kamburlarını çıkararak şemsiyelerinin altına girmiş, daha vakur adımlarla yürüyorlardı. Bjørn Hansen kahvesini yudumlarken arkadaşı yemeğini yedi, birasını içip bitirdi. Aralarında güzel bir sohbet kurulmuştu. Önce bir süre ne işlerle meşgul olduklarından bahsettiler, sonra heyecanlı heyecanlı eski günlerden konuşmaya başladılar, şunu ve şunu ya da şu veya şu olayı hatırlıyor musun, gibisinden bir muhabbet. Kodes diye isimlendirdikleri yerdeki arkadaşlarına dair küçük ama unutulmayan hikâyeler yani.

Ancak Bjørn Hansen eski ahababından erken ayrılmak zorundaydı. Binanın ikinci katındaki kafeteryanın dar merdivenlerinden aşağı inip sokağa çıkan Bjørn Hansen yıllardır hiç bu kadar hoşça vakit geçirmemiş, neşelenmemiş olduğunun farkına varmıştı.

Bu keyifli ruh hali günlerce devam etti, ahababıyla buluştuğunun ertesi günü Bjørn Hansen mahkûm sponsorunun annesine bundan böyle akşam yemeklerini evde değil dışarıda yiyeceğini bildirdi. Mahkûm sponsorunun annesi buna itiraz etmedi, belki de memnun olmuştu. O günden sonra Bjørn Hansen işyerinden çıktığında cad-denin karşı tarafına geçip daracık merdivenleri tırmanarak ikinci kattaki kafeteryaya gitmeye, self-servis tezgâhından yemek almak üzere sıraya girmeye başladı, hatta ara sıra bira ısmarladığı bile oluyordu. Tek başına ve tercihen pencere kenarında bir masada oturuyor, sokaktan akıp giden hayatı ve her biri incelemeye değer görünen kafeteryadaki diğer müşterileri gözlemliyordu. Orada oturduğu günlerden birinde eski tanıdığı içeri girdi, çok acelesi varmışa benziyordu, Bjørn Hansen'e kısıcak bir selam verdikten sonra kafeteryadan çıktı. Ancak ertesi gün aynı saatte Bjørn Hansen'in pencere kenarındaki masada oturmuş bir bardak su eşliğinde akşam yemeğini yediği sırada yeniden geldi. Yanında yabancı asıllı bir adam vardı. Adamlar kendilerine birer fincan kahve aldılar ve gelip Bjørn Hansen'in masasına oturdular. Havadan sudan, ekonomik sorunlardan, özellikle de parasız insanların çektikleri sıkıntılardan filan söz ettiler. Bjørn Hansen onlarla konuşmaktan zevk alıyordu. Birbirlerine kodeste geçirdikleri günlere dair anılarını anlattıkları geçen buluşma çok hoşuna gitmişti. Tanışıklıkları her ikisinin de kodes diye söz ettikleri günlere dayanıyordu. Ancak bu görüşmelerinde günlük hayatın meşgalelerinden bahsettiler.

Hafta sonu geçip yeni haftaya başladıkları günlerden birinde bu ikinci kişi Bjørn Hansen pencere kenarındaki masasında oturmuş yemeğini yerken kafeteryada göründü. Kendisine bir fincan kahve aldıktan sonra Bjørn Hansen'in yanına gelip masasına oturmak için izin istedi. Adam kısa bir girizgâhtan sonra konuya girip iş insanı olduğunu ve işlerinin de gayet iyi gittiğini söyledi. Ancak sonradan Norveç vatandaşlığı kazanmış bir kimse olarak pek çok yasa ve yönetmeliği anlamakta güçlük çektiğini, bu nedenle de ekonomik ve yasal soruları olduğu zaman fikir danışabileceği bir kişiye ihtiyaç duyduğunu bildirdi. Bjørn Hansen'in ekonomi eğitimi aldığını,

bir bakanlıkta bölüm şefi olarak çalışmış, vergi dairesi müdürlüğü yapmış olduğunu bildiğini anlattı. Adam Bjørn Hansen'in kariyerine devam etme imkânının olmadığını biliyordu, bunun için de kendi işletmesi çerçevesinde onun uzmanlığına ilgi duyduğunu açıkça ifade etti. Ona her seferinde verdiği hizmet karşılığında bir ücret ödeyecekti. İlaveten, adam bir önceki konuşmalarında Bjørn Hansen'in kaldığı evin semti Kjelsås'u şehrin biraz dışında, kırsalında bulduğunu ve her ne kadar tramvay kapıya kadar gidiyor olsa da bundan yakındığını hatırlıyordu, aslında pek de kötü bir durum sayılamaz ama, diyerek gülümsemişti Bjørn Hansen; tesadüfe bakın ki adamın şehrin göbeğinde, Gamlebyen semtinde eski bir apartmanda bir müstakil odası –ki buna daire de denebilirdi– vardı. Apartman eskiydi ama stüdyo tipi daire yenilenmişti, içinde minik bir mutfak, tualeti ve duşu bulunuyordu ve Bjørn Hansen hâlâ Kjelsås'ta kaldığı evin şehrin kırsalında bir yer olduğunu düşünüyor ve oradan taşınmayı arzu ediyorsa bu daireyi derhal kiralayabilirdi. Bjørn Hansen teklifi kabul etti.

Daha o gece Kjelsås'taki bodrum katı odasını boşaltacağını ev sahibine bildirdi. Ertesi gün iş çıkışı Gamlebyen semtindeki yeni odasına –ya da stüdyo dairesine diyelim– taşındı. Bjørn Hansen yeni ahabına, yani kendisine konut temin etmiş olan bu işadamına dolgun bir ücret karşılığında bazı konularda mali danışmanlık yapmaya başladı. Aldığı miktar eğitilmiş bir ekonomistin alacağı maaşa göre düşük sayılabilirdi ama mahkûm sponsorunun arkadaşının genel müdürü olduğu muhasebe şirketinde çalışan eski hükümlünün sembolik kazancından çok daha yüksekti. Bjørn Hansen yaptığı danışmanlık karşılığında bir süre daha ücret almaya devam etti ve sonunda muhasebe şirketindeki işinden istifa etti; elli beş yaşında resmen işsiz güçsüz biriydi artık. Bununla birlikte, resmen kayıtlı olmasa da bir bakıma serbest meslek erbabı sayılırdı ve elli beş yaşındaki saygıdeğer ekonomistlerin verebileceği mali tavsiyelerin biraz dışında kalan tavsiyelerde bulunarak hayatını devam ettirebiliyordu. Bir bakıma salıverildiği günden bu yana geçen sürede –özellikle de mahkûm sponsoru ve çevresiyle geçirdiği kâbusa benzer ara dönemi atlattıktan sonra– hayatını yoluna koyabilmişti. Yeni arkadaşlar edinmişti ya da yeni bağlantılar diyelim, zira mali danışmanlık talebinde bulunan yalnızca tanıdığı o kişi değildi, zaman zaman yanında çalışanları da getiriyor, hatta işadamı bazen

fikir sormaya bizzat gelmeden güvendiği bir iki kişiyi yolluyordu. Bu kişiler gerek duydukları tavsiyelerin tam karşılığı neyse ödüyordlardı, Bjørn Hansen de onların vermeyi uygun buldukları miktardan daha fazlasına ihtiyaç duymuyordu, hatta tam tersine daha azı bile olabiliirdi. Sonuçta durumdan şikâyetçi değildi. Karşısına çıkan alternatifler arasında, suç şebekesiyle iç içe geçmiş bir hayatı tercih edilebilecek bir seçenek olarak görüyordu. En azından şimdilik, diyordu Bjørn Hansen, durumunu gözden geçirirken ansızın bastıran fesatlık anlarından birinde.

Bu kişiler Bjørn Hansen'den, postanede bir posta kutusu edinecek bir adres oluşturmalarını ve tüm yazışmalarda bu adresi kullanmasını istemişlerdi. Aslında ona gelen postanın büyük bir kısmı reklam broşürlerinden, birkaç faturadan ve resmi yazışmalarla vergi taleplerinden oluşuyordu. Bjørn Hansen ev adresinin haricinde bir posta adresinin olmasından hoşlanmış, kendisine ait olmayan bazı müşteri mektuplarının oraya gönderilebileceğini söylediklerinde de bunu onaylamıştı. Mektupların kendisine mi müşterilerine mi geldiğine nasıl karar vereceğini sorduğunda, posta kutusunda görür görmez bize olduğunu anlarsın, dediler. Gerçekten de birkaç ay sonra bu tip mektuplar gelmeye başladı, müşterileriyle buluşmaya giden Bjørn Hansen bu mektupları yanında götürüyordu.

Oturduğu dairede (odada ya da stüdyoda) telefon yoktu ama Bjørn Hansen bir cep telefonu satın almıştı, böyle bir şeye ihtiyacı olduğunu müşterileri birkaç kez tekrarlamıştı, gerçi onlar söylemese de o bunun gerekliliğinin farkındaydı. Bir akşam beklenmedik bir telefon geldi, ondan belli bir noktaya gelmesi isteniyordu, burası evinin çok uzağında olmayan ve TIR'ların park ettiği bir alandı, söylenen yere gittiğinde bu kişileri aralarına aldıkları hiç tanımadığı bir adamla birlikte kendisini bekler buldu, Bjørn Hansen'e bu adamı tanıyıp tanımadığını sordular, hayır cevabı alınca da yabancıyı dövmeye giriştiler. Bjørn Hansen kendini çok fena hissetti, midesi bulandı ama sesini çıkarmadı. Sonunda dövdükleri yabancıyı yerde öylece bırakıp oradan uzaklaştılar, gitmeden önce de Bjørn Hansen'e kaybol diye işaret ettiler. Müşterileriyle buluştuğu bir sonraki görüşmede Bjørn Hansen kendilerine mali ve hukuki alanda danışmanlık yapmaya devam edecekse buna benzer olaylarla kesinlikle yüz yüze getirilmemesi gerektiğini bildirdi. Yüzüne alaylı alaylı bakıyorlardı, bir anlamda haklı bu adamlar, diye düşündü Bjørn

Hansen, ama yine de böyle bir olayın bir daha tekrarlanmayacağına dair söz verdiler. Sözlerini tuttular da. En azından benim bildiğim kadarıyla bugüne dek de tutmaya devam ettiler.

Bjørn Hansen bir gün posta kutusunda üzerinde gönderenin adının yazmadığı bir mektup buldu. Mektup Ullersmo Cezaevi'ne gönderilmiş, oradan da postanedeki posta kutusuna iletilmişti (Bjørn Hansen Ullersmo yönetimine ev adresini bildirmemişti). Mektubu eve getirdi ama açmadı. Oğlundan geldiğini varsayıyordu. Oğlunun ne yazmış olabileceğini elbette merak ediyordu ama bilmemeyi tercih ediyordu. Şimdilik yani. Daha sonrasında ne yapacağından emin olamadı. Yine de mektup zihnini meşgul etmekteydi. Zarfı sürekli elinde evirip çeviriyor, oğlunun el yazısına ve posta damgasına bakıyordu. Oğlunun ona yazmış olması gururunu okşamış, onu duygulandırmıştı. Belki tam olarak gurur duymak değil de duygulanmaktı bu. Hem de aşırı duygulanmak. Demek ki oğlu ihtiyar babasını unutmamıştı! Bu da bir şeydi. Mektup Kongsvinger'den postaya verilmişti. Demek ki oğlu Kongsvinger'de yaşıyordu. Optometri¹ eğitimini tamamlamıştır mutlaka, diye düşündü, evet, aradan geçen zaman bunu gösteriyordu, oğlu bir yıldır Kongsvinger'de yaşıyor ve bir optik mağazasında çalışıyor olmalıydı. Eşiyle birlikte Kongsvinger'de, belki de kent surlarına bakan manzaralı küçük bir dairede yaşıyorlardı, diye geçirdi aklından. Ancak Thea'nın ne işle meşgul olduğunu bilmiyordu, oğlu mektubunda eşinden söz etmemişti.

Mektuba cevap verme olayı sonuçsuz kaldı. Bunun nedeni zarfı açmayıp öylece bir kenara bırakması, sonra da mektubun Gamlebyen'deki dairesinde bir yerlerde unutulup gitmesiydi. Hayat eskisi gibi devam ediyordu. Danışmanlık hizmeti de yolundaydı. Bjørn Hansen artık konutum diye söz ettiği küçük dairesini (stüdyo daire ve tamamen yanlış olan oda gibi terimleri kullanmıyordu) çok seviyor, akşamlarını evinde geçiriyordu. Salonun bir duvarını boydan boya kaplayan bir kitaplık yaptırmıştı, kitaplığın tıka basa kitaplarla dolması marangozluğunu yapan iki Asyalıyı pek güldürmüştü (hatta rafların da bu kadar uzun olmasına –nere-

1 Optometri: Göz ve görsel sistemlerin tıbbi bozuklukları ya da anormalliklerinin teşhisi ve tedavisiyle ilgilenen uzmanlık alanıdır. Optometristlerin işi, görme kusurlarını saptayıp uygun gözlük veya lens vermektir. Bu işi de optik mağazalarında yaparlar, ancak göz hekimlerinin, yani oftalmologların alanına girmezler. (ç. n.)

deyse Japon siki kadar diyerek– gülmüşlerdi). Burada söz konusu olan kitaplar eski kitaplarıydı. Tutuklandıktan sonra yalnızca kitaplarını saklamış, geri kalan tüm eşyalarını, apartman dairesini, mobilyalarını, temiz ve şerefli adını (bu bir şakaydı, Björn Hansen kendi kendine konuşurken hep bu espriyi yapardı) satıp savmıştı. Avukatına kitaplarını güvenli bir yere kapatma (bu da bir başka Björn Hansen esprisiydi, Oslo’nun Gamlebyen semtindeki küçük dairende kendisiyle yaptığı söyleşilerde kendine ve geleceğine dair hep böyle şakalar yapardı) görevi vermişti. Avukat bu görevi başarıyla ve Björn Hansen’i memnun edecek şekilde yerine getirmiş, bütün kitapları üç yıllığına Kongsberg taraflarında kiraladığı ucuz bir depoya göndermişti. Björn Hansen bu süreyi bir yıl daha uzatmış, yeni hayatında ve yeni evinde bir düzen oluşturur oluşturmaz da kitaplarını almaya gitmişti. Artık geceleri evinde oturuyor ve kitap okuyordu. Edebiyatla ilişkisi edebiyatı keşfettiğı gençlik günlerinden bu yana hiç azalmadan devam etmişti. Björn Hansen hayatı boyunca iyi bir okur olmuştu. şimdi de Gamlebyen’deki küçük dairende karanlıkta, okuma lambasının altında okumaya devam ediyordu. O hep bir okur olarak kalacaktı.

Son tahlilde, Ullersmo’dan salıverilmesinden bu yana Björn Hansen’in işlerinin şu şaibeli özel girişimi sayesinde gayet de yolunda gittiğinin söylenmesi gerekiyor. O elli beş yaşında, geçmişi karanlık ve geleceğı olmayan bir adamdı. Bu şartlar altında durumundan şikâyet edemezdi.

Aslında büyük olasılıkla oğlundan gelmiş olan mektubu aça-bırdı. Mektubu hâla saklıyordu ama içinde bulunduğı çekmecedен çıkarıp çıkarıp zarfa bakmaktan vazgeçmişti. Cezaevinden çıkmasının üzerinden iki yıl geçmiş, Björn Hansen ellili yaşlarının sonuna yaklaşmıştı. Mektubu niçin açmıyordu? Mektubun içinde onun geleceğine yn verebilecek önemli bir mesaj bulunuyor olamaz mıydı? Ayrıca böyle bir mesaj içermese bile biricik evladının kırk yılda bir yazdığı mektubuna babasının cevap vermeye tenezzül etmemesini oğlu nasıl karşılıyordu? Babasının kendisini reddettiğini mi düşünüyordu? Babası oğlunu evlatlıktan ret mi etmişti? Oğlunun böyle düşünmekten kaçınması mümkün müydü? Björn Hansen’in oğlunu reddetmiş bir baba olduğunu kabul etmesi gerekmiyor muydu? Mektubun içerdiği mesaj zannettiğı gibi oğlunun yüzkarası babasını reddetmesi değıldi belki de...

Koşullar göz önüne alındığında durumu hiç de kötü değildi. Kayıtdışı alanda faaliyet gösteren piyasada danışman olarak yerini almıştı, bu piyasada çok sayıda eleman bulunmakla birlikte yasalara takılmadan geçen manevralar yapabilecek kadar bilgili yeterli sayıda danışman olmadığından Bjørn Hansen pozisyonunu bayağı sağlamlaştırmıştı denebilir. En azından o böyle hissediyordu. Ta ki günün birinde Vergi İdaresi'nden önceki yılın vergi beyannamesini neden geciktirdiği sorusu gelene dek. İşte o an yavaş yavaş içinde bir korkunun filizlendiğini fark etti. İçgüdüsel bir korku. Yine de vergi memurlarını rahatlatacak bir hesap sunmayı başardı; oyuncuların dediği gibi elindeki bütün kartları açmış, yaşadığı hayatı ortaya koymuş, yaptığı ufak tefek işlerden yaklaşık 100.000 kron, at yarışlarından da 30.000 kron kazandığına (elinde bu miktarın tamamı için olmasa da 21.000 kronluk ganyan kazanç kuponları vardı ve bunları geçmişte Storgata'daki binanın ikinci katında bulunan kafeteryada Ullersmo'dan tanıdığı adamın yanında karşısına çıkan yabancı kökenli ve yabancı tipli işvereni temin etmişti ona) yetkilileri ikna etmişti. Çıkan vergi borcunun yarısını evde bulundurduğu nakit parayla, diğer yarısını da işvereninden (ona ganyan kazanç kuponları temin eden işvereninden) daha sonra vereceği hizmetler karşılığında aldığı avansla ödedi. Ancak tabanlarının bir kez daha yanmaya başlamasının –çalıştığı çevrelerde böyle bir deyim kullanılırdı– çok yakın olduğu hissinden kurtulamıyordu. İlk yaptığı şey, zorunlu olarak işbirliği yaptığı esas işvereni haricindeki tüm kişilere danışmanlık hizmeti vermeyi kesmek oldu. Vergi meselesinde başı sıkıştığında –bir mali “danışman” olmasına karşın ne yazık ki kendi vergi problemini öngörememişti– ona yardım eden bu işverenle çalışmaya devam etmesi gerekiyordu. Ancak artık normal bir iş özlemi çekmeye başlamıştı. Özünde rahat ve kazançlı bir faaliyet olan danışmanlık hizmetini bitirmek ve genel müdürünün, ellili yaşlarının sonuna gelmiş, elinde son çalıştığı işyerlerini gösteren belgeler bulunmayan bu yorgun adama vermeyi uygun gördüğü bir maaşla çalışacağı yasal bir şirkette işe girmek istiyordu. Ama böylesine cazip bir işi nasıl bulacaktı? En azından muhtelif “mahkûm sponsoru” kişiler karşısında –buna annesi Kjelsås'ta yaşayan eski tanıdığı “mahkûm sponsoru” da dahil olmak üzere– kendisini küçük duruma düşürmeden bu mümkün görünmüyordu. Bu nedenle de eski bağlantılarına danışmanlık

hizmeti vermeye devam etti. Ancak endişeliydi. Kendi adına aldığı, ancak danışmanlık yaptığı ve aynı zamanda onu vergi çıkmazından kurtaran, bu nedenle de müteşekkik olması gereken ve de müteşekkik olduğu kişiler tarafından kullanılan posta adresi bu endişe kaynaklarından biriydi. Endişelerini bu kişilere aktardı. Böylesine korunmasız bir şekilde ortada bulunmaktan hoşlanmadığını bildirdi, onlar da –hatta bizzat şefleri söylemişti bunu– Bjørn Hansen’e şüphe çekebilecek postalar göndermeye son vereceklerini söylediler; şefleri, yani Bjørn Hansen’in şef olduğunu düşündüğü kişi bu konuda güvence verdi, bundan böyle sadece yasal işlerde, sakıncasız mektup ve paket gönderilerinde kullanacaklardı bu adresi, Bjørn Hansen’in kendilerine iyi hizmet vermeye devam edebilmesi için yapacaklardı bunu, böyle ifade ettiler. Bjørn Hansen fazla ısrar etmedi ama yine de huzursuzdu. Konuşma sırasında, yaptığı danışmanlığın yanı sıra düzenli bir iş de istediğini belirtmiş ve böyle bir işten haberleri olup olmadığını, kendisine bir şeyler ayarlayıp ayarlayamayacaklarını sormuştu. Fazla bir şey değildi istediği, maaş bordrosu olan ve vergi kesintisi yapılan sıradan bir iş istiyordu, ihtiyaç oldukça yine danışmanlık hizmeti vermeye devam edebilirdi, rutin bir işi de olsa yapabilirdi bunu. Sonunda ikna oldular. Bjørn Hansen’e kendi faaliyetleriyle ilgisi olmayan bir firma temsilciliği işi buldular. Bu firma (esas itibarıyla) Asya ülkelerinden konserve ithal ediyordu. Yetkili bayiliğini aldığı “Doğu’nun İncisi” firması işyeri olarak Bjørn Hansen’in evine çok yakın bir yerde, Gamlebyen’de oturulmaz raporu verilmiş bir apartmanın arka avlusunda bulunan, ahırdan bozma eski bir barakayı kullanıyordu. Bjørn Hansen hem depodaki malları hem de firmaya ait külüstür ama işe yarar bir kamyoneti devralabilecekti. Firmanın Oslo ve yakın çevresinde oturan sadık alıcılardan oluşan bir müşteri profili vardı. Almanya’daki toptancılardan ithal edilen mallar Oslo civarındaki küçük esnafa dağıtılıyordu, iş adeta kendi kendine yürüyor ve gayet de iyi gidiyordu. Bjørn Hansen’e satışı yapanın kim olduğunu söylemediler; o, sözleşmede Olsen isimli bir satıcı ve Hansen isimli bir alıcı gördü sadece. Bjørn Hansen’e bir finans kuruluşu aracılığıyla kayıtdışı alanda faaliyet gösteren piyasadaki en düşük faiz oranıyla kredi sağlandı (şu spesifik durumda bu ne anlama geliyorsa artık), bundan sonrasında artık sen işe koyulacaksın, dediler.

Björn Hansen bu firmanın yetkili bayiliğini devraldığında altmış yaşına yaklaşmıştı (tam elli dokuz yaşındaydı). O günden itibaren Björn Hansen'i Gamlebyen'deki küçük dairesinden çıkıp aynı semtteki oturulmaz raporu verilmiş bir apartmanın arka avlusunda bulunan ahşap barakaya doğru yürürken görmek mümkündü. Barakanın önünde, içinde Oslo civarındaki küçük esnafa dağıtılmak üzere üst üste dizilmiş konserve kutuları bulunan gri bir kamyonet dururdu. Björn Hansen ofis adını verdiği ahırdan bozma barakanın kapısını, kamyonete mal yüklerken telefon çalarsa duyabilmek için ve işini bırakıp cevap verebilmek üzere yaz kış açık tutuyordu. (Buradan anlaşılacağı gibi Björn Hansen'in biri cep diğeri ofis telefonu olmak üzere iki telefonu vardı. "Doğu'nun İncisi" firmasının yetkili bayii olarak bu kadarına sahip olması normal karşılanmalı.) Björn Hansen kamyoneti yüklemeyi bitirdikten sonra ofisine döner, kapıyı kapatırdı. Kıp kırmızı ışık veren elektrik sobası kış ortasında bile olsa içeriği ısıtırken o da ofis işlerine başlardı. İlk işi gelen postayı gözden geçirmekti. Evden işe yürüyerek gelirken postaneye uğramış, posta kutusuna gelen zarfları almış olurdu. Siparişler, sipariş teyitleri, faturalar, mesajlar (Almanya'dan sipariş ettiğiniz yeni bir parti mal gelmiştir). Günün ilerleyen saatlerinde kamyonetin direksiyonuna geçer ve teslimata çıkardı. Bu işi keyifle tamamladıktan sonra ahırdan bozma ofisine döner, depo olarak kullandığı yan odadaki mal stoklarını denetler, yeniden ısmarlaması gerekecek azalmış malların listesini yapar ya da gelmiş partiyi gümrük depolarından çekmek üzere yeniden kamyonete binerdi. Gümrükten çıkardığı malları arabaya yüklemek, geri dönüp boşaltma yapmak rutin işleri arasındaydı. Firmanın işleri iyi gidiyordu, hatta yoğunluktan bir yardımcı alması bile söz konusu olabilirdi ama o bunu tercih etmiyordu. Akşamüstü ve akşamları muhasebe defterlerini tutar, sonra da evine giderdi. Zaman zaman işverenlerinden biri ya da birkaçı ziyarete gelirdi, bu durumda ona yaşadığı düzeni temin eden bu kimselere de hizmet vermesi gerekirdi. Boş zamanlarında küçük apartman dairesindeki kütüphanesinin önüne gider, raflardan ya eski okuduklarından birini ya da yeni bir kitabı çeker, alırdı. Sürekli kitap satın aldığından kitaplarını raflara çift sıra olarak diziyordu. Neredeyse süs olsun diye duran bir de televizyonu vardı ama çok seyrek seyrediyordu.

Aylar, yıllar böyle geçip gitti. Björn Hansen altmış yaşını doldurmuştu. Yaz kış demeden ofis olarak kullandığı barakada oturup

“Doğu’nun İncisi”ni işletmeye devam ediyordu. Gümrük memurları ve Asya’dan ithal edilen meyve sebze konservelerini satın alan küçük esnafla ahablığı ilerletmişti. Sohbet edecek insan bulmakta sıkıntı çekmiyordu. Vergi denetçilerinin eline koz vermemek için muhasebe defterlerini özenle tutuyordu. Ara sıra işverenleri temsilen bazı kişiler ziyaretine geliyor ve kendi ifadeleriyle “kafalarını duvara çarptıkları” sorunları çözmesini istiyorlardı. Özellikle de yabancı asıllı girişimcilerin Norveç bürokrasisinden ne kadar yıldıkları yüzlerinden açıkça okunuyordu. O da elinden geldiğince işleri düzeltmeye çalışıyordu. Zaman geçtikçe Bjørn Hansen bu tipleri zorda kalmış bir insanı sömürüp sonuna dek yararlandıktan sonra tıpkı o “Tanımıyorum” dediği adama (gerçekten de tanıımıyordu) yaptıkları gibi silkeleyip bir köşeye atacak şeytani bir çete olarak görmekten vazgeçip iyi kalpli yardımcıları olduklarını düşünmeye başlamıştı. Ancak zaman zaman bu kişilerin onunla iletişimi koparmamak amacıyla danışmanlık hizmetine ihtiyaçları varmış gibi davranıp yanına geldiklerinden kuşkulananmaya başlamıştı; nasıl olmuştu da hâlâ yeterli deneyimi kazanamamıştı bu adamlar? Bjørn Hansen’in ara sıra paraya ihtiyacı olduğu düşüncesiyle geliyorlardı belki de?

Bazen de oğlunu ve ondan geldiğini tahmin ettiği açılmamış mektubu düşünüyordu. Çok sık olmasa da aklına geliyordu bu. Yani oğlunu sık sık düşündüğü söylenemezdi. Ama ara sıra aklından geçen bu düşüncelerin ardından yokluktan kaynaklanan bir hüzne kapılıyordu, sonra elden ne gelir dercesine omuz silkiyor, durum şimdi böyle ama hep de böyleydi zaten, sözde ifşa olmamdan (Bjørn Hansen hep “sözde ifşaat” diyordu artık) önce de böyleydi diye düşünüyordu. Oğluyla düzenli bir ilişkisi hiç olmamıştı, on dört yaşından yirmi yaşına, Kongsberg’de ansızın karşısına çıktığı güne dek oğlunu görmemişti bile, oğlu da onu görmeye değil Kongsberg Yüksekokulu’nda çok saygın bir dalda, optometri dalında eğitim almaya gelmişti zaten. Üç dört ay babasının yanında kaldıktan sonra da kendine daha uygun bir ev bulup çıkmıştı. Bjørn Hansen oğlunu sadece ondan aldığı ama henüz açmadığı mektup aklına geldikçe düşünüyordu. Neden açmamıştı mektubu? Mektup yıllarca önce geçmişti eline. Niçin atmamıştı mektubu? Yok, tabii, bunu yapamazdı. Mümkün değil. Ama durdukça da başını ağrıtmaya devam ediyordu mektup.

Son zamanlarda Bjørn Hansen'in aklını en çok meşgul eden şey yaşamak zorunda kaldığı bu hayatın sebebiydi. Bu garip hayat-olmayan-hayat! Düşünceleri hep mağlubiyetine ve ifşa edilmesine dairdi. "Sözde ifşaat" Sık sık bunu düşünüyordu ama en çok da ifşa edilmesinden önceki meseleye, yani büyük projesine bir giriş niteliğindeydi düşünceleri. Sürekli o büyük proje, bir gün öğle saatlerinde evinin banyosundan çıkarak geniş salon penceresinin önünde duran tekerlekli sandalyeye doğru yürümesiyle mahvolan proje dolaşıyordu zihninde.

Neydi bu proje? Doğrusunu söylemek gerekirse şimdi hatırlamıyordu ama bu soru mutlaka bir şeye cevaptı. Şimdilerde "varoluşu meydana getiren yapıtaşlarının tümüne verilen bir cevap" diye isimlendiriyordu bunu; o zamanlar, yani olayın meydana geldiği günlerde belki de başka bir isim vermişti, hatırlamıyordu.

Hayır, hatırlamıyordu. Yoksa hatırlamak mı istemiyordu? Ama aslında bu konuya sürekli kafa yoruyordu. İşinde, barakasında ya da özellikle evinde, bir duvarı boydan boya kaplayan, yerden tavana dek kitap dizili kütüphanesinin bulunduğu küçük apartman dairesinde otururken. Köşedeki büfeden kendine yarın pilic çevirme ve patates kızartması alıp eve gelmiş, salondaki sehpa da yemek yerken. Bir şişe bira eşliğinde. Bjørn Hansen eviyle gurur duyuyordu çünkü etrafı dünya edebiyatıyla çevriliydi. Bu da hayatının yükünü hafifletiyor ve onu mutlu ediyordu. Binlerce kitap, binlerce ses. Ama aynı zamanda onu o büyük ve ahmakça projesine yönelten de bu kitaplardı. Etrafı dünya edebiyatıyla çevriliyken yapmıştı böyle bir şeyi. Kitaplar ruhumuzu artırır, güzelleştirir diyecek olsam bana kim inanır, diye geçirdi aklından hafifçe gülümseyerek. Yüzüme bakıp ne hallere düştüğümü açıkça görüyorlar. Kodeste dört yıl ve o lanet olası ifşaat. O sebep oldu, ah her şeyi mahvetti, diye söylendi öfkeyle, Kongsberg'deki apartman dairesinde o gün öğle saatlerinde başına gelen olayı aklından geçirince.

Elbette proje çok ahmakçaydı, diye düşündü, her mantıklı diyalog önce bunun bilincine varmakla başlar. Ama o anlamak istemiyordu. Benim canımı sıkan ifşa edilmiş olmak. Başka bir şey değil. Kongsberg'deki apartmanda, kafesimde yani, bir kuş kadar özgür yaşıyor olacaktım şimdi. Masum ve temiz. Tanrı'nın evlatlarından biri gibi. Ama öyle değil işte. Tamamen başka bir gerçekliği yaşıyorum şimdi, bu duruma düştüğümü görmemesi gereken birileri ta-

rafından görölmekten korktuğum için ellerimle yüzümü kapatmak zorundayım. Bana baktıklarında “Doğu’nun İncisi”nin patronunu ya da yabancı kökenli ve yabancı tipli suçlulara danışmanlık hizmeti veren birini görenlerin arasında özgürüm sadece. Aralarında normal hareket edebilecek kadar her şeyi elinden alınmış, her şeyden mahrum bırakılmış biriyim.

Bjørn Hansen her gün küçük dairesinden çıkıp ofis ve depo olarak kullandığı, kapısının önüne eski bir kamyonet park edilmiş, yetkililerin oturulmaz raporu verdikleri bir apartmanın arka avlusunda bulunan ahşap barakaya doğru yürüyordu. Günlük rutininin bir parçası da postaneye uğrayıp kendisine gönderilen mektupları posta kutusundan almaktı. Bir gün olağan postanın içinde farklı ve beklenmeyen bir mektup gördü. Çok şaşırان Bjørn Hansen hızlı hızlı ofisine gitti ve gelen zarfları karıştırmaya başladı. Bu sürpriz mektubu hemen bulup ayırdı. Bø isimli bir kasabadan postaya verilmişti. Yani Kongsvinger’den gönderilmemişti. Oğlum taşınmış olmalı, diye düşündü. Bunu araştırması lazımdı. Ama hemen o anda değil. Önce günlük rutin işlerini yapacaktı. Kamyonetle malları müşterilerine dağıtacaktı. Bu olay fazla zamanını almıyordu, zira müşterileri giderek azalmıştı ama henüz işe devam etmesine yetecek sayıdaydılar. Sonra ofise dönecek ve muhasebe defterlerini tutacaktı. Bu da çabucak bitti, zira azalmış müşteri demek azalmış muhasebe kalemi demek oluyordu. Sonra eve dönüş. Kapının kili-dini çevirip dairesine giriş. Evde eski, açılmamış mektubu bulmak. El yazılarını karşılaştırmak. Evet evet, muhtemelen aynı el yazısıydı. Yüzde yüz emin değildi, her ne kadar iki farklı kalemle yazılmış ve aradan sekiz yıllık bir zaman geçmiş olsa bile büyük bir olasılıkla el yazısı aynı diyebilirdi. Bjørn Hansen sekiz yıl önce gelen ve açmamış olduğu mektubun zarfını ani bir hareketle yırttı.

Kongsvinger’den gönderilmiş bu mektupta oğlu bir erkek çocuğunun dünyaya geldiğini, böylece Bjørn Hansen’in dede olduğunu yazıyordu. Peter babasının hatırını soruyor ve kendisinin, eşi Thea’nın ve Wiggo ismini verdikleri yeni doğmuş bebeklerinin iyi olduklarını bildirdiği birkaç satırdan daha fazla ayrıntı vermiyordu. Kongsvinger’de yaşadıklarına, nasıl bir işle meşgul olduğuna dair hiçbir bilgi yoktu, Bjørn Hansen Wiggo isimli erkek bebeğin dedesi olmuştu, konu bundan ibaretti. Bu kadarını yeterli bulmuştu! Sekiz yıl önce dede olduğuna dair verilen sevinçli haber elbette

önemliydi ancak Bjørn Hansen oğlunun Kongsvinger’de ne işle meşgul olduğunu da bilmek isterdi. Peki ama Peter niçin şimdi bir mektup daha yazmıştı ona? Bir şey mi olmuştu? Eşinin ya da oğlunun başına bir şey mi gelmişti? Bjørn Hansen ikinci zarfı da hızla yırttı. Peter babasının sekiz yıl boyunca sessiz kalmasından dolayı duyduğu hayal kırıklığını dile getiriyordu. Babasından mektubun eline geçtiğine dair bir cevap alamamış olmak özellikle ilk yıllarda onu çok üzmüştü. Yıllar geçtikçe yavaş yavaş umudunu yitirmiş, sonunda da bu konu küllenmişti. Ancak geçtiğimiz günlerden birinde dokuz yaşındaki oğlu Wiggo yatmak üzere odasına giderken Peter’in aklına evladının hiç tanımadığı bir dedesinin olduğu, hatta bu dedenin belki de torununun varlığından haberdar bile olmadığı gelmişti. İşte bu sebepten sana soruyorum, sekiz yıl önce yazdığım mektup eline geçti mi? Lütfen bana cevap ver, mektupların bazen postada kaybolabileceğini biliyorum. Senin şu anda yazdığım adreste olduğunu, yani böyle bir posta kutun olduğunu biliyorum, bunu araştırdım, hayatta olduğunun bilgisini aldım, sana bu posta kutusundan ulaşmanın mümkün olduğunu öğrendim. Amacım seni rahatsız etmek değil, ancak lütfen şu soruma cevap ver, sekiz yıl önce gönderdiğim mektup sana ulaştı mı?

Bjørn Hansen, buna cevap vermek istemiyorum, diye düşündü. Buradan uzaklaşmalıyım, gizlenmem imkânsızlaştı. Nerelere gitsem? Bir süre sonra, yapacağı en iyi şeyin oğlundan hiç mektup almamış gibi (tabii cezaevindeyken aldığı, oğlunun evleneceği haberini veren mektup hariç, ona cevap vermiş ve oğluna mutluluklar dilemişti) davranmak olduğuna karar verdi. Şu anda elinde tuttuğu mektup hiç yokmuş gibi yapmak en iyisiydi. Kesinlikle cevap vermemek. Bu durumda iki şey olabilirdi: Birincisi, oğlu ona yazmaktan tamamen vazgeçecek, Bjørn Hansen de ömrünün sonuna dek oğlundan mektup almayacaktı. İkinci olasılık ise, bir ay içinde posta kutusunda oğlundan yeni bir mektup bulacaktı. Bu mektupta oğlu babasının gerçekten de son gönderdiği mektubu alıp almadığını soracak ve sekiz yıl önce Wiggo ismini verdikleri bir torunu olduğu haberini verdiğini ve şimdi üçüncü kez bunu tekrarladığını bildirecekti. Böyle bir durumda Bjørn Hansen mektuplardan hiçbirini almadım, diye cevaplayabilirdi. Peter’den ne sekiz yıl ne de birkaç hafta önce mektup gelmişti. Ne var ki bütün bu düşünceler mektupla ona ulaşan sevinçli haberin gölgesinde kalmış, önemini

yitirmişti. Hayli gecikmeli de olsa Bjørn Hansen Telemark ilinin Bø ilçesinde yaşayan, babası muhtemelen optometrist olan ve annesinin üzerine titrediği Wiggo isimli dokuz yaşında bir torun sahibi olmuştu. Cevap yazmalıyım, diye düşündü.

Ama yazmadı. Oğlunun son mektubuna cevap vermediği takdirde ikinci olasılık olarak bir mektup daha geleceğini ve onu cevaplayabileceğini varsaymıştı, yalnız birinci olasılığı unutmamalıydı, belki de oğlu bir daha asla yazmayacak, onunla teması tamamen kesecekti, bunu aklından geçirdiğinde içini bir endişe, sanki ölümcül bir tehlike karşısındaymışçasına içgüdüsel bir korku kapladı, işte o zaman gerçeği tüm çıplaklığıyla anlatmaktan başka çaresi olmadığını anladı. Burada en azından şöyle bir ironik gerçek söz konusuydu: Bjørn Hansen'e bu kararı verdiren, toplumun bir kenara ittiği babasına on iki yıl içinde üç –3– kez mektup yazmış olan oğlunun son yazdığı mektupta babasının sekiz –8– yıl boyunca cevap vermemesinden duyduğu hayal kırıklığını dile getirmesiydi. Bjørn Hansen kâğıda kaleme sarıldı ve sekiz yıl önce Peter'den Kongsvinger'den postaya verilmiş bir mektup aldığını ancak açacak cesareti kendinde bulamadığını yazdı. Onu mektubu açmaktan alıkoyan her neyse –ki bunun ne olduğunu bilmiyor ama geçeceğini umuyordu– bunun üstesinden geleceğine inanmış ve bir süre sonra açmak ümidiyle zarfı bir kenara koymuştu. Bunun seninle bir ilgisi yoktu, daha ziyade benimle, içinde bulunduğum durumla ilgiliydi, diye yazdı oğluna. Zaman hızla geçiyordu ve aklıma ne zaman mektubun gelse bu düşünceyi hemen uzaklaştırıyordum bilincimden, önemli bir şey yazmamıştır, olsa olsa keyifli ve moral verici bir selamdır diyordum kendi kendime. Bununla birlikte mektubu muhafaza ettim, yeni bir mektup alınca da hemen ilk mektubu açtım. Sekiz yıldır bekletmiş olduğum o müjdeli haberi de böylece almış oldum! İnanılamayacak kadar güzel bir haber bu. Eşine selamlarımı ilet ve bu gecikmeden dolayı benim adıma ondan özür dile. Senden rica ediyorum bana torunumun doğum gününün ne zaman olduğunu yaz, gelecek sefere dedesinin göndereceği bir selamla ona sürpriz yapmak istiyorum.

Kısa bir mektup olmuştu, ancak Bjørn Hansen dokuz yaşındaki Wiggo'nun dedesi olmaktan duyduğu büyük memnuniyeti yansıtabildiğini düşünüyordu. Torununun doğumunu haber veren mektubu açmak için neden yeterince cesaret gösteremediğini an-

layacaklarını sanmıyor, anlamalarını da beklemiyordu. Mektubu bunu açıklamak üzere yazıyordu. Ayrıca mektubu karşı tarafı incitmeyecek, ölçülü ve akli başında bir üslupta yazması gerekiyordu.

Aradan kısa bir süre geçtikten sonra postadan bir kartpostal çıktı. Peter'in eşi Thea'dan geliyordu. Wiggo'nun doğduğu gün ve ayı bildiriyor, en içten selamlarını gönderiyordu. Satırlarına şunu da eklemişti: "Ona yaz istersen!" Bjørn Hansen de öyle yaptı. O yılki ve bir sonraki doğum gününde torununa yazdı. Artık bir torunu vardı. Dokuz yaşında bir oğlan. Bu oldukça soyut bir düşünce ya da duyguydu diyelim. Bjørn Hansen mahallesinde ve işyerinin çevresinde gezinen dokuz on yaşlarındaki erkek çocuklarına dikkat etmeye başlamıştı, ancak onlarla kendisi arasında bir bağlantı kuramıyordu, bu çocuklar Bjørn Hansen'in içinde bir torun özlemi uyandırmaya yetmiyordu. Gerçi çevredeki çocukların çoğu esmer tenliydi, o nedenle bir şey hissetmemişti diye düşünülebilirse de karşısına çıkan sekiz on yaşındaki beyaz tenli bir ufaklık da içinde bir özlem duygusu uyandırmıyordu. Aslına bakılırsa sevimli bir zenci çocuğa, minik bir Sambo'ya² karşı, kendi ten rengindeki ufaklıklara gösterdiğinden daha dostça bir yaklaşım gösterebiliyordu.

Günler geçiyordu. Yetkili bayilik işi kötüye gidiyordu. Mali danışmanlık faaliyeti de durmuştu. Patron olduğunu varsaydığı kişi sadece görünüşü kurtarmak gibisinden ara sıra uğrayıp birkaç soru soruyor (adam şu zamana kadar bu soruların cevabını çoktan öğrenmiş olmalıydı aslında) ve karşılığında yüklü bir para bırakıyordu. Kamyonet de epey eskimişti, neyse ki hafta içinde çıktığı sefer sayısı azalmıştı, özellikle de ağır konserve kutuları taşııyordu artık her seferinde. Kısacası, bir şeyler aksıyordu. Bjørn Hansen'in Ullersmo günlerinden tanıdığı birinin bir tamirhanesi vardı, kamyoneti sık sık oraya götürüyor, külüstürün orasına burasına baktırıyordu. Uzun zamandır Almanya'ya yeni mallar sipariş etmiyordu. Ofisin yan tarafındaki depo onu idare edecek kadar malla doluydu zaten. Baraka Bjørn Hansen'in mali danışmanlık yaptığı ya da birkaç soruya verdiği cevaplar karşılığında kendisine para ödeyen o örgütle –veya faaliyetle ya da firmayla– bağlantılı kişilerin toplanma

2 Eskiden Norveç'te Afrika kökenli insanlardan söz ederken *neger*, *hottentott*, *sambo* gibi kelimeler kullanılırdı. Bu gibi kelimeler artık kullanılmamaktadır. (ç. n.)

yeri haline gelmişti. Ullersmo'dan tanıdığı eski arkadaşı da ara sıra uğrayanlar arasındaydı, o da tıpkı Bjørn Hansen gibi yeniden kodese düşmeden –gerçi adam arada ufak bir giriş çıkış yapmıştı– hayatını devam ettirebilmişti. Bu tipler ofisteki o kırık dökük sandalyelere oturur, kahve içerlerdi. Son zamanlarda genç yaştaki kodes kuşları da oraya dadanmıştı, mekân bedavaydı ve gözlerden uzaktı, Bjørn Hansen de konuksever bir adam sayılırdı. Ne var ki bir gün Bjørn Hansen ofisteki masanın çekmecesine koymuş olduğu paraların ortadan kaybolduğunu fark etti, ancak olay çıkarmadı, içini çekmekle yetindi ve konu üzerinde düşüncelere daldı.

Kasım ayında, altmış yedi yaşını doldurmasına az bir zaman kala resmi makamlardan bir mektup geldi. Mektupta gelecek yıl emekli olacağı bildiriliyor ve bazı evrakları imzalaması isteniyordu. Ayrıca emekli maaşının ne olacağı da hesaplanmıştı. Bjørn Hansen gözlerine inanamadı. Demek bu kadar çok para alacaktı! Bu mümkün müydü? Evet mümkündü, alacağı aylık tam tamına almaya hak ettiği meblağdı. Bjørn Hansen gelecek yıl emekli olacağını biliyordu ancak alacağı maaşın asgari emekli maaşı olacağını sanıyordu, elli yaşını geçkin bir adam olarak toplum dışına itildiği günlerden önce çalışıp para kazandığı bir hayatı olduğu gerçeğini bilincinin derinliklerine gömmüştü. Eski hayatında Oslo'da bir bakanlıkta büro şefi ve Kongsberg'de vergi dairesi müdürlüğü görevlerinde bulunmuştu, emekli maaşı kamu sektöründe iyi şartlar altında memur olarak geçirmiş olduğu yirmi yıllık hizmet dikkate alınarak hesaplanıyordu. Bjørn Hansen ansızın zengin bir adam oluvermişti, yani en azından o kendini öyle sayıyordu.

Yetkili bayilik işini sona erdirdi. “Doğu'nun İncisi” eski işverene devredildi, onlar böyle olmasını uygun bulmuşlardı. Depoyu ve kalan müşterileri de devraldılar. Bütün bunların karşılığında Bjørn Hansen'e gayet iyi bir para ödediler. Bjørn Hansen maddi değeri yüksek olmayan şeylerin karşılığında kendisine ödenen parayı epey fazla bulmuştu. Yetkili bayiliğe ait olan ve on yıldır kullandığı postanedeki posta kutusu da eski işverene geçti. O bundan böyle sade bir vatandaş olarak oturduğu apartmanın birinci katında, girişte yan duvarda bulunan posta kutusunu kullanacaktı. Külüstür kamyonet de yeni sahiplerine geçti. Alıcıların tüm karşı çıkmalarına, para istememelerine karşın Bjørn Hansen araçtan kurtulmak üzere ufak bir meblağ ödedi. Böylece iş bitmişti.

Björn Hansen artık bir emekliydi. Buna hiç itirazı yoktu. Evinin yakınındaki, hakkında oturulmaz raporu verilmiş (ama hâlâ kullanılan) apartmanın arka avlusunda bulunan barakaya bir daha ayak basmamaya karar verdi. Kendine yapacak başka şeyler bulmalıydı. Bu da zor olmamalıydı. Sağlığı yerindeydi, gerçi oturup kalkarken veya eğilirken eklemlerindeki sertleşmeyi hissediyordu, hareketleri de biraz yavaşlamıştı ama genelde sağlıklıydı. Ne var ki çok yalnızdı, hiç arkadaşı olmadığını kabul etmek zorundaydı. Ama kitapları vardı. Bu durum tersine olsaydı daha kötüydü, evet evet tersi olsaydı hiç katlanamazdı.

Emekli olduktan iki ay sonra bir akşam oturup oğluna, Telemark ilinin Bø ilçesinde yaşayan Peter Korpi'ye mektup yazdı. Bu olay küçük Wiggo'ya ikinci kez doğum günü tebrik kartı gönderdiği günlerden hemen sonrasına denk geliyordu. Björn Hansen mektupta oğlunu, eşi Thea'yı ve torununu ziyaret etmek üzere daha önce hiç görmediği Telemark ilinin Bø ilçesine gitmeyi arzu ettiğini yazıyordu. İki hafta sonra bir cuma günü gidip iki gece orada kaldıktan sonra pazar günü öğleden sonra ya da akşam dönmeyi düşünebilirdi. Bu önerisine verecekleri cevabı sabırsızlıkla beklediğini ekledi mektubuna.

Björn Hansen mektubu tamamlar tamamlamaz bir zarf buldu, mektubu içine koyup zarfı kapattı, üzerine oğlunun adını ve adresini yazdı, sonra dışarı çıkmak üzere giyindi; amacı posta pulu satan henüz kapanmamış bir büfe bulmak ve sonra mektubu posta kutusuna atmaktı. Dışarıda aradıklarını buldu, mektubu postaldıktan sonra içi rahatlamış bir şekilde eve döndü. Evet, yapacağını yapmıştı. Çabuk ve etkin bir şekilde.

Mektubuna kısa bir süre sonra cevap aldı, şu şu tarihte Bø'ye davet ediliyordu. Binmeyi önerdiği tren öğlen saat biri on yedi dakika geçe Bø'ye vardığında istasyonda kendisini karşılayacaklardı. Sıra giysilerini gözden geçirmeye geldi, dedi Björn Hansen yüksek sesle kendi kendine. Giysilerinin çoğunun biraz eskimiş ama kullanılabılır durumda olduğunu görüyordu. Herhangi bir nedenle şık bir adam, iyi giyimli yaşlı bir beyefendi gibi görünmeyi arzu etmediği takdirde bu giysiler onu idare ederdi. Zaten neden böyle görünmek istesindi ki? Ya da tam tersi, bunu niçin istemesindi ki? Ne de olsa yirmi yıl sonra ilk kez oğlunu (ve eşiyle on bir yaşındaki torununu) görecekti. Aslında iyi giyimli yaşlı bir beyefendi gibi görünme fikri

hiç de fena sayılmazdı, bu tarz giyim ona şimdiye dek hiç ihtiyaç duymadığı “kendine güvenen bir adam” havası verebilirdi. Yine de öyle yapmadı. Gardırobunu tek tek gözden geçirirken yeni ve şık giysilerle eski ve iyi kullanılmış giysiler arasında yapacağı tercihi ikinciden yana kullandı. Sıra eskimiş açık renkli ilkbaharlık pardösüsüne (sonbaharlık pardösü de denebilir buna çünkü mevsim sonbahardı) gelmişti. Kendime bir jest yapıp en azından yeni bir pardösü satın alabilirim, dedi biraz kızgın bir ifadeyle, kimsenin buna olumsuz gözle bakacağını sanmıyorum. Ne var ki Bjørn Hansen yeni bir ilkbaharlık (ya da sonbaharlık) pardösü almadı.

Ancak yeni bir valiz satın aldı. Bunun nedeni evde sadece çok büyük valizler bulunmasıydı, zira Bjørn Hansen elinde kocaman bir valizle Bø'de trenden inecek olsa, karşılamaya gelen oğlu babasının onlara ağırlık olmak istemiyormuş havası vermek üzere “Oslo'ya pazar günü öğleden sonra ya da akşam dönmeyi planlıyorum” diye yazdığını düşünebilir ve bu büyük valizi babasının asıl amacının çok daha uzun bir süre kalmak olduğunun bir işareti olarak algılayabilirdi.

İşte tam da bu nedenle eylül ayında bir cuma günü, masmavi gökyüzünde güneşin parladığı güzel bir sonbahar sabahında Bjørn Hansen'i üzerinde açık renkli, eski ama temiz (kuru temizlemeden yeni gelmiş) ilkbaharlık (sonbaharlık) pardösüsü ve elinde yeni satın aldığı, hakiki deriden zarif ve küçük valiziyle Telemark ilinin bir ilçesi ve aynı zamanda istasyon kasabası olan Bø'ye gitmek üzere saat 11:17'de kalkması beklenen Sørlandsbanen Treni'ne binmek amacıyla Oslo Merkez Garı'nın 7 numaralı peronunda beklerken görüyoruz. Sonunda beklenen tren perona girdi ve durdu. Bjørn Hansen kendi vagonunu tespit ettikten sonra diğer yolcularla birlikte vagona binmek üzere sıraya girdi. Altmış yedi yaşındaki bu adam dikkatli bir hamleyle trenin yüksek basamağına tırmandı ve kompartımana adımını attı, pencere kenarındaki numaralı koltuğunu buldu, oturmadan önce valizini açıp içinden kitabını aldı, sonra valizini üstteki rafa yerleştirdi, ilkbaharlık (sonbaharlık) pardösüsünü çıkararak yan taraftaki askıya astı ve geçip yerine oturdu. Elindeki kitabı açtı; bir kez daha derinliklerine gömüleceği Søren Kirkegaard'un *Ölümcül Hastalık* isimli eseriyle bu. Yolculuk başlayabilirdi artık.

Tren hareket ettikten çok kısa bir süre sonra bir tünele girdi ve tünelin içindeki, Ulusal Tiyatro adını taşıyan istasyonda durdu.

Gerçekten de uzun bir zamandır trene binmemişim ben, diye düşündü Bjørn Hansen, çünkü bu tünelde ve istasyonda daha önce hiç bulunmamıştı. Bu istasyonun inşa edildiğini duymuştu ama oradan hiç geçmemişti, bu da Bjørn Hansen'in Oslo'da Batı Garı ve Doğu Garı olmak üzere iki garın bulunduğu ve Sørlandsbanen Treni'nin Batı Garı'ndan hareket ettiği günlerden, yani en az yirmi yıldan bu yana hiç trene binmemiş olduğu anlamına geliyordu. Birkaç gün önce Merkez Garı'ndan ayırttığı biletleri alırken bu konu aklına gelmemişti; aslında yeni merkez gar binasını tanıyordu, büfesinden gazete veya sosis almak gibi çeşitli nedenlerle bu binaya girip çıkmışlığı vardı, zaten evi de oraya yakın sayılırdı, ne var ki yeni bir tünel açıldığını ve tünelin içinde yeni bir istasyon inşa edildiğini bilse bile bu konuyu düşünmemişti. Birden sarsıldığını hissetti. Son on beş yıldır ne kadar küçük ve ne kadar izole bir dünyada yaşamıştı. Sanki kendini bir noktaya zincirlemişti ve burası merkez olmak üzere ufacak garip bir çemberin içinde dönmüş durmuş, bir yandan da saatin tiktaklarını işitmişti. Bjørn Hansen *Ölümcül Hastalık* isimli kitaba gömüldü. Ta ki Drammen'e gelene dek; buradan trene binen bir yolcu gelip onun oturduğu koltuğun boş olan öbür ucuna yerleşti. Bjørn Hansen bundan hoşlanmamıştı, zaten hiç hoşlanmaz, trende yanındaki koltuğun hep boş kalmasını tercih ederdi, zira yolculuk sırasında yabancı bir insanı böylesine yakınında hissetmek onda sınırlanmış, kapana kısılmış olduğu gibi bir duygu uyandırırdı ama bu durumu daima kabullenmişti, tıpkı şimdi yaptığı gibi. Yüzünü kitabına gömüp okumaya devam etti. Ne var ki trenin Drammenselva Nehri'ni takip ederek iç bölgelere doğru ilerlediğini fark ettiğinde dikkatini elindeki kitaba vermekte zorlandığını hissetti, neden bir cinayet romanı almadım yanıma sanki diye hayıflandı, Kirkegaard gibi karmaşık ve uzun cümleler kurmayı seven bir yazar yerine basit bir polisiye roman okumak daha kolay olabilirdi; elindeki kitabı bıraktı ve Drammen fiyordunun tuzlu sularına karışmak üzere akıp giden Drammenselva Nehri'ni seyretmeye koyuldu. Orantısız büyüklükteki istasyon binasıyla Hokksund. Elli bin nüfuslu orta büyüklükte bir Norveç kentine yakışır bir bina. Sonrasında Drammen Nehri'nin karşı yakasına geçen tren bölgenin iç kısımlarına, sırtlara, dağlara doğru yol almaya başladı. Vestfossen'i geride bırakmış, Kongsberg'e yaklaşıyorlardı. Aman Tanrım, on sekiz yıl olmuş, diye

geçirdi aklından, bizim eski diyarlar ne halde, bakıp ilgilensene biraz diye uyardı kendini. Gözlerini pencereye dikti. Sağ tarafta hastaneyi, kendi oturduğu tarafta da uğuldayan çağlayaniyla Numedalslågen Nehri'ni gördü, derken tren yavaş yavaş Kongsberg İstasyonu'na girdi ve durdu. Bir zamanlar istasyondan pek de uzakta olmayan bir apartmanda oturmuştu, gözleri kendi apartmanını aradıysa da bulamadı. İstasyon binası ve çevresinin çok değişmiş olduğunu fark etti, Bjørn Hansen kenti tanıyamamıştı. Sanki yepyeni yollar açılmış, trafiğin akışı değişmişti, bu nedenle oturduğu yerden, yani trenin penceresinden bakarken yönünü tayin etmekte zorlanıyordu. Ama yine de on beş yıl öncesine kadar evim olan ve yıllarca yaşadığım apartmanı seçememem çok garip, diye düşündü Bjørn Hansen şaşkınlık içinde. Trende yanındaki koltuğu işgal etmiş olan adam burada, Kongsberg'de inmek üzere ayağa kalkmıştı. Aşağı yukarı aynı yaşlarda olmalarına rağmen adam Bjørn Hansen'i tanımış ya da hatırlamış görünmüyordu. Boş kalan koltuğa Kongsberg'den trene binen ve kompartımanı boydan boya yürüyerek kendine yer arayan bir adam oturdu. Bu adam daha genç ama maalesef çok şişman, diye düşündü Bjørn Hansen, koltuğuna yerleşir yerleşmez mutlaka benim tarafa doğru yayılacak ve ben de duvara doğru çekilmek zorunda kalacağım, diye geçirdi aklından. Tren istasyondan ayrıldı. Bjørn Hansen on beş yıl önce yaşamış olduğu apartmanı bir de bu açıdan bakarak görebilmeyi denediyse de bu kez de başaramadı. Gözleri birkaç çok katlı apartman seçmişti ama bunlardan hiçbiri kendi oturduğu binaya tanıyabileceği ya da belki de buydu diyebileceği kadar (en azından büyük bir olasılıkla benim ev şurasıydı diye tahmin yürütmekle ahmaklık etmiş olmayacağı kadar) benzemiyordu. Ancak Diş Hekimi Busk ile Bayan Berit'in evini tam olarak göremese de oturdukları mahalleyi tanıdı. Tren Kongsberg'gi geride bırakırken Bjørn Hansen Berit ve Harald'ı düşünmeye ve nasıl olduklarını merak etmeye başladı. Aradan uzun yıllar geçmişti. Mutlaka emekli olmuşlardı, ancak her ikisi veya ikisinden biri hayatta olmayabilirdi, belki de Diş Hekimi Busk veya Bayan Berit dul kalmıştı, ya da muhtemelen ikisi de ölmüştü ve kimse Bjørn Hansen'e haber vermemişti. Hatta Turid bile ölmüş olsa haberi olmayabilirdi. Tabii, belki de yıllarca hayatı paylaştığı Turid Lammers ölmüştü de o bunun farkında değildi, öte yandan günümüzde insanlar daha uzun yaşıyorlar –tabii bizim

kültür camiamızda durum böyle–, hatta insan ömrü manasız de-
necek derecede uzadı, diye düşündü hayıflanarak. Tren Kongsberg'i
çoktan geride bırakmıştı, Telemark'ın iç kısımlarına doğru hızla
tepeleri tırmanıyordu. Güzergâhın bundan sonrasında trenin du-
racağı istasyon bulunmuyordu, sadece şöyle işaretler vardı: Søl-
verket – Saggrenda – tünel – Meiheia – rakım 683 metre – Heia –
Fjellstulfjellet – rakım 539 metre – tünel – Ådalen – Høgelifjell –
rakım 628 metre – Hjuksebørn İstasyonu. Varış noktaları Kristian-
sand veya Stavanger olan modern trenler geçerken yavaşlıyor, ancak
Hjuksebørn İstasyonu'nda durmuyor, Nordagutu, Bø, Lunde, Gjers-
tad, Vegårdshei vs istikametinde yollarına devam ediyorlardı. Bjørn
Hansen yolculuk yapmayı çok severdi, ancak kader bunu ihmal
edilmiş bir tutku haline getirmişti, bununla birlikte teorik olarak
yıllarca haritalar üzerinde yolculuk yapmıştı, bu nedenle de Hjuk-
sebørn İstasyonu'nun berisinde uzaktan görünen gölün Heddals-
vannet Gölü olduğunu ve bunun birçok ırmakla gölün birleşmesi
sonucu meydana gelmiş Skiensvassdraget isimli ilginç su havzası-
nın bir parçası olduğunu biliyordu. Tren ormanlarla kaplı, ulaşımı
hayli zor, yüksek rakımlı bir arazide ilerlerken birdenbire ağaçlar
seyrekleşmiş ve karşılına açık bir alan çıkmıştı, buradan bakıl-
dığında Heddalsvannet Gölü ve gölün karşı tarafında geriye doğru
gidildikçe renkleri maviden laciverde dönüşen sıradağlar görünü-
yordu. Bjørn Hansen Heddalsvannet Gölü'nün giderek daralmakta
olduğunun farkındaydı. Doğal nedenlerle daralan Heddalsvannet
Gölü'nün bu görüntüsü Bjørn Hansen'in zihnini fazlasıyla meşgul
etmekteydi. Yüz yıl kadar önce planlanan Skiensvassdraget'nin bu
yöne kanalize edilmesi ve böylelikle de Heddalsvannet Gölü'nün
kuzeyinde bulunan Notodden'in Oslo Fiyordu'na, yani Norveç ve
dünya denizyollarına bağlanması projesinin niçin gerçekleşmedi-
ğine tanık oluyordu şimdi. Oysa ne kadar güzel bir düşünceydi
daracık bir fiyort kolunun (Skiensfjorden) en iç ucunda yer alan
Skien kasabasının bir başka fiyort koluna (Langesundsfjorden),
oradan da Oslo Fiyordu'na ve Skagerrak Boğazı yoluyla Kuzey
Denizi'ne ve de Baltık Denizi'ne bağlanması, Orta Norveç'te, Nor-
veç'in tarımla geçinen bölgesinde, kuş uçmaz kervan geçmez bir
yöredeki Notodden'in dünya deniz yollarına açılması... İşte bu
güzel düşünce, veya bağlantı diyelim, Heddalsvannet Gölü'nün
daralması ve güney tarafının çok sık olması nedeniyle sekteye uğ-

ramıştı. Her şeye rağmen bu çok dar ve sığ “gerçek” şahane bir eylül güneşi altında öylesine masmavi parıldamaktaydı ki tren Nordagutu İstasyonu’na girerken Bjørn Hansen’in içinde banal bir “güzelliğe karşı özlem” uyanmıştı. Keşke orada olsaydık. Hayır, Nordagutu İstasyonu’nda değil de trenin her virajı alışında sık ağaçların arasından birdenbire karşımıza çıkan açıklık alanın eteklerinde masmavi, pırıl pırıl parlayan şu gölün kıyısında olsaydık. Oysa şimdi tren Nordagutu İstasyonu’nda, Sørlandsbanen ile Vestfoldbanen demiryollarının Norveç’in en iç bölgesinde kesiştiği bu merkezi bağlantı noktasında durmaktaydı. Bjørn Hansen’in yanındaki koltuğu gövdesinin tüm haşmetiyle işgal etmiş olan şişko şöyle bir kıpırdandı ve pencerenin Bjørn Hansen’in engellediği bölümünün ötesinden dışarıya bakmaya başladı. Bu şişman kompartıman arkadaşı aslında örnek bir yolcu gibi davranmış, kendi koltuğunu tamamen doldurmakla birlikte Bjørn Hansen’den tarafa bir milimetre olsun taşmamıştı. Bu nedenle de Bjørn Hansen ona dostça baktı, adamsa onu görmüyor, pencereden dışarıyı seyreliyordu. Tren hareket etti, Bjørn Hansen saate baktı. Yirmi dakika sonra Bø’ye varmış olacaktı. Ansızın yıldırım çarpmışçasına –böyle denir ya, hatta bazen haklıdırılar böyle söylemekte– oturduğu koltuğa yığıldı. Kahretsin! Hediye almayı unutmuştu! Bø’de ziyaretine gideceği, onu karşılamak üzere şimdi istasyonda bekleyenlere bir hediye almayı unutmuştu. Yirmi yıldır görmediği oğluna, oğlunun eşi, henüz tanışmadığı gelinine ve biricik torunu on bir yaşındaki Wiggo’ya yani... Yalnızca hediye almayı unutmuş olsa neyse, ailesine hediye alması gerektiğini bile akıl edememişti! Haftalar önce onlara mektup yazıp ziyaretlerine gitmek istediğini bildirdiği günden bu yana aklının ucundan geçmemişti bu düşünce. Tabii yirmi yıllık ayrılıktan sonra ilk kez göreceği oğlunun ve gelininin karşısına eli kolu hediyelerle dolu çıkmasının mantıklı bir şey olup olmadığı da tartışılabilirdi, gerçi gelinine vermek üzere valizinde küçük bir şişe parfüm bulundurması elbette uygunsuz kaçmazdı, ancak oğluna hediye verme konusundan emin olamıyordu. Oğluna hediye verme düşüncesi –ki bu hediye en azından kaliteli bir şişe viski olmalıydı– Bjørn Hansen’i huzursuz ediyordu, zira oğlunun buna gerçekten değer vereceğinden emin değildi. Kırk yaşındaki oğlunun böyle bir hediye “ucuz bir numara” –pis bir numara da denebilir– olarak görmesinden endişe ederdi ve aslında

Björn Hansen de oğluyla aynı düşünceyi paylaştığını söylemek durumundaydı. Ne de olsa yirmi yıl boyunca birbirleriyle hiç temas etmemişlerdi. Pek tabii hanımefendiye küçük bir şişe parfüm götürmek güzel bir jestti. Bunun bir zararı olamazdı. Ama artık çok geçti, şu anda bir kompartımanda oturmaktaydı ve yolculuk yaptığı tren de içindeki minik butiklerde pahalı parfümler satılan lüks bir tren değildi. Hadi bunları geçelim, ama torununa hediye almayı unutmaması! İşte bu çok utanç vericiydi. Buna unutmama hali diyebilirdi, küçük Wiggo'nun babasına yüzü kızarmadan bir şişe viski veremeyeceğinin bilincine varmasının sebep olduğu bir unutmama hali; elbette bir unutkanlıktı, hem de utanç verici bir unutkanlık. Feci bir durum sayılır mıydı? Evet, Nordagutu'den Bø'ye doğru giden Sørlandsbanen treninde çaresiz bir vaziyette sıkışıp kalmış bulunan Björn Hansen bunu feci bir durum olarak görüyordu. Şimdi ne yapacaktı? Çaresizlik içinde kıvranıyor, ne yapacağını kestiremiyordu. Oğlunun karşısına eli boş çıkmasına anlaşılır bir gerekçe bulunabilirdi, gelinine hediye almaması da –kadının eşine hediye vermenin imkânsızlığı göz önünde bulundurulursa– belki kabul edilebilir bir durumdu, ancak onların çocuğuna, kendi öz torununa, on bir yaşındaki küçük oğlana, soyunu devam ettirecek olan bu ikinci kuşağa hediye almamış olmak akla ziyan bir şeydi. Peki ne yapacaktı?

Dakikalar geçiyordu, Bø'ye varmalarına çok az bir zaman kalmıştı. Ansızın, buldum, diye düşündü! Parlak bir fikir, tıpkı ülkenin en iç kısımlarında, Telemark bölgesinde yol alan trenin penceresinden görünen pırıl pırıl eylül güneşi kadar parlak bir fikir gelmişti aklına. Torununa gıcır gıcır binlik bir banknot verecekti! Ve de bu parayı Bø Sparebank'tan çekecekti! Björn Hansen derin bir soluk aldı. İşte tam o anda birinin onu dürtüklediğini hissetti. Yanındaki koltuğu işgal etmiş olan şişkoydu bu. Adam Björn Hansen'e gümüş bir tabaka uzatmış, onunla birlikte sigara içmek isteyip istemediğini soruyordu. “Ama bu mümkün mü?” diye sordu Björn Hansen şaşırarak. “Elbette mümkün” dedi yabancı ve tabakayı açarak sigara ikram etti. Björn Hansen bir sigara aldı, ardından şişman yabancı da bir sigara aldı, sonra zarif bir çakmak çıkararak Björn Hansen'in sigarasını yaktı. Sigaralarından keyifli birer nefes çektiler, bu arada yabancı en az iki sigara izmariti alacak büyüklükte kapaklı, minik bir küllük çıkardı, birlikte kullanabilmeleri için sol avcuna yerleş-

tirdi. İki beyefendi şimdi Oslo'dan Kristiansand'a (ve Stavanger'e) giden trenin uzun vagonunda koltuklarına kurulmuş, sigaralarını tütürüyorlardı. Daha sigaralarını bitirmemişlerdi ki hoparlörden trenin iki dakika sonra Bø İstasyonu'na gireceği duyuruldu. Bjørn Hansen pencereden baktığında bir yerleşim alanından geçtiklerini gördü, tren hız kesmişti, buna rağmen keyifle bir iki nefes daha çekti ve sigarasını söndürmeden önce yanındaki yabancıнын sigarasını söndürmesini bekledi. Tren istasyonda durduğunda Bjørn Hansen yanındaki adama dönerek ilk kez yüzüne baktı ve kendisi açısından yolculuğun burada son bulduğunu bildirdi. Yanındaki adam Bjørn Hansen rahatça geçebilsin diye derhal ayağa kalktı, Bjørn Hansen'in valizini raftan indirmesi, *Ölümcül Hastalık* kitabını valize yerleştirmesi ve pardösüsünü alıp üzerine giymesi sürecinde ayakta bekledi. Bjørn Hansen birlikte yolculuk ettiği bu yabancıya dostça veda etti ve kompartımanda çıkış kapısına doğru yürüdü.

Telemark ilinin Bø ilçesine gelmişti. Sørlandsbanen Treni'nin merdivenlerinden dikkatle inerek perona ayak basıyor şimdi. Gözlerini kısarak istasyondaki yolcuları tarıyor ve dışarıda istasyon binasının önünde bekleyen, yolcu karşılamaya gelmiş oldukları anlaşılan çifti görüyor. Trenden inen son yolcu olan Bjørn Hansen şimdi de yepyeni deneyimler vaat eden hedefe doğru yürüyerek istasyon binasından çıkıyor, dışarıda binanın önünde bekleyen çiftin gözleriyle kendisini takip ettiğini fark ediyor ve elindeki zarif küçük valizi çekerek onlara doğru ağır ağır yürüyor. Babasının bir taşra istasyonunun peronunda yürüyerek kendisine ve eşine doğru yaklaşmakta olduğunu gözlemleyen oğlunu gözlemleyen bir baba... İşte babam geliyor. Vücudu esnekliğini kaybetmiş altmış yedi yaşında bir erkek. Aradan geçen on beş yıldan sonra. Çift aynı yerde durmaya devam ederek Bjørn Hansen'in kendilerine yaklaşmasını bekliyor. Oğlu ve gelini. Peter'in oğlu yanlarında görünmese de diğer ikisi oradaydı. Peter parlak gün ışığına karşı elini alına siper yapmıştı, eşi yanında duruyor ve ifadesiz bir yüzle Bjørn Hansen'e bakıyordu, yüzüne vuran güneş ışınlarından pek rahatsız olmamış gibiydi. Aralarındaki uzaklık on metreye indiğinde Peter kıpırdandı ve babasına doğru yürüdü.

Oğlu seri bir hareketle babasının eline sarıldı ve hararetle elini sıkı. Babası acilen valizini sağ elinden sol eline almış olduğundan sağ eli oğlunun kavrayıp hızla sallamasına müsait bir şekilde boştu.

“Hoş geldin” dedi oğlu, “gelmeni ne kadar sabırsızlıkla beklediğimizi tahmin edemezsin.” Bunları söylerken babasını elinden tutup yerinden kıpırdamamış olan eşine doğru yönlendirmişti. “İşte babam” diyerek güldü, eşi hiç saklamaya çalışmadan babayı tepeden turnağa süzdükten sonra kendini tanıttı. “Thea Nielsen. Hoş geldiniz.” Aralarında başka bir konuşma geçmedi. Peter istasyonun bitişiğindeki otoparkta duran bir aracı –Bjørn Hansen hangi araç olduğunu seçmemişti ama oradakilerden biriydi işte– işaret ederek “Gidelim mi?” dedi. Bjørn Hansen küçük Wiggo’nun dedesini karşılamaya neden gelmediğini merak etmişti, okuldadır diye düşündü, zaten henüz torunuyla karşılaşmaya hazır değildi. Otoparka doğru yürüdüler. Yeni model bir Volvo steysinın önünde durdular, büyük ve şık, aile tipi bir arabaydı bu, Peter aracın kapılarını elindeki uzaktan kumandayla açtı. Babasının valizini alarak kocaman bagaja yerleştirdi, bagaj çeşitli araç gereçler ve yiyecek poşetleriyle doluydu. Bjørn Hansen arka koltuğa geçti, genç çift de öndeki yerlerine oturdu. Oğlu aracı hareket ettirir ettirmez Bjørn Hansen nakit çekmek üzere bir bankaya gitmek istediğini söyledi ve Peter’den ilk olarak o tarafa yönelmesini istedi. Dediği gibi yapacaklardı, zaten banka aynı güzergâh üzerindeydi. Bir döner kavşaktan döndüler ve şimdi yol boyunca ilerlerken Bjørn Hansen ileride bir döner kavşak daha olduğunu fark etti. Peter’in “Bak sol tarafta optik mağazasını görüyorsun” demesi üzerine Bjørn Hansen hızla başını sola çevirdi ve evet, araç ikinci döner kavşağı dönmeden vitrininde Peter Korpi Hansen, Optometrist yazan modern bir mağaza gördü. Otomobil döner kavşaktan sola saptı ve anacaddeye benzeyen bir caddeye çıktılar. Bjørn Hansen çok şaşırmıştı: “Aaa, burası bayağı bir şehir olmuş.” Bu arada oğlu ilk trafik ışığından sola dönmüş, üzerlerindeki tabelalardan kamusal binalar ve bir banka olduğu anlaşılan üç dört katlı binalarla çevrili açık bir alana –buna kent meydanı da denebilirdi– gelmişlerdi. Araçtan çıkan Bjørn Hansen koşa koşa bankaya gitti ve kuyruğa girdi. Sıra kendisine gelince banka kartını uzattı ve nakit olarak bin kron çekmek istediğini söyledi, bu binlik banknotun yepyeni olmasını rica etti. Görünüşü çok önemli, zira bu bir hediye, hem de çok önemli bir hediye, diye izah etti Bjørn Hansen. Bankonun gerisinde oturan memur hanım yerinden kalkarak para veren makineye gitti, bir düğmeye bastı, otomattan binlik bir banknot çıktı, banknotu alan banka memuru hanım ister inanın ister inanmayın parayı dikkatle

inceledi ve eliyle sanki kırışık düzeltiyormuş gibi bir hareket yaptı, sonra bankonun gerisindeki yerine döndü ve kendisinden parayı talep etmiş olan bu yabancı beyefendiye teslim etti. Çok teşekkür ederim, dedi Bjørn Hansen ve banknotu dikkatle cüzdanına yerleştirip bankadan çıktı. Kendisini beklemekte olan aracın arka koltuğuna geçip oturdu, bir süre anacaddede ilerledikten sonra yan yollardan bir veya ikisine saptılar. Peter bir yokuşun orta yerinde durdu ve geri geri giderek açık duran bir bahçe kapısından içeri girdi, burası 1960'ların sonu ya da 1970'lerin başında inşa edilmiş bir buçuk katlı küçük bir müstakil evdi, zemin katının tuğla dış duvarları beyaza boyanmıştı. Evin yan tarafında sokağa bakan bir de garajı vardı, ancak Peter arabayı garaja sokmamıştı. Hep birlikte araçtan çıktılar, Peter bagajdan babasının valizini ve erzak poşetlerinden birini, eşi de diğer poşetleri aldı. Gelini evin kapısını ağzına sıkıştırmış olduğu anahtarlıktan bir anahtarla açıp içeri girdi. Üzerindeki eski ama kuru temizlemeciden yeni gelmiş açık renkli sonbaharlık pardösüsüyle Bjørn Hansen ve babasının valiziyle bir erzak poşetini taşıyan Peter onu izlediler. Evin zemin katındaki hole girmişlerdi, Peter babasının valizini portmantonun yanına yere bıraktı ve eşinin az önce çıkmış olduğu merdivenlerden birinci katın yolunu gösterdi. Peter ve eşi yukarıdaki mutfakta içindeki yiyeceklerin çıkarılıp yerleştirilmesi gereken poşetlerinin önünde tekrar bir araya geldiler. Bjørn Hansen ne yapacağını bilemeden bir kenarda duruyordu. Saatine baktı ve "Aa, saat ikiye çeyrek var, Wiggo okuldan eve gelmek üzere olmalı" dedi. "Hayır gelmeyecek" diye cevapladı Peter'in eşi Thea Nielsen. "Yanlışlıkla iki yere birden randevu vermiş olduk" diye sözünü tamamladı oğlu ve Wiggo'nun o hafta sonunu izci kampında geçireceğini söyledi. Wiggo çoktan kampa gitmişti ve pazar akşamından önce eve dönmeyecekti. Bu durum birkaç gün önce ortaya çıkmıştı ve Bjørn Hansen'e haber vermek için de geç kalınmıştı. Peter'in eşi onu görmeyi çok arzu ettiklerini, bu nedenle de gelmeye fırsat bulmuş babanın ziyaretini ertelemek istemediklerini söyledi. Wiggo'nun dedesi dönmeyi pazartesiye bırakırsa torunuyla bir gün geçirme şansı olabilir, diye ekledi Peter biraz hüzünlü bir sesle. Elbette Wiggo'yu dedesini görmesi için pazartesi günü okula göndermeyiz, dedi Thea Nielsen. Bjørn Hansen gülümseyerek başını evet anlamında salladı, artık emekliydi, tabii ki pazartesiye kadar kalabilirdi ve pazartesi akşam treniyle dönerdi eve.

Peter çok meşgul bir adamdı, kendine ait bir optik mağazasını işletiyordu, çalışma saatlerinin tam ortasıydılar, bu nedenle işine dönmesi gerekiyordu. Peter, “Thea sana kalacağın odayı gösterir baba, biraz dinlen, akşama kadar ne istersen yapabilirsin. Şimdilik hoşça kal” diyerek evden çıktı. Biraz sonra aracın bahçe kapısından çıktığını, Peter’in inip kapıyı kapattığını, sonra yola devam ettiğini işittiler. Thea Nielsen yiyecekleri buzdolabına, ekmek dolabına ya da nereye aitlerse oraya yerleştirmiş ve işini bitirmişti. Bjørn Hansen’e evlerinde konuk olduğu sürece kalacağı odayı göstereceğini söyledi. Bodrum katına indiler. Burası küçük, güzel bir odaydı, tipik bir konuk odası. Bu katta iki oda daha vardı. Birisi içinde minik bir mutfak bulunan ve kiraya verilmeye elverişli bağımsız bir bölümdü. Diğeri ise spor odasıydı. Bağımsız bölümde genç bir kız öğrenci kalıyordu. Peter’in eşi, Bø’de çeşitli dallarda eğitim veren bir yüksekokul olduğunu, evin kiracısının da bu yüksekokulun yazarlık eğitimi veren ve çok iyi tanınan bölümüne devam ettiğini söyledi. Thea Nielsen Bjørn Hansen’e banyoyu gösterirken burayı kiracıyla paylaşması gerekeceğini, ancak bu durumdan hoşlanmazsa kendilerinin yukarı kattaki banyosunu da kullanabileceğini belirtti, tabii yolu biraz uzamış olacaktı. Öte yandan yazarlık eğitimi alan genç kız genelde hafta sonlarını Bø’de geçirmeyip Oslo’ya gidiyordu, ancak kiracının bu hafta nerede olacağını Thea da bilmiyordu. Thea Nielsen banyo ve hijyen meselesini öylesine profesyonel bir tavırla konuğunun dikkatine sunmuştu ki Bjørn Hansen dayanamayıp birden “Sen hemşire misin?”³ diye sordu. “Hayır, hemşire değilim” cevabını verirken yüzünde kocaman bir gülümseme belirdi kadının. “Ama olabilirdim tabii.” Bjørn Hansen ona mesleğini sormaya niyetleniyordu ki Thea Nielsen “Seni yalnız bırakayım” diyerek ona konuk odasıyla dış kapının anahtarlarının bulunduğu bir anahtarlık uzattı ve çok işi olduğunu söyleyerek merdivenlere doğru gözden kayboldu. Bjørn Hansen kendisine verilen yatağa oturdu bir süre, sonra kalkıp valizini açtı. İçinde tuvalet malzemelerinin bulunduğu çantayı banyoya götürmeyip odasında bulundurmaya karar vermişti.

Bjørn Hansen’in anladığı kadarıyla akşam yemeğini birlikte yiyeceklerdi, saatine baktı, saat öğleden sonra üçtü, dışarı çıkıp

3 Yazar, Bjørn Hansen’e bu soruyu İsveççe sorduruyor, bu da Thea’nın İsveçli olduğu izlenimini veriyor. (ç. n.)

biraz dolaşmayı düşündü. Düşündüğü gibi de yaptı. Sonbaharın başları. Henüz tipik sonbahar renkleri hâkim olmamıştı Bø'ye, yapırlar biraz matlaşmış olmakla beraber hâlâ yeşildi. Akşam güneşi genelde böyle engebeli arazilerde olduğu gibi sabah güneşine oranla daha zayıftı. Ancak nesnelerin sonbahara özgü –ve estetik bir bakış açısıyla ele alınacak olursa pek de ilginç olmayan– bir ışıkla sarılıp sarmalanacağı saatlere daha çok vardı. Ne var ki böyle bir bakış açısı Telemark ilinin Bø ilçesine konuk olarak gelmiş birine hiç yakışmazdı doğrusu, özellikle de bu kişi kasaba optometristinin babasıysa ve hiç beklenmedik bir şekilde oğlunu ve torununu ziyaret etmek amacıyla ansızın çıkagelmış biriye... Bjørn Hansen optometristin konutunu arkada bıraktı, villalar arasından geçen şirin yolları izleyerek yokuş aşağı, Bø'nün merkezine doğru yürümeye başladı. Çok geçmeden işyerlerinden, mağazalardan, meşhur anacaddesinden, döner kavşakları ve trafik işaret levhalarından anlaşıldığı üzere kasabanın merkezine varmıştı. Kalabalık anacaddede yürürken burada bir trattoria yani İtalyan lokantası ve “Pizza Ahır” gibi komik bir isim taşıyan bir pizzacı bulunduğunu gözlemledi, bir yerlerde mutlaka bir Çin lokantası da vardır diye düşündü. Ayrıca çeşitli mağazalar, az önce sözünü ettiğimiz banka, süpermarket, kütüphane, hatta “Akademia” adını taşıyan bir kitapçı dükkânı ve elbette bir tane, yok hayır iki tane gazete bayii-büfe (bundan böyle kendilerini butik olarak isimlendireceklerdi mutlaka) vardı bu cadde üzerinde. Bjørn Hansen anacadde üzerinde bir optik mağazası görmüştü, ancak burası Peter Korpi Hansen'e değil bir başkasına aitti. Yani kasabada bu alanda faaliyet gösteren iki mağaza bulunuyordu. “Hımm, demek ki oğlumla rekabet halinde olan biri var, hımm” diye düşündü Bjørn Hansen. Şimdi döner kavşağa gelmişti, buradan sağa, yani istasyon tarafına saptı, bu yol oğlunun optik mağazasının önünden geçiyordu. Bjørn Hansen Peter Korpi Hansen'in mağazasının tam önünden geçmek yerine Bø tren istasyonuna giden ve trafiğin yoğun olduğu bu yolun karşı kaldırımından yürümeye karar verdi. Düşündüğü gibi de yaptı. Caddenin karşı tarafına geçti ve istasyona doğru yoluna devam etti. Yürürken yolun karşısından oğlunun optik mağazasına bir göz attı, mağazanın önünde oğlunun otomobilini park edilmiş vaziyette gördü. İstasyona doğru ilerlerken kimsenin onu fark etmemiş olduğunu varsayıyordu. Aslında mağazayı yakından görebilmeyi çok

isterdi, ancak bunun için kapanma saatinin gelmesini, mağaza çalışanlarının çıkmasını ve oğlunun aracına binip oradan uzaklaşmasını beklemesi gerekecekti. Kendisi akşam saat yediden önce eve dönmek zorunda değildi. Beklemekle geçireceği zamanda Bø'yu dolaşacak ve burayı biraz tanımaya çalışacak, başka bir deyişle havasını koklayacaktı. Düşündüğü gibi de yaptı. Bjørn Hansen dükkânlar kapanana dek Bø'de gezindi. İstasyon civarında anacaddeye çıkan başka bir yol keşfetti, böylece aynı yoldan iki kez geçmemiş olacaktı. Bu kestirme yol tuhaf bir şekilde ilçenin daha modern bir mahallesinden geçtiğinden yabancı gözlerden saklı kalmıştı. Bø'nün bu saklı bölgesinde Telemark Yüksekokulu'nun binaları, yerel yönetime ait bazı binalar, içinde bir sinema da bulunan prestijli yapı Bø Kültür Merkezi ve bir kent oteli yer alıyordu. Bu binaların çoğu tepelere inşa edilmişti, hem de her bir tepeye bir bina olarak yapılandırılmışlardı ve bütün binalar birbirlerine çok benziyorlardı, öyle ki Bø Oteli ile Telemark Yüksekokulu'nun binaları insanın yanılıp da yanlış binaya gitmesine sebep olacak benzerlikteydi, örneğin bölgede dolaşan Bjørn Hansen asıl amacı olan Telemark Yüksekokulu'nun Mizantropi bölümüne gitmek yerine Bø Oteli'ne girmiş olsa bu işe şaşırırmazdı. Bjørn Hansen çıktığı bu gezintide, Bø'nün saklı kalmış bölgesinde ustaca ve iyi işaretlenmiş yollar sistemini takip ederek, yokuş aşağı yokuş yukarı yürüyerek ve Bø Oteli yazan tabelanın cazibesine kapılarak kendini burada, otelin yerleşmiş olduğu bu tepede bulmuştu. Şimdi oradaydı. Durduğu noktadan zevkle manzarayı seyrediyordu. Aslında insan Bø'de nerede durursa dursun karşısına seyredilecek bir manzara çıkabiliyordu. Ama şimdi Bjørn Hansen orada, Bø Oteli'nin önünde durmuş, manzarayı zevkle seyrediyordu. Başka bir yerde dursa daha farklı bir manzarayı, örneğin Bø Kilisesi'ni seyredecekti. Çok yakınında olmasına rağmen onun durduğu yerden kilise görünmüyordu. Ancak burada insan hangi noktada durup manzarayı seyredecek olursa olsun göreceği tepeler ve dağlar olacaktı, bunlar aynı tepeler ve dağlar olmasa da mutlaka tepeler ve dağlar çıkacaktı karşısına. Bjørn Hansen saatine baktı, kırk beş dakika olmuştu. Anacaddeye dönüş yolunu kolayca buldu. Döner kavşağı, hangi yönde ilerlemenin mümkün olduğunu okla gösteren trafik işaret levhaları ve trafik ışıklarıyla o meşhur anacadde. Bø'nün bu anacaddesinde örneğin Oslo'dan gelenlerin karşısına Bergen'i gösteren

bir trafik işaret levhası çıkar, bunun tam tersi de Bergen tarafından gelenlerin karşısına çıkmaktadır. Yani tam burada üzerinde Oslo yazan ve parlak bir ok bulunan bir trafik işaret levhasının yer alması çok doğaldır ve şimdi Bjørn Hansen de bir yaya olarak tam burada durmuş Bø'nün içinden geçen trafiği seyrederken görüş alanına Bergen ve Oslo'yu gösteren trafik işaret levhalarının yanı sıra Avrupa E-yolları, devlet karayolları ve yerel yollar üzerinde bulunan Haugesund, Odda Notodden, Kongsberg, Skien ve hatta Seljord, Lunde, Gvarv gibi pek çok yerleşim birimini işaret eden trafik levhaları da girmişti. Bu açıdan bakıldığında Telemark'ın Bø kasabasının tek bir büyük kavşak olduğu söylenebilirdi, ancak mağazaların kapanma saatini beklerken sabırsızlık içinde Bø'yü turlayan ve ikinci kez bu anacaddeye gelmiş bulunan Bjørn Hansen burayı kendinden çok emin bir kavşak olarak algıladı ve o an Norveç'in ortasında olduğunu düşündü. Evet, Norveç'te, Bø'deydi. Bundan ilham alarak anacaddeden karşıya geçip öğleden sonra güneşinde tepelerin ve dağların koyu renk tonlarına büründüğü kırsala doğru giden yollardan birini tutmak istedi. Düşündüğü gibi de yaptı. Anacaddede döner kavşaktan karşıya geçti; bir saat önce aynı döner kavşakta duruyor ve anacaddede istasyon tarafına yürüyordu, şimdiyse ters yönde giden bir yol boyunca ilerliyordu. Bu yol Telemark yöresindeki dağ geçitlerinden birini kullanarak yükseltinin öbür tarafına geçtikten sonra otuz kırk kilometre daha devam edecek ve platoda yer alan eski bir endüstri kasabası olan Nottodden'in karmaşık yol ve trafik sistemine bağlanacaktı. İşte Bjørn Hansen bu yoldaydı, önce bir tepeye tırmandı, bundan sonrasında kentsel yerleşim bitiyor, yerini tarlaları ve eski zamanlardan kalma çiftlikleriyle sakin ve huzurlu bir yaşamı temsil eden kırsal alanlara bırakıyordu. Bjørn Hansen yokuş yukarı yürümekten nefes nefese kalmış, terlemiş ve sonbaharlık pardösüsünü çıkarıp koluna asmıştı. Dakikalar geçerken o tutturduğu tempoda yürümeye devam etti, yaşı ilerlemiş bir adamdı, vücudu esnekliğini kaybetmiş de olsa elinden geldiğince hızlı yürüyordu. Karşısındaki müthiş manzarayı, tepeleri dağları seyrederek yürüdü, yürüdü. Yarım saat sonra yol inişe geçmiş, Bjørn Hansen altından bir nehrin aktığı, adeta mücevher gibi, eski ve çok güzel bir köprüye gelmişti. O sırada bir ses işitti, küçük bir çağlayanın uğultusuydu bu. Ancak karşı tarafta bir nehir sessiz sedasız akıyordu. Bøelva Nehri olmalı bu, diye

düşündü, tarihi ve hakiki Bø'ye gelmiş olduğunu anladı, göl canavarı Sjøorm'un yaşadığı rivayet edilen⁴ Seljordsvannet Gölü'nü kanalları ve bir kanaldan diğerine geçiş havuzlarıyla tanınan Nordsjø Gölü'ne bağlayan nehrin her iki yakasında yer alan ve büyük çiftlikleriyle, zengin köyleriyle tarımsal bir bölge olan Bø'ye. Bjørn Hansen bu taraflara hiç ayak basmamış, hatta bu bölgeyle geçmişe dönük herhangi bir bağlantısı bulunmayan –oysa oğlunun geleceği buralardaydı– altmış sekiz yaşında bir adam olarak kendi başına tarihi ve hakiki Bø'yü keşfetmiş olmakla gurur duyuyordu. Saatine bakınca telaşlandı. Oğlunun optik mağazasını görmeye vakit bulması ve oğlunun ailesiyle yiyeceği akşam yemeğine de yetişebilmesi için acele geri dönmesi gerekiyordu. Yemeğe geç kalması söz konusu olamazdı. Hızlı hızlı yürümeye başladı. Ne var ki düşündüğü kadar çabuk yürüyemiyordu, ayakları su toplamış olduğundan topallıyordu. Bu böyle olmayacaktı. O sırada bir yerel otobüs yaklaşıyordu, ancak Bjørn Hansen otobüs durağının çok uzağındaydı ama yine de yolun ortasında durup kollarıyla dur işareti verebileceğini düşündü. İsteddiği olmuş, otobüs gerçekten de durmuştu, Bjørn Hansen binebilirdi. Yardımsever otobüs şoförüne yol ücretini ödedi, kısa bir süre sonra Bø'nün merkezine geldiler, Bjørn Hansen anacadedeki ilk döner kavşağa varmadan otobüsten indi. Dükkânlar kapanalı yarım saat olmuştu, güneş Bø ve yöresini terk etmek üzereydi, henüz gurup vakti gelmemişti ama sanki manzaranın üzerine hafif koyu renkli bir örtü örtülmüştü. Bjørn Hansen döner kavşaktan anacaddenin karşı tarafına geçti ve sağa, Jernbanegata Caddesi'ne saptı, yolu dosdoğru Peter Korpi Hansen Optik'in önüne çıkmıştı. Ancak bu yaptığından pişman oldu ve dönüp karşıya geçti, ne var ki bu kez yaya geçidini kullanmamış, birdenbire yola fırlamıştı, gerçi etrafa bakınmış ve gelen şoförlerin başını derde sokmayacağından emin olmadan kendini yola atmamıştı. Caddenin bu tarafından yoluna devam etti ve oğlunun caddenin öbür tarafında olan optik mağazasının tam karşısına gelince durdu.

Oradaydı işte Peter Korpi Hansen. Optometrist. Hava henüz kararmamış olsa da –hatta daha gurup vakti bile değildi– mağazanın ışıkları yanıyordu. Bjørn Hansen caddenin karşı tarafında durmuş,

4 Norveç'in Telemark ilinde bulunan Seljordsvatnet Gölü'nde bir göl canavarının yaşadığına dair 250 yıldan fazla bir süredir masallar, efsaneler anlatılmaktadır. Bu mite yazılı bir kaynakta ilk kez 1750 yılında rastlanmıştır. (ç. n.)

bu ışıl ışıl aydınlatılmış mağazayı seyrediyordu. Oğlunun mağazası. Caddenin karşı tarafından bakıyor bile olsa vitrinden mağazanın içindeki yerleşimi görebiliyordu. Mağaza farklı bölmelere ayrılmıştı, her bir bölmenin önünde zarif bir tezgh vardı. Dışarıdan bakan bir göz bile bu mağazaya milyonluk bir yatırım yapılmış olduğunu anlayabilirdi ve bu da Björn Hansen'i biraz huzursuz etmiş, aklına birkaç saat önce anacaddede yürürken gördüğü diğer optik mağazasını getirmişti. Karşıya geçti ve Peter Korpi Hansen Optik'in önüne kadar gitti. Kocaman vitrin camları (umalım ki kurşun geçirmez, kırılmaz camdan yapılmış olsunlar, evet evet, mutlaka öyledir). Camların üzerinde işletmenin imzası var, ya da içeride sunulan mal ve hizmetleri belirten bir işaret. Buna işletmenin önemini gösteren işaret diyelim: Peter Korpi Hansen. Optometrist. Aralarında gayet önemli ve farklı genişliklerde boşluklar bulunan (rneğin P ile e arasındaki, r ile Korpi'nin K'si arasındaki boşluk ya da Hansen'in sonundaki n ile Optometrist'in o'su arasındaki boşluk gibi) bütün harfler burada, bu camların üzerindeydi ve son derece özenli bir tasarımıdı, burada söz konusu olan maddi bir eserin hayalini yazıya dkmekti. Bu logonun altında kocaman bir vitrin vardı. İki büyük vitrin ve aralarında bir kapı. Bu vitrinde baştan çıkarıcı şeyler, sembol olarak mallar sergileniyordu. Ayrıca afişler, onlar da birer simgeydi. Çağdaş bir optometristin kırsal bir bölgede faaliyet gösterse bile modayı yakından takip ettiği Björn Hansen'in gözünden kaçmamıştı; takım elbise, ceket, pantolon, kravat vesaire modelleriyle giyim kuşam dünyasını yönlendiren uluslararası modaevleri gözlük erveleri konusunda da piyasada hkimiyet kurmuşlar diye düşündü eski mahkûm Björn Hansen. Zaten oğlu da, optometri dalında öğrenim gören ve topluma pek uyum sağlayamamış genç Peter de bir zamanlar tam da böyle bir kehanette bulunmamış, bu gelişmeyi öngörmemiş miydi? Gerçekten de yleydi. Neredeyse yirmi yıl sonra kehanetini gerçekleştirmişti. Buradaydı işte. Hem de envai çeşidiyle. Soldaki vitrinin sol köşesinde, gözlük kutusunun yanında, bordo renkli kadife bir gözlük sileeğinin üzerine şylesine bırakılıvermiş izlenimi uyandıran bir Armani gözlük parıldıyordu. Optik dünyasına ait böyle bir mücevheri vitrininde sergileyebilmek oğlu için çok büyük bir başarı sayılmalıydı. Yalnızca Armani de değil, moda dünyası devlerinin, Paris, Milano, New York, Londra ve Tokyo'da modayı yönlendiren birçok ünlü ismin

imzasını taşıyan gözlükler Norveç'in Telemark ilinin Bø ilçesindeki bir mağazanın vitrininde sergileniyordu. Bjørn Hansen'in oğluna ait mağazanın vitrininde sergilenmekteydi bunlar. Sergi zarif, incecik, kırılacakmış gibi duran gözlük çerçeveleriyle de sınırlı değildi, gizemli bir havası olan kalın çerçeveli güneş gözlükleri de vardı. Bunlar sağdaki vitrinde, incecik çerçevelerse soldaki vitrindeydi. Hepsi de ünlü markalardı. Markalar özellikle güneş gözlüklerinde daha da belirgindi. Elbette Armani ve Ray Ban, isminde Latin alfabesinden karakteristik U harfi olan Bulgari (Peter Korpi Hansen'in yaşlı babası bile tanıyordu bu markayı, niçin tanıdığını bilmese bile tanıyordu işte), Versace, Lagerfeld. Ancak vitrinde yalnızca numaralı gözlük çerçeveleriyle güneş gözlükleri bulunmuyordu. Afişler de vardı. Sol vitrindeki afiş kontak lenslerdeki ışıltının reklamını yapıyordu. Gözdeki parıltı. Diğer reklam afişleri de hem bilgi veriyor hem de modaya işaret ediyordu. Öyle anlaşıyordu ki Peter ve/veya yardımcı personeli vitrin düzenlemesine çok önem vermekteydi, sahip oldukları iki vitrini en iyi şekilde değerlendirmeleri akıllıca bir şey diye düşündü Bjørn Hansen, sonra bakışlarını zarifçe aydınlatılmış iç mekâna çevirdi. Mağazanın içinde gördüğü her şey üzerinde aynı etkiyi yarattı, ilk izlenimini güçlendirdi ve caddenin karşı tarafından yaptığı gözlemleri doğruladı. Ayrıca şimdi uzaktan göremediği bazı ayrıntıları da fark edebiliyordu. Örneğin oğlu masraftan kaçınmayarak mekâna bir fısکیye yerleştirmişti. Mağazanın içinde bir fısکیye, düşünsenize! Güzel bir ses çıkaran küçük bir düzenek, diye düşündü Bjørn Hansen, mutlaka zamanımızın rahatlamaya ihtiyacı olan müşterilerine hizmet etmek üzere konulmuştur oraya. Geçen zamanla birlikte pek çok şey değişiyor, gözlük kullananlar kendilerine gözlüklü yılan⁵ diye hitap edilmesine izin vermiyorlardır artık. Peter çağdaş bir gereksinimi karşılıyor. Fısکیyenin çıkardığı güzel ses. Bjørn Hansen mekânın iç kısımlarına daha dikkatli bakınca arka duvarda açık duran bir kapı gördü, bir çeşit laboratuvara açılıyordu bu kapı. Burası optometristin çalışma odası, diye düşündü, içeride göz muayenesine gelen müşterilerin oturacağı, geriye yaslanabilen rahat bir koltuk vardı. Burada kişilere uygun çerçeve ölçümleriyle okuma gözlüğü ile normal gözlük ara-

5 "Gözlüklü yılan", Türkçedeki "dörtgöz" şeklindeki alay sözcüğünün bire bir karşılığıdır. (ç. n.)

sındaki hassas orantının tespiti yapıyor ve vitrindeki reklamda da belirtildiği üzere modern optometri uygulamasıyla her iki ölçü tek bir camda birleştirilebiliyordu. Bir başka afişte Optometrist Korpi Hansen (evet evet, oğlu kendi reklamını yapan bir afiş hazırlatmış ve vitrinine koymuştu) normal gözlük camlarına yapılan güneş filtresi uygulaması konusunda bilgi veriyordu, bu uygulamayla güneş ışığının parlaklığına göre camların rengi açılıyor ya da koyulaşıyordu. Mağaza kapalı olmasına rağmen laboratuvarın kapısının açık durması Bjørn Hansen'in dikkatini çekmişti, eminim kasten böyle bırakılmıştır diye düşündü, öyle ya, burada saklanacak hiçbir şey yoktu, mağazanın kıyısında köşesinde gözlüklü yılanlar gizlenmemişti. Bu açık kapıdan mağazanın iç taraflarına bakan insan tüm bu muhteşem şeylerin ne üzerine inşa edilmiş olduğunu görüyordu: Somut gerçekler ve bilim. En içeride bunlar var işte, diye düşündü Bjørn Hansen. "Ama şimdi evin yolunu tutma zamanı" diyerek düşüncelerinden kendini sıyırdı, "saat yedide oğlumun ailesiyle akşam yemeği yiyeceğiz, burada daha fazla oyalanamam." Saatine baktı. Yoluna devam etmeliydi. Eve saat yedi olmadan önce varmak istiyordu. Geri döndü ve geldiği yolu takip etti, ancak bu kez ara sokaklara sapmadan dümdüz gidecekti.

Anacadeye çıkınca diğer optik mağazasının önünde durup vitrinini seyretmekten kendini alamadı. Oğluna rakip bu mağazanın da ışıkları yanıyordu. (Elbette mağazalar kapalı olsalar bile ışıkları hep yanar.) Bjørn Hansen vitrinleri inceledi ve mağazadan içeri baktı. Armani ve Ray Ban gibi markalar azdır burada, diye düşündü. Haklı da çıktı. Görebildiği kadarıyla vitrine serpiştirilmiş birkaç Armani ve Ray Ban vardı sadece. Her ne kadar burada da bir fiskeye bulunmaktaysa da zarafet açısından bu mağaza oğlunun mağazasıyla boy ölçüşemezdi. Oraya buraya serpiştirilmiş birkaç çerçeve ve güneş gözlüğü yoluyla modern olma ve modayı takip etme gayretine girişmeselerdi iyiydi, vaziyet bayağı utanç verici, diye düşündü Bjørn Hansen, zira müşterileri Bø kasabasındaki bu optik mağazasına çekecek şey bunlar veya içerideki fiskeye olmazdı, güç rakibi Korpi Hansen'in elindeydi. Bunları düşünürken azıcık da huzursuzluk duymuştu. Bu mağazayı işletmek mutlaka daha az masraflıydı. Burası moda peşinde koşmayan sadık müşterilere hitap ediyordu. Gözlüklü yılanlara yani, diye düşündü Bjørn Hansen. Acaba Bø'de yaşayan gözlüklü yılan sayısı kaçtı ve bu ki-

şiler yeni bir gözlüğe ihtiyaç duyduklarında nereye gidiyorlardı? Gençlerin şu amca tipli köylü gözlükçüye gidecek halleri yoktu herhalde, onlar mekânda fıskiye bulunup bulunmadığına aldırış etmeksizin mutlaka Korpi Hansen'e gidiyorlardı... Modern olmayı, modayı takip etmeyi arzuladıklarından, iki kat daha pahalı da olsa Peter Korpi Hansen'e giderler, çünkü moda olan şeyler pahalıdır, bir Armani gözlük pahalıdır, Ray Ban güneş gözlüğü pahalıdır ve elbette pahalı olacaktır, gençler bilir bunu, hatta kontak lenslerde bile moda olanla moda olmayan arasında fark vardır, gençler bilir bunu, diye düşündü Bjørn Hansen. Umarım böyledir, diye de ekledi biraz karamsarlıkla. Umarım böyledir. Ne var ki Bø'de bir optik mağazası yalnızca yüksekokul öğrencileri ve öğretmenlerinden elde ettiği kazançla geçinebilir mi? Acaba kaç yüksekokul öğretmeni moda ikonudur ki? Umalım ki çoğunluk öyledir, diye düşünmeye zorladı kendini. Peki ama geri kalan tüm gözlüklü yılanlar ne olacak? Belediye memurları, Gvarv'daki elma suyu fabrikası işçileri, hızarlarda ve tomruk depolarında çalışanlar yani. Bjørn Hansen bunun cevabını bilemiyordu, ancak şimdi acele etmesi gerekecekti, saat yediden önce evde olmalıydı. Oğlunun oturduğu yerden merkeze inerken geçtiği yollara dikkat etmişti, şimdi aynı güzergâhı tersten izliyordu, birkaç dakika sonra kendini evin önünde buldu. Oğlunun otomobilini garaja giden asfalt yolda göremedi, büyük bir olasılıkla garaja park edilmişti. Bjørn Hansen bahçenin demir kapısını örttü, eve doğru giden yolda yürürken ikisi bahçe kapısında diğer ikisi evin kapısının yanında bulunan dört lambanın yandığını fark etti, hava henüz tam kararmamış olduğundan lambalar mat bir ışık veriyordu. Cebinden oğlunun eşi Thea Nielsen'in verdiği ev anahtarlarını çıkardı ve kapıyı açtı. Birinci kattan (yoksa ikinci kat mı demeliydi?) nefis kokular geliyordu, merdivenlerin bittiği yerde mutfak başlıyordu. Bjørn Hansen ayaklarını güzelce sildi, sonbaharlık pardösüsünü askıya astı ve merdivenleri çıkmaya başladı, yarı yolda alçak sesle merhaba diye seslendi evdekilere, birkaç adım sonra mutfaka girmişti, oğluyla gelini ocak başında tencereleri karıştırıyorlardı. Dönüp baktılar ve akşam yemeğinin hazır olmak üzere olduğunu söylediler. Kokusu burnuma geldi zaten, dedi Bjørn Hansen. O öğleden sonra neler yaptığını sordular, epey uzunca bir zaman geçirmişti dışarıda. Bø'yü dolaştım, diye cevap verdi, onlara geçtiği yolları, gördüğü yerleri anlattı ama oğlunun optik

mağazasının önünde durup içeriyi seyrettiğinden söz etmedi. “Eğer köprüden karşıya geçmiş olsaydın (Bø Nehri üzerindeki köprü, yazarın notu) seni bu yakaya geri getirecek ikinci bir köprüyle karşılaşana dek on kilometre yol yürümek zorunda kalacaktın, iki üç saatlik bir tur olurdu bu.” “Hatta daha da uzun” dedi eşi. “Ayrıca belki de köprüyü bulamazdın ve önüne yeni bir köprü çıkana dek bir on kilometre daha yürürdün” diye ekledi. “Eh, o zaman bayağı uzun bir tura çıkmış olurdum demek ki” dedi Bjørn Hansen, “eve varmak için de daha hâlâ yürüyor olurdum. Gece on sularında yorgun ve bitkin gelirdim buraya” diye ekledi gülerek. Peter ve eşi de gülümsemek zorunda kaldı.

Evet, gülümser gibi yaptılar. Bjørn Hansen en azından Peter’in eşi Thea Nielsen’in böyle yaptığını fark etmişti. İyi niyet gösteren ölçülü, sessiz bir kahkaha. Bjørn Hansen bunun farkındaydı, ancak bu da bir şeydi, hatta iyi bir şeydi, dostluk ifade ediyordu. Bu çift mutfakta ona yemek hazırlamaktaydı. Çok güzel kokuyordu. “Geyik eti sotesi” diye açıkladı Peter. “Bu akşam sade bir yemek yiyeceğiz, çünkü yarın cumartesi ve Peter çalışıyor. Ama yarın akşam durum farklı olacak” dedi Peter’in eşi. “Yarın akşam kendimize ziyafet çekeceğiz. Hadi şimdi masaya geç ve bekle, yemek şimdi geliyor” diye ekledi ve salonu işaret etti. Bjørn Hansen gelininin dediğini yaptı, salona geçti.

Bjørn Hansen salona girdi, burası geniş bir alandı, ancak koyu renk ahşap mobilyalarla döşenmiş olduğundan biraz karanlık görünüyordu, gri kumaş kaplı oturma grubu da içeriye ağır bir hava veriyordu. Salon pencerelerinin geniş olmasına rağmen panoramik bir manzaraya açıldığından söz edilemezdi. Pencerenin önünde durup dışarı bakan kişi Bø’nün kırsalında yer alan yüce dağları değil, tam karşıdaki evleri ve evlerin yanan ışıklarını seyredebiliyordu, çok dikkatle bakıldığı takdirde dağları uzakta bazı karanlık çizgiler şeklinde fark etmek mümkündü, ancak evlerin ışıkları çok daha yakında parlıyordu. Salonun bir köşesinde bulunan küçük masaya üç kişilik bir sofraya kurulmuştu. Bjørn Hansen bu küçük masanın yan tarafındaki kanatlar kaldırıldığında sekiz kişilik uzun bir yemek masası oluşturacağını tahmin etti. Duvarlardan birinde büyükçe bir düz ekran televizyon vardı, ayrıca modern bir müzik seti de mevcuttu. Büfenin üzerinde bazı fotoğraf çerçeveleri göze çarpıyordu. Bjørn Hansen yanlarına gidip bakmaya niyetlendi,

ayrıca dekoratif objelerin sergilendiği sehpanın üzerine dizilmiş fotoğraflar da vardı. Bjørn Hansen henüz harekete geçmeden salonun orta yerinde durmuş çevresine bakınıyordu. Oturması mı gerekiyordu, yoksa gidip hem büfenin hem de sehpanın üzerindeki fotoğraflara mı bakmalıydı, bu konuda bir karar veremediğinden ayakta durmaya devam etti. Aslında hiç de keyifsiz sayılmazdı. Bu ruh halini oğluna borçluydu. Her şey beklediğinden çok daha iyi gitmişti, elbette bu durum nasıl bir beklenti içinde olduğuyla da alakalıydı. Oğlu kırk yaşına gelmişti, onu son olarak yirmi yıl önce görmüş olmasına rağmen hemen tanıdı ve yalnızca tanımakla kalmamış, hafızasındaki yirmi yaşındaki oğlunun çok daha iyiye gitmiş bir versiyonu olarak bulmuştu karşısında. Oğlu büyümüş, yetişkin bir adam olmuştu, bu da ona çok yakışmış, diye düşündü Bjørn Hansen. Geçmişte onda bulduğu esneklik gösterememe ve iddiacılık gibi bazı olumsuz özelliklerden kurtulmuş gibiydi oğlu, hayat yolunda ilerlerken üzerindeki istenmeyen atık maddeleri dökmüştü adeta, bu da çok iyi bir şeydi. Yirmi yaşındaki oğlunun sosyal antenlerinin ne denli zayıf olduğunu hatırlayınca tüyleri diken diken oldu, o günlerde nasıl da çaresizliğe kapılmıştı Bjørn Hansen. Oysa şimdi tam da olduğu gibi görünüyordu: Telemark ilinin Bø ilçesinde yaşayan kırk yaşında bir optometrist. Sıradan ve kibar bir adam, ilk kez karşılaştığı kişinin üzerinde çok olumlu izlenim bırakabilecek yapıda; bu özelliği, Telemark ilinin bir kasabasında optik mağazası işletmek isteyen biri –üstelik ticari rakibi de olan biri– için büyük avantajdı elbette. Ve işte o an Bjørn Hansen oğlunun evinde salonda dururken oğlu ve ailesiyle bir araya gelmekte bu kadar gecikmiş olmaktan duyduğu sıkıntıyı üzerinden atmış gibiydi. Ne var ki içinde bulunduğu bu ruh hali çok geçmeden, hatta takvim yaprağı henüz yeni bir günü bile göstermeden tersine dönecek ve salonda koltukta oturan Bjørn Hansen bu evden çok uzaklarda olmayı arzulayacaktı.

Ama işte o an, yani 21. yüzyılın ilk onyılıının sonlarına doğru bir eylül akşamı saat yedi buçukta Bjørn Hansen kırk yaşındaki oğlunun Telemark ilinin Bø ilçesindeki evinde salonda ayakta duruyor ve oğlunun hayatta iyi bir yere gelmiş olduğunu düşünerek memnuniyet duyuyordu. Oğlunun hayatı hayal kırıklıklarıyla dolu olamazdı, hatta tersine, beceriksiz ve tahammül edilemez biri olarak geçen gençlik yıllarında kurduğu düşü gerçekleştirmek üzere

olduğu duygusunu taşıyor olmalıydı. Doğruyu söylemek gerekirse Bjørn Hansen oğlunun salonunda etrafı biraz da şaşırarak seyrediyordu. Doğruyu söylemek gerekirse salondaki düz ekran televizyon açıktı ve sessize alınmıştı, kanallardan birinde reality show'a benzer bir program yayımlanıyordu, belki de tersidir diye düşündü Bjørn Hansen, ne var ki şu anda gördükleri modern olmayan ağır ve kunt mobilyalarla döşeli bir salonda bulunuyor olmaktan duyduğu şaşkınlığı gizlemeye yetmiyordu. Burası kırk yaşındaki Peter Korpi Hansen'in çalışmaktan kalan zamanını geçireceği ve gerçekten rahat edeceği bir yer olabilir miydi? Yirmi yaşındaki oğlunun moderniteye neredeyse fanatikçe bir ilgi duyduğunu –Peter modernitenin tam içinde yer alan bir birey olmasının imkânsız olduğu zamanlarda bile bunu hararetle kendi çağı olarak savunurdu– hatırlayan ihtiyar babasına bu çok garip geliyordu. Ancak babasının hatırladığı o Peter kendini evinde değil, Bø kasabasının merkezindeki optik mağazasında olgun bir adam olarak net bir şekilde gösteriyordu. Bu belki şöyle de yorumlanabilirdi: Mağazada işler (henüz) çok iyi gitmediğinden, çift evlerini Peter ve eşinin modern tasarıma yönelik zevklerine uyarlanmış çağdaş bir tarzda döşemek için kaynak ayıramamış ve salonlarında sıradan küçük burjuva zevkini yansıtan bir görünüme razı olmak zorunda kalmışlardı.

Ne var ki mutfakları moderndi. Mutfağın aydınlık modernliği salonun ağır tarzda döşenmiş, kendinden emin olmayan ve kısa ömürlü varlığıyla açık bir tezat oluşturmaktaydı. Mutfak, içindeki tüm modern gereçleriyle, mutfak robotu ve diğer üstün teknoloji ürünü cihazlarıyla, çerçevesi krom ve çelik şöminesiyle ve mekânın ortasında yer alan üzeri mermer kaplı mutfak tezgâhıyla Korpi Hansen ve Nielsen çiftinin kendilerini tam da arzuladıkları gibi göstermelerine çok açık bir şekilde hizmet ediyordu. Bütün bunlara bir servet yatırmış olmalılar, diye düşündü modern bir mutfak dekorasyonunun kaç mal olacağı hakkında hiçbir fikri olmayan sigorta dolandırıcısı eski mahkûm Bjørn Hansen. Salonla mutfak arasındaki tezat büyüktü. Salonun da büyük bir değişim geçireceği, yeniden dekore edileceği her halinden belliydi. İleride, maddi güçleri yerine geldiği zaman. Optik mağazası olması arzu ettikleri gibi altın yumurtlayan tavuğa dönüştüğü zaman. İşte o zaman, yani Peter Korpi Hansen ile eşi Thea Nielsen dekorasyon tasarım hiyerarşisinde ait oldukları sınıfa yükseldiklerinde, bu

değişim gerçekleşecekti. Öncelikle mutfağı seçmeleri doğrudu aslında. İlk mutfak, sonra salon. Bir tarz meselesiydi bu. Salona öncelik tanıyıp mutfağı yıllarca ihmal edenler tarz sahibi olmayan kişilerdir. Bjørn Hansen kendisini ilgilendirmedeği halde oğlu ve eşinin tarz sahibi olmalarından memnuniyet duyduğunu itiraf etmek zorundaydı. Hem de onu hiç ilgilendirmedeği halde. Ne var ki oğlula eşini ilgilendiriyordu bu ve onların tarz sahibi olduklarını anlamak Bjørn Hansen'in içini ferahlatmıştı. Akşam yemeğinin mutfakta mı salonda mı yenmesi gerektiği konusunda karar vermekte zorlanmışlardır, diye düşündü Bjørn Hansen; çiftin hayatta güttükleri amaç açısından bakıldığında kısa ömürlü ancak bir hayli ağır tarzda döşenmiş olan salonda ayakta durmuş, aklından bunları geçiriyordu. Beni mutfakta ağırlamalarının pek çok yönden, yani hem aile hem yaş açısından hem de diğer açılardan uygun olmadığına karar vermiş olmaları ki böyle yapmayı tercih etmişler, diye düşündü Bjørn Hansen, bunları aklından geçirirken salonun köşesinde kurulmuş olan şık sofrayı işaret eder gibi elini uzattı. Buna elbette bir itirazım olamaz, diye ekledi, akşam yemeğini mutfakta yemeyi o da arzulamıyordu. Sofrayı salona kurmakla isabetli bir karar aldıklarını düşündü, ne de olsa Bjørn Hansen oğlunu ve eşini on beş yıllık bir zaman aralığından sonra ilk kez ziyaret ediyordu.

Bjørn Hansen ağır tarzda döşenmiş büyük salonda tek başınaydı. Genç çift mutfakta güzel kokular yayan geyik eti sotesinin son hazırlıklarını tamamlamak üzereydi. Bjørn Hansen salondaki büfenin ve dekoratif objelerin sergilendiği sehpanın üzerindeki fotoğrafları dikkatle incelemeye karar verdi. İlk gözüne çarpan bir düğün fotoğrafı oldu. Gidip fotoğrafı eline aldı ve dikkatle inceledi. Oğlu ve gelininin fotoğrafıydı bu. On iki on üç yıl önce çekilmiş olmalıydı. Oğlu fotoğrafta Bjørn Hansen'in onu genç olarak hatırladığı halinden daha da genç duruyordu. Bjørn Hansen'in Kongsberg'den hatırladığı Peter şu an karşısında olan kırk yaşındaki optometrist Peter Korpi Hansen'in daha genç bir versiyonuydu. Ama düğün fotoğrafında oğlu çok daha genç görünüyordu, kırk yaşındaki oğlula hiçbir alakası yoktu, sanki başka bir yaş dönemine ait gibiydi. Kendini bulunduğu yere ait hissetmeyen bir genç. Düğün günü yüzünde biraz şaşkın bir sırıtma var. Ah evet, oğlu o zamanlar da böyleydi, şimdi hatırlıyor! Gelin elinde buketiyle oğlunun yanında yerini almış. Yirmi yaşındaki oğlunun ileride kiminle beraber ola-

cağına dair Bjørn Hansen'in o günlerde yürüttüğü tahminlere –zira Bjørn Hansen o zamanlar oğlunun pek de fazla seçeneği olmadığını düşünürdü– tıpatıp uyuyordu gelin hanım. Böyle bir büyük ikramiyenin yanında duran oğlunun sırtması gayet anlaşılabilir bir şeydi. Thea Nielsen de muhteşem bir gelin gibi görünmüyordu, bunu kendine itiraf etme cüretini gösterse bile şu an konuksever gelininin evinde durup gizlice onun düğün fotoğraflarına bakıyor olmak Bjørn Hansen'i tedirgin etmişti. Ancak Thea şimdi çok daha güzel görünüyor diye düşününce yüreğine biraz su serpildi. Belli ki gençlik yılları Thea Nielsen açısından insafsız bir dönem olmuştu. Fotoğraftaki genç gelinin hiçbir cazip tarafı yoktu. Evet, tabii, gençliği vardı denebilir, genç olmasına gençti ama gençliğe özgü bir zarafet, bir çekicilik taşımıyordu. Başka pek çok meziyeti olabilirdi ancak gençliğe özgü bir zarafet, bir çekicilik yoktu onda. Bu durum çok genç olan ve önünde uzun bir ömür bulunan bir kız için zor olmalı, diye düşündü. Bu açıdan bakıldığında fotoğraftaki gelinle damat birbirlerine denkti. Yüzünde şaşkın bir sırıtışla gelinin, yani sözde büyük ikramiyenin yanında duran damat. Ne var ki son on iki, on beş yılda o sırtkan damat büyük değişim geçirmiş, kırk yaşında modern bir erkeğe dönüşmüştü. Bu erkeğin kendini bulunduğu yere ait hissetmeyen ve tam da babasının tahmin ettiği gibi bir kızla nikâhlanan o damatla hiç alakası yoktu. Bjørn Hansen, bu dikkate şayan gelişmenin gerçekleşmesini sağlayan biri olarak fotoğraftaki o silik şahsiyetin hakkını teslim etmeliyim, diye düşündü. Başka kim, Thea Nielsen'den başka kim, varlığıyla ve sadece yanında olarak böyle bir değişime, bu dönüşüme yardım etme fırsatına sahip olabilirdi? Hiç kimse. Bjørn Hansen fotoğraftaki pek de cazip olmayan kadına şaşkınlıkla karışık bir merakla bakıyordu. Demek öyle ha, diye düşündü. Demek o kız bunu başardı. Oğluyla, toplumsal hayatta son derece beceriksiz olan genç adamlarla, baba gözüyle bakıldığında insanın yüreğini parçalayan özellikleri olan bu yirmi yaşındaki genç adamlarla evlenmiş ve onu dimdik ayakta tutmayı başarmış, açıkçası ona bir hayat kazandırmıştı. Oğlunun gerçekleştirmeye değer bulduğu toplumsal bir hayali hayata geçirmişlerdi. Burada, Telemark ilinin Bø ilçesinde. Bjørn Hansen şaşkınlık içindeydi. Bu genç kadın! Bjørn Hansen elindeki fotoğrafı aldığı yere, büfenin üzerine bıraktı. Çiftin son yıllarda çekilmiş bir fotoğrafını aramak üzere etrafa bakındıysa da

bulamadı. Diğer fotoğrafların çoğu bir çocuğa aitti. Wiggo'nun, yani Bjørn Hansen'in torununun fotoğrafları. Bjørn Hansen'in Korpi Hansen/Nielsen çiftinin fotoğraflarını incelemesine gerek yoktu aslında. Onlar hemen yanı başında, mutfaktaydılar, tencerelerin üzerine eğilmiş yemek hazırlıyorlardı. Ayrıca birkaç saat önce Bø İstasyonu'na onu karşılamaya geldiklerinde ikisini de görmüştü. Bjørn Hansen oğlunu görür görmez tanıyacağına inanıyordu, haklı da çıkmıştı, istasyonda bekleyen ve kendisine doğru yürüyen oğlunu hemen tanımişti, ama şu fotoğraftaki genç adam değildi o, büfenin üzerindeki fotoğrafa baktığında bu kaniya vardı. Bjørn Hansen oğlunu istasyonda görünce hemen tanımişti çünkü bu adam dış görünüş olarak yıllarca önce ayrıldığı oğluna benziyordu, üstelik babasının üzerinde çok iyi bir izlenim bırakmıştı ve bu da Bjørn Hansen'i çok mutlu etmişti. Oğlunun eşinde ilk dikkatini çeken şey içine kapanık biri olmasıydı, bu konuda onu suçlayamam, diye düşünmüştü Bjørn Hansen. Onu cazibesi olmayan bir kadın gibi de görmemişti. Üzerinde ona çok yakışan zarif giysiler vardı ve hiç de silik bir şahsiyete benzemiyordu, gençlik dönemindeki zarafet ve çekicilik eksikliğini olgunluk döneminde edindiği giyim kuşam zevkiyle telafi etmeyi başarmıştı. Bjørn Hansen gelininin oğlundan çok daha yaşlı göründüğünü fark etmişti, Peter Korpi Hansen'in aksine eşi yaşlanmaya başlamıştı, her ne kadar Peter'in şakaklarına kır düşmüşse de kimsenin ona "A, çok yakışmış"tan başka söyleyecek sözü olamazdı. On beş yılı aşkın aradan sonra saçları kırışmış oğluyla ilk kez yüz yüze gelen babası—her ne kadar on beş yıllık bir ayrılık böyle bir duruma sebebiyet verebilecek olsa da— kalbinde hiçbir şekilde trajik bir sızı hissetmemişti. (Birkaç saat önce oğluyla Bø İstasyonu'nda yüz yüze gelen Bjørn Hansen, Peter'in saçlarının ağarmaya başladığını o zaman değil, ancak beş dakika önce mutfakta fark etmişti.)

Bjørn Hansen, Peter Korpi Hansen ile Thea Nielsen'in evinde, salonda tek başınaydı. Büfenin ve dekoratif objelerin sergilendiği sehpanın üzerinde duran fotoğrafları inceliyordu. Bunların çoğu Wiggo'ya, yani Bjørn Hansen'in torununa aitti. Salonun iki ayrı duvarında torununun yağlıboya tabloları andıran iki adet fotoğrafı da asılıydı. Bu çocuk fotoğraflarının görünüşte salona oldukça hâkim oldukları söylenebilirdi. Fotoğraflarda Wiggo'nun iki farklı çizgi kahramanın kostümünü giymiş olduğu görülüyordu. Birinci fotoğ-

rafta küçük Wiggo altı yaşlarında gibiydi, üzerinde Yarasa Adam kostümü vardı. Ya da Batman kostümü diyelim, zira günümüzde Yarasa Adam yerine Amerika'daki ismi olan Batman kullanılıyor, diye düşündü Bjørn Hansen, kendi çocukluğunda Batman değil Yarasa Adam dediklerini hatırlayarak. İkinci fotoğrafta Wiggo biraz daha büyüktü, sekiz dokuz yaşlarında filan olmalıydı, Bjørn Hansen çocuğun üzerindeki çizgi roman kahramanını tanımiyordu. Bir çeşit canavardı bu, epeyce korkunç ve insanüstü bir şeye benziyordu, hatta bizimkinden farklı ve düşman bir dünyadan gelmiş gibiydi. Bjørn Hansen gazetelerde zombi adı verilen yaratıklardan söz edildiğini okumuştı ama bunlara dair daha fazla bir şey öğrenmeyi istememişti, zombinin ne olduğu onu hiç ilgilendirmiyordu, ne var ki şimdi oğlunun salonunun duvarında asılı fotoğraf bir zombiyi temsil ediyor olabilirdi. Eğer düşündüğü gibiyse öz torunu da bu zombinin içine girmişti. Her iki fotoğraf da çok büyük boyutlardaydı ve birer sanat eseri gibi çerçevelenmişti ve camın ardında iki farklı çizgi roman kahramanının kostümünü giymiş olan küçük çocuk görülüyordu. İki ayrı duvarda iki ayrı kostüm içinde fotoğrafı asılı olan bu çocuklar biri altı diğeri sekiz yaşında iki kardeş gibi de duruyorlardı. Fotoğraflar 1960'lı yılların Amerikan sanat akımlarından Pop-Art'a ait sanat eserlerini çağrıştırıyordu. Bu tip iki eser çok daha sonraki yıllarda, örneğin 2000'lerde Norveçli sanatçılar tarafından yapılmış olsa çok daha değerli olabilirdi, mesela tanesi en az 20.000 krona mal olurdu, diye düşündü Bjørn Hansen. Oysa torununun böyle büyütülmüş fotoğrafları çok daha ucuza gelmişti mutlaka ve aynı dekoratif değere de sahipti. Bjørn Hansen bundan çok etkilenmişti. Bu genç kadın! Thea Nielsen.

Bjørn Hansen duvarda sergilenen fotoğrafları daha iyi inceleyebilmek için yakınına gitti. Küçük oğlanın yüz hatlarına dikkatle göz gezdirdi. Çizgi roman kahramanlarının kostümleri içinden kendisine bakan altı ve sekiz yaşındaki iki çocuğun yüz hatları. Bu çocuklar kardeş değil aynı kişiydi, yani kendi torunuydu. Küçük Wiggo dedesine benziyor muydu acaba? Bjørn Hansen yüz hatlarında benzerlik bulmaya çalıştıysa da bu kolay olmadı. İlkın üzerinde Yarasa Adam kostümü bulunan altı yaşındaki çocuğun masum yüzüne baktı, sonra da zombi kostümü olduğunu tahmin ettiği kıyafeti giymiş olan sekiz yaşındaki oğlanı inceledi, ne var ki o yüzde de kendisine benzeyen hiçbir fiziksel özellik veya yüz hattı

bulamadı. Bu, çocuğun yüzünde ona kendisini anımsatan hiçbir şey yoktu anlamına gelmiyordu, sadece Bjørn Hansen bulmayı başaramamıştı. Küçük Wiggo'nun iki dedesi, iki ninesi vardı. Bu büyüklerin diğer üçü de çocuğun genlerine kendisiyle eşit oranda katkıda bulunmuşlardı ve bu nedenle de Bjørn Hansen ile duvardaki biricik torununun yüz hatları arasında büyük bir benzerlik bulunmaması olasılığı mevcuttu.

Bu sırada benzer biçimde çerçevelenmiş dikdörtgen şeklindeki büyük bir fotoğraf Bjørn Hansen'in ilgisini çekti. Büfenin üzerindeki bu parlak fotoğrafta kırmızı büyük bir otomobil ve yanında da evin oğlu küçük Wiggo görünüyordu. Fotoğrafa baktığı an Bjørn Hansen'in zihninde bir anı canlandı: Optometri eğitimi almak üzere Kongsberg'e gelmiş ve babasının evine taşınmış olan yirmi yaşındaki oğlu Peter'in yanında bulunan az sayıda eşyanın arasında odasının duvarına asmak üzere getirdiği bir de afiş vardı. Kırmızı bir spor arabanın, bir Ferrari'nin fotoğrafıydı bu. Oğlu bu afişe çok düşküncü. Şimdiyse küçük Wiggo bir başka kırmızı otomobilin yanında duruyor ve ebeveynlerinin salonundaki büfenin üzerinde yer alan çerçevelenmiş bir camın gerisinden Bjørn Hansen'e bakıyordu. Fotoğraftaki otomobil Ferrari değil, başka bir markaya ait eski model bir araçtı. Bjørn Hansen bu fotoğrafın Korpi Hansen/Nielsen ailesinin katılmış olduğu bir klasik otomobiller buluşması sırasında çekilmiş olduğunu tahmin etti. Bu buluşma muhtemelen Bø'deki "aileler için eğlence parkı" olarak da anılan Tatil Dünyası'nda gerçekleşmişti, zira burası klasik otomobiller buluşmasına uygun bir toplanma alanıydı. Küçük Wiggo fotoğrafta ne yapacağını pek bilememiş gibi duruyordu. Küçük çocuk birilerinin (anne veya babasının ya da her ikisinin) uyarısıyla otomobilin sahibiymiş ya da ileride tam da böyle bir arabaya sahip olacakmış gibi düşünmeye ve havalı bir poz vermeye zorlanmıştı sanki. Peki ama çocuk bunu başarabilmiş miydi? Bu kadar zor bir görev için çok küçük sayılmaz mıydı? Üstelik çocuğun üzerinde çok sıradan giysiler –Bjørn Hansen sekiz dokuz yaşındaki bütün çocukların buna benzer kıyafetler giydiğini tahmin ediyordu– vardı. Ufaklığın doğumundan günümüze dek geçen yaklaşık on bir yıl içinde binlerce fotoğrafının çekilmiş olabileceği varsayımından hareket eden Bjørn Hansen onca resmin arasından özellikle bunun salonda bu denli ayrıcalıklı bir yere sahip olmasını çok ilginç bulmuştu. Belki de çocuğa bu fotoğrafa değer

vermeyi öğretmek amacıyla oraya konmuştu, böylelikle bir kuşağın bir önceki kuşağı takip etmesiyle bir devamlılık sağlanacak,⁶ ileride Wiggo Nielsen Korpi Hansen'in oğlu da, yani Bjørn Hansen'in torununun müstakbel çocuğu da –öte yandan bu çocuğun yüzünün yapısını veya yüz hatlarını devralacağı sekiz büyük büyük dede ve ninesi olacaktı– hayatın sürekliliğini sergilemek amacıyla kendine ait olmayan dikdörtgen şeklindeki kırmızı bir otomobilin önünde poz verecekti. Bjørn Hansen ansızın dikdörtgen şeklindeki büyük kırmızı otomobilin önünde ne yapacağını pek bilemezmiş gibi duran küçük çocuk görüntüsünün kendisini eğlendirmediğini fark etti. Bir kuşağın bir önceki kuşağı takip etmesi hayatın temellerinden biriydi, en derin anlamda insan zihnini ciddiyet ve saygıya tekabül eden yüce bir değer üzerinde toplanmaya yönlendirecekti; bunun gerçekleşmemesi halinde tehlike ortaya çıkardı. Bjørn Hansen şimdi tehlikenin gelişini hissediyordu. Çünkü kendi sülalesinde kuşaktan kuşağa geçiş kesintiye uğramıştı. Bir kopma meydana gelmiş ve bu kopma hali Bjørn Hansen'le yaşanmıştı. Bu nedenle de şimdi zihninde anne ve babası canlanıyordu: Taktığı değişik şapkalarıyla annesi, gün boyu tersanede nöbet tutan ve işçileri sayan babası. Babası Hilmar Hansen işçi değil memurdu, görevi işçileri saymaktı ve hayatının sonuna dek her gün bunu yapmıştı. Geç yaşta evlenmiş ve bir erkek evlat sahibi olmuştu. Oğlu yüksek eğitim görmüş, üniversitede ekonomi okumuş ve o daha ölmeden bir bakanlıkta çalışmaya başlamıştı. Aslında Bjørn Hansen anne ve babasını çok sık düşünmezdi, oğlunun evindeki salonda bulunduğu şu dakikalarda aklına düşmelerinden de pek hoşlanmamıştı. Çocukluğunu ve yetişme dönemini çok genç bir adamken arkasında bırakmış, bir daha da geriye dönmemişti. Kendini kitaplara vermişti. Felsefe ve edebiyat kitaplarına. Üniversitede ekonomi okumuş, ailesini kurmuştu. Şube müdürünün oğlu Peter büyükbabasını hiç tanımamış, hatta ondan söz edildiğini değil başkalarından, babasının ağzından bile duymamıştı. Çünkü hayat başka bir yerdeydi. Bjørn Hansen, Peter'in elinde o daha doğmadan

6 Özgün metinde kullanılan "Slektens gang" kavramı "bir kuşağın bir önceki kuşağı takip etmesi" ya da "kuşaktan kuşağa geçiş" anlamındadır ve "Tider skal komme, Tider skal henrulle, Slekt skal følge slekters gang" ("Zaman geçecek, zaman akıp gidecek, bir kuşak önceki kuşakları takip edecek") şeklindeki ilahiye göndermedir. (ç. n.)

ölmüş olan büyükannesine dair bir hatıra olduğunu biliyordu. Başına değişik şapkalar takan bir hanımın amatörce çekilmiş sararmış bir fotoğrafıydı bu ve büyük bir olasılıkla Hilmar Hansen tarafından bir plajda çekilmişti. Fotoğraf yanık sarı, kahverengimsi bir renk almıştı çünkü Bjørn Hansen yaşlı bir bebektir ve neredeyse yirminci yüzyıla yaşıt olan annesinin şapkasının siperliğine sığınmıştı, kucağında bir yaşındaki bebeğini tutan şapkalı hanım bu eski plaj fotoğrafında kırk yaşının üzerindeydi. Endişe ruhu kemirir.⁷ Bjørn Hansen artık ruhunu yitirmiş bir adam olduğuna ve bunun yıllardır böyle olduğuna inanıyordu. Peter'in elinde bir hatıra fotoğrafı bulunduğunu nasıl biliyordu? Biliyordu çünkü fotoğrafı oğluna kendisi vermişti. Bjørn Hansen Peter'in annesiyle yeni evlenmişti ve bir gün, o zamanlar küçük bir çocuk olan Peter'in eline bu fotoğrafı sıkıştırmıştı. Bu senin babaannen, demişti. Büyük şapkalar takan hanım. Ve bak, ben de şuradayım, yaşlı bir bebek. Bjørn Hansen akşam yemeğinin sunulmasını beklediği yerde, biricik oğlunun Telemark ilinin Bø ilçesindeki evinde kendini ansızın gözyaşlarına boğulacakmış gibi hissetti.

Gözlerini büfenin üzerinde duran küçük Wiggo'nun ve dikdörtgen şeklindeki kırmızı otomobilin fotoğrafından ayırdı ve ne yapacağını bilemeden etrafına bakındı. Mutfakta ev sahiplerinin yemek hazırlıkları devam ediyordu. Şu yemek hazırlığı hiç bitmeyecek miydi? Bjørn Hansen bakışlarını üzerinde küçük Wiggo'nun fotoğrafları duran, dekoratif objelerin sergilendiği sehpa çevirdi. Bunlardan biri vaftiz töreni fotoğrafıydı. Elli yaşlarında bir kadın vaftiz edilecek bebeği kucağında tutuyordu. Bjørn Hansen fotoğrafı eline almış bakarken Peter ve eşi ellerinde kırmızı şarap şişeleriyle salona girdiler. Elli yaşlarında bir kadının kucağında bebek tuttuğu vaftiz fotoğrafına bakan Bjørn Hansen'in önünde durdular. "Bu o değil mi?" diye sordu Bjørn Hansen. "Evet, annem" dedi Peter. "Hâlâ çalışıyor mu?" "Evet ama yarım zamanlı çalışıyor artık" diye cevapladı oğlu. "Hımm, evet, tabii öyledir" dedi Bjørn Hansen. "Ve hâlâ orada mı yaşıyor?" "Evet, annem hâlâ Narvik'te oturuyor." "Ama yılda en az iki kez buraya gelir" diye onun sözünü tamamladı Thea Nielsen. "Öyle mi?" dedi Bjørn Hansen. "Epey uzun bir yolculuk bu."

7 Bu cümle, Türkçede Ali: *Korku Ruhu Kemirir* ismiyle bilinen, Reiner Werner Fassbinder'in 1974 yapımı *Angst essen Seele auf* filmine gönderme yapıldığını düşündürüyor. (ç. n.)

Peter Korpi Hansen yemek masasının yanındaki büfeye koyduğu şarap şişelerini açıyordu. Thea Nielsen mutfağa dönmüştü. Bjørn Hansen vaftiz bebeğinin babaannesinin kucağında çekilmiş fotoğrafını yerine bıraktı ve gayet alışkın hareketlerle şarap şişelerini açan oğlunu seyretmeye başladı. “Bu akşam sade bir yemek yiyeceğiz” dedi Peter, “ama yarın akşam başka” diye ekledi ve mutfağa yöneldi. Hemen ardından Peter ve Thea mis gibi kokular yayan geyik eti sotesi ve porselen servis tabağında taşıdıkları garnitürlerle adeta dans eder gibi salona girdiler ve Bjørn Hansen’i sofraya davet ettiler; sofraya buyurun.

Bjørn Hansen geçip masada kendisine gösterilen yere oturdu, ev sahipleri onu aralarına almışlardı, oğlu sağında, gelini solunda oturuyordu. Masa güzelce süslenmişti. Sofraya oturur oturmaz Bjørn Hansen buraya eli boş geldiğinin ayırımına vardı. Neredeydi ev sahibesine vermiş olması ve şimdi güzel bir vazoda masanın ortasında durması gereken çiçekler? İri bir buket olması gerekmezdi, masanın ortasında ince bir vazoda yerini alabilecek birkaç dal yetebilirdi. Peki ama niçin bir kutu çikolata almamıştı? En büyük boyundan Kong Haakon marka çikolatayı herhangi bir büfeden alabilir, hatta kurdeleli filan şık bir paket bile yaptırabilirdi; niçin böyle bir hediyeyle gelmemişti? Neyse ki torunu Wiggo’ya vereceği gıcır gıcır binlik bir banknot vardı cüzdanında, parayı torununa vermek için sabırsızlanıyordu, ancak parayı baş başa kaldıklarında kimseler görmeden vermeyi planladığına göre ev sahibesine sunması gereken çiçek ve çikolatanın yerini tutmayacaktı. Cüzdanındaki gıcır gıcır binlik bu hatayı kapatamazdı. O para dışında her şeyi hata, her yaptığı hatalıydı Bjørn Hansen’in. Takım elbisesi mesela! Tüm gün aynı elbiseyle dolaşmıştı. Duş almamış, üstünü değiştirmemişti. Neyse ki öğleden sonra çıktığı uzun yürüyüşün ardından eve döndüğünde kapıdan içeri girerken ayakkabılarının altını güzelce silmişti. Neden yedek bir takım elbise almamıştı yanına? Çünkü sadece bir takım elbisesi vardı, o da üzerindeydi şimdi. Peki ama niçin yeni bir takım elbise satın almamıştı? Parası vardı. Almamıştı çünkü almak aklına gelmemişti. Tek düşündüğü yeni bir valiz edinmekti, küçük ve zarif bir valiz, küçük olmalıydı ki evlerinde uzun süre kalmaya niyetli olduğu zannedilmesin. Bu küçük valize en gerekli şeyleri koymuştu, üç gömlek, iç çamaşırı, çorap, tuvalet çantası, içerisi veya dışarısının soğuk olma ihtima-

line karşı bir kazak. Ama valize ince kumaştan bir takım elbise de sığabilirdi aslında. O takdirde günlük giysileri olan kot pantolon ve tek ceketle seyahat edebilirdi. Hatta Bø'de şu üzerindeki salak takım elbise yerine günlük kıyafetiyle gezinebilirdi. Açık renkli sonbaharlık pardösüsü Bø'yü ziyaretinde yeterli olabilecek ve sokaklarda takım elbiseyle dolaşmak durumunda kalmayacaktı. Üstüne üstlük takım elbisesi koyu renkliydi. Valizinde yeni alınmış bir takım elbise olsa Bø'de saatlerce dolaştıktan sonra odasına girer (tabii yine şimdi yaptığı gibi ayakkabılarını paspasa iyice siler, hatta belki daha da özenle silerdi, küçük valizinde yeni bir çift ayakkabı koyacak yer olmayacaktı elbette ancak ayakkabı boyası, fırça ve parlatma bezini içeren küçük bir bakım çantası sığdırabilirdi), eski ayakkabılarını büyük bir titizlikle boyayıp parlatırdı, sonra soyunup bir havluya sarınır, yazarlık eğitimi alan genç hanımla ortak kullanacağı belirtilen banyoya girer, duş alırdı. İşi bitince odasına dönüp kurulanır ve üzerine yeni takım elbisesini giyerdi. Ne yazık ki şimdi üzerinde koyu renkli takım elbisesiyle salonda oturuyor ve kendini çok rahatsız hissediyordu. Takım elbisesinin modası geçmişti, en az on yıllık olmalıydı, demode ve kötü dikilmiş klasik lacivert bir takım.

Peter yüzünde ağırbaşlı, törensel bir ifadeyle şarabı kadehlere doldururken eşi Thea tabakları birer birer alarak nefis kokulu geyik eti sotesinin servisini yapıyor, garnitür tabağı elden ele dolaştırılıyordu. Derken oğlu kadehini havaya kaldırdı ve “Hoş geldin” dedi. Herkesin kadehi kalktı ve Peter babasına “Gelmekle ne iyi ettin” dedi. Thea Nielsen de aynı anda evet diyerek eşini onayladı, Bjørn Hansen başıyla bir sola bir sağa selam verdi ve yemeğe başladılar. Bjørn Hansen kendini bir şeyler söylemek zorunda hissetti. “İyi görünüyorsun Peter” dedi. Oğlu başını kaldırıp babasına baktı ve gülümsedi. “Böyle söylemene sevindim baba. Bunun iki nedeni var. Biri kondisyon bisikleti, diğeri kürek çekme aleti. Her ikisi de bodrumda, senin yattığın odanın arka tarafında duruyor. Görmek ister misin?” diyerek yemeğin ortasında yerinden kalkmaya davrandı. Neyse ki Thea Nielsen araya girerek “Yemek bitene kadar bekleyelim isterseniz” dedi. Bjørn Hansen başıyla onayladı. Oğlunun spor yaptığı odayı görmeye pek niyeti yoktu. Yemeğe devam ettiler. Bjørn Hansen Thea Nielsen'e de bir şeyler söylemek istedi, pek de merak etmeden âdet yerini bulsun diye oğlu Peter'le nerede karşılaşip tanıştıklarını ve hatta nasıl birbirlerinden hoşlanıp sevgili

olduklarını sordu. Thea Nielsen bu sorunun diğerk manasını anlamış olmalı ki biraz mahcup oldu –hatta Peter’den de daha sıkılgandı şimdi– ve gözlerini masaya indirdi. Bjørn Hansen o an kendine dışarıdan baktı ve aldırılmaz bir şekilde omuz silkkti. Daha başka ne yapabilirdi, kimdi ki o? Soru sormanın şimdi tam da sırasıydı, bu her ne kadar gayet lezzetli olsa da epeyce uzun sürmüş akşam yemeğı esnasında yani. Bjørn Hansen kaşığıyla bardağını hafifçe cınlatıp “Evet, bu yemeğın şerefine içelim” derken buldu kendini. Üçü birden kadeh kaldırdılar. Baba, oğlu ve gelini kadehlerini kaldırdılar. Üçü birden. “Yarın akşam yemeğine dostlarımız da katılacak, keyifli bir zaman geçireceğiz” dedi Thea Bjørn Hansen’e. “Yarın iyice coşacağız. Sofrada konuklarımız dahil üç çift olacağız. Dostlarımız seninle tanışmak için sabırsızlanıyorlar.” “Benimle mi?” diye sordu Bjørn Hansen. “Evet, seninle” dedi Thea Nielsen. “Tabii ki, sen Peter’in babasısın.” “Ah evet, elbette Peter’in babasıyım ben.” Masaya tatlı geldi. Tatlının yanında özel, tatlı bir şarap ikramı yapıldı. Ertesi gün sofrada daha neler neler ikram edilecekti kim bilir? Yemekte üç değil yedi kişı olacaktardı. Bjørn Hansen tatlıdan sonra ayağı kalktı. “Kahveden önce gidip spor salonuma bakalım” dedi Peter. Bjørn Hansen’in şimdi ismi “spor salonum” a terfi ettirilen bodrumdaki spor odasına inmeye pek niyeti yoktu. Ama oğlu ona seçme şansı tanımamıştı. Ayağı kalktı. Thea Nielsen sofradan tabakları topluyordu, kahve hazırlığına başlamıştı. Baba oğul yazarlık eğitimi alan genç hanımın odasıyla Bjørn Hansen’in yattığı konuk odasının ve banyonun bulunduğu bodruma –ya da subasman katına diyelim– indiler. En gerideki oda “spor salonu” ydu. Aslında derin kazılmamış bir bodrumdu, şimdiki ismiyle spor salonu. Peter gururla gösteriyordu. Kondisyon bisikleti yerinden kımıldamayan bir bisiklet olup kendini genç ve formda tutmak isteyen kırk yaşındaki bir adamı mücadeleyle davet eden bir araçtı. Kürek çekme aleti ise tek kişilik kanoyu örnekalan bir aygıttı. Peter önce kondisyon bisikletini gösterdi babasına. Üzerine oturup var gücüyle pedal bastı, neyse ki yarım dakikadan fazla sürmedi bu. “Kendini iyi hissettiriyor insana” dedi inerken. Babasına dönerek kolunu davet edercesine uzattı. “Buyur! Denemek ister misin?” Babası gülümseyerek başını iki yana salladı ve “Hayır” dedi. “Emin misin?” diye sordu oğlu. “Sana iyi gelebilir.” Babası tekrar başını iki yana, bu kez biraz daha hızlı salladı ve gülümsedi. “Hayır.” Bunun

üzerine oğlu kürek çekme aletine yöneldi, oturdu ve kürekleri eline aldı, aygıtın hız ayarını yaptı ve kürek çekmeye başladı. Telaşsız ve ağır bir tempo tutturmuştu. Aygıt gerçek bir kanoda olduğu gibi hareketli bir yüzey üzerindeydi ve bu yüzey kürek çekenin temposuna göre ritmik olarak ileri geri gidip geliyordu. Yarım dakika kürek çektikten sonra Peter aygıtın hızını bir üst seviyeye çıkardı. Şimdi babasına bir üst hız düzeyinde nasıl kürek çektiğini gösteriyordu. Telaşsız ve ağır tempoyu devam ettiriyor, ancak şimdi bir seviye yüksekte ve küreklerle daha bir güçlü asılarak hareket ediyordu Peter. Bu gösteri de on beş saniye sürdü. Oğlunun üzerinde şık bir eşofman vardı, öyle pijama tarzı bir şey değil, boş zamanları değerlendirme faaliyetlerinde giyilen rahat ve zarif bir takımdı bu. Oğlunu seyreden babasının üzerinde ise içinde pek de rahat edilmeyen yünlü koyu renk bir takım elbise vardı. On beş saniye sonra Peter aygıtı durdurdu ve yere indi. Bu kez babasından denemesini istememişti, çok şükür diye düşündü Bjørn Hansen, oğlu adına böyle düşünmüştü sanki.

Peter Korpi Hansen'in spor odasını, diğer bir deyimle "spor salonu"nu terk edip Thea Nielsen'le birinci katta (belki de bu kata ikinci kat deniyordu, bu durumda ailenin yatak odası ve banyo üçüncü katta bulunuyordu, evet böyle demek daha doğrudu çünkü dışarıdan, yoldan bakıldığında üç katlı müstakil bir evdi burası, en alt kat yani birinci kat subasman katıydı, ancak sadece yoldan bakıldığında bu böyleydi, evin arka tarafından yani Bjørn Hansen'in alacakaranlıkta gördüğü ve mutfaktan çıkılan bahçeden bakılınca birinci katında mutfak, ikinci katında yatak odalarının bulunduğu iki katlı bir ev gibi görünüyordu) yeniden bir araya geldiler. Gelini Bjørn Hansen'in Wiggo'nun yatak odasını görme zamanının geldiğini düşünüyordu. "Wiggo'nun, yani torununun nasıl yaşadığını görmek senin için eğlenceli olacak herhalde" dedi. Evet, Bjørn Hansen de aynı fikirdeydi. Gerçekten de o anı sabırsızlıkla beklemişti, ne var ki odayı bizzat küçük Wiggo'nun dedesine göstereceğini hayal etmişti. Önceden düşünüp kendini buna hazırlamıştı ve bu şansı kaçırmak istemiyordu. Bu nedenle de odayı görmeyi Wiggo eve dönene kadar ertelemeye karar verdi. Pazar günü akşamüstüne dek yani. Thea Nielsen bunun iyi bir fikir olduğu kanısındaydı, ancak Bjørn Hansen'in bu kadar sabırlı olması onu etkilemişti, "Ben olsam bekleyemezdim" dedi, kendisi yapı olarak çok meraklı

biriydi, özellikle de büyük beklentiler içinde olduğunda bunun hemen yerine getirilmesini isterdi ve Bjørn Hansen'in de torunun odasını görme konusunda büyük bir beklenti içinde olduğunu varsaymıştı. Bjørn Hansen başını sallayarak gelinini onayladı, ancak öncelikli beklentisi kendi odasını dedesine gösterecek olan küçük torununu görmektir.

Kahve ikramı salonda yapılacaktı. Geçip ağır koltuk takımlarına oturdular. Peter babasına spor odasını gösterirken Thea Nielsen yemek sofrasını toplamıştı. Şimdi sıra kahve ve konyak ikramındaydı. “Konyak içersin değil mi?” diye sordu Peter. “Evet, içerim” diye cevapladı Bjørn Hansen. “Bu bir Martell VSOP, Fransız konyağı.” “Ben bütün konyaklar Fransız’dır diye biliyorum” dedi Bjørn Hansen. “Yok hayır, İspanyol konyağı da var, Carlos III örneğin, o da gayet iyidir” dedi Peter. “O brendidir sanıyordum ben” dedi Bjørn Hansen. “Yok yok, o da konyak. En iyi cinsten ve de İspanyol. Sen Carlos III’ü denemelisin, şuradaki şişede biraz olacaktı” diyerek bar işlevi gören dolaba doğru yürüdü. Bir süre aradıktan sonra elinde bir şişeyle döndü. Carlos III! Hadi iç bakalım baba, bir Carlos III ikram ediyorum sana. Bjørn Hansen kadehini hızla bitirip oğluna uzattı, Peter kadehi yeniden Carlos III’le doldurdu. Evet evet, peş peşe ve hızla iki kadeh atmak gayet iyi gidecek, diye düşünerek Bjørn Hansen kadehi aldı ve dikip bitirdi. “E, söyle bakalım, Martell VSOP mı, Carlos III mü tercihin?” “Sanırım İspanyol’dan bir kadeh daha alacağım” dedi Bjørn Hansen. “Sanırım ben de öyle” dedi Peter ve kadehini boşalttı. Sonra da Bjørn Hansen’in kadehiyle kendi kadehine yeniden konyak doldurdu, Carlos III. Kadehini Bjørn Hansen’e doğru kaldırıp “Şerefe” dedi. “Yarın sana işyerimi göstereceğim.” “Elbette, ben de görmeyi çok istiyorum” dedi Bjørn Hansen. Bir süredir salonda olmayan Thea Nielsen içeri girmişti. Bjørn Hansen gelinine döndü, bir şeyler söylemek istediye de beceremedi. Alkol almaya alışık değildi. Hapiste geçirdiği yıllarda içki alışkanlığını kaybetmiş ve yeniden de edinmemişti. Aslında tekerlekli sandalyede oturmaya başladığı günlerde bırakmıştı içkiyi, zira sürekli tetikte ve hazırlıklı olması gerekiyordu o zamanlar. Daha önceleri normal sayılabilecek düzeyde alkol tükettirdi. Ama son yıllarda oldukça azaltmıştı, alkol tüketimi ara sıra kafede içilen bir şişe bira, evde içilen bir kadeh viski düzeyindeydi. Oysa şimdi çok kısa bir sürede iki kadeh konyağı devirmiş, üçüncüye başlamıştı,

bir de yemekte içtiği şarap vardı. Aslında alışık olmasa da belki de deyim yerindeyse dilinin bağı çözölsün diye gereksinim duyduğu şey buydu. Ne var ki alkolün pek yararı olmamış, söyleyebileceklerini söylememişti. Gelini niçin öyle demişti? Sözlerinde bir şüphe mi saklıydı? Yani Wiggo'nun odasını hemen görmek istemediğini, bekleyeceğini, bunu erteleyeceğini belirttiğinde söylediği cümle. Doğru mu anlamıştı? O öyle mi söylemişti? Gelininin böyle konuşmasını yadırgamalı mıydı? Gelininin böyle düşünmesi yadırganacak bir şey miydi? Gelininin öyle düşünmesi için yeterli sebebi yok muydu? O bir kodes kuşuydu. Üstelik torununun odasını görmek istememişti. Hatta gerçekten görmek istediğini ifade eden bir cümle bile kurmamıştı. Öğleden sonra istasyondan arabayla eve giderken Wiggo'nun o hafta sonu aralarında olmayacağını, pazar akşamından önce görüşemeyeceklerini işittiğinde örneğin... Hayal kırıklığına uğradığına dair tek söz etmemiş, hatta bu eksikliği ikame etmek üzere torununun odasını, çocuğun çok özel ve sevdiği şeylerini sakladığı –kim bilir, tanımadığı dedesinden gelmiş bir doğum günü kartı bile olabilirdi bu mesela– kendine ait bu kutsal mekânı görme arzusunu dile getirmemiş, böyle bir talepte bile bulunmamıştı. Heyecan içindeki büyükbabanın “Derhal onun odasını görmeliyim” diye sesini yükseltmesi akla yakın bir tepkiydi. Ama hayır. O tek söz bile etmemişti. Hatta kendisine bu doğrultuda yapılan öneriyi de reddetmişti. Akla hayale sığmayan, anlaşılmaz bir nedenle hem de. Bjørn Hansen ikinci kata çıkıp küçük torununun odasına niçin bakmamıştı? Hem de gidip bakması açıkça önerildiği halde! Bu öneriye uymalı, gitmeli ve bu işi bitirmeliydi. Odayı görüp takdir etmeli, gördüğü şeyden dolayı heyecan ve mutluluk duymalı, küçük torununun en kutsal mekânını nihayet görmüş olduğu için sevinç gözyaşları dökmeliydi. Niçin iki gün, yani torunu gelene dek beklemek istediğini söylemişti?

Gelininin ona şüpheyle yaklaşmak için yeterli sebebinin olduğunu kabul ediyordu. Kendi oğlundan on sekiz yıl uzak durmuştu! İstikrarlı bir şekilde ve ısrarla... Şimdi ortaya çıktıktan sonra, bunca yıldır oğlunun eşi olan kadınla ilgilenmiş miydi? Hayır. Kadının mesleğini bile sormamıştı. Ne işle meşgul olduğunu yani... Aslında bu konuda kafa yormuştu. Gelini ev hanımı değildi, Peter ve Thea satın aldıkları yiyecekleri arabadan eve taşıırken bunu anlamıştı, Peter ev hanımı eşini akşam yemeği alışverişi

için süpermarkete götüren adam değildi, onlar iki ortaklılar, tüm davranışları bunun kanıtıydı, adeta 21. yüzyıl başında Norveç'te bir taşra kentinde kadın ve erkek arasında var olan doğal iş bölümünü gösteren bir belgesel filmde gibiydiler. Sonrasında, yani Bjørn Hansen ve gelini evde baş başa kaldıklarında genç kadın "Bir süre seni yalnız bırakacağım, yapılacak işlerim var" diyerek merdivenlerde gözden kaybolmuş, mutfağa değil bir üst kata çıkmıştı. Bjørn Hansen bu durumdan gelininin üst katta oturup bir işle meşgul olduğu sonucuna varmıştı. Ama neyle meşguldü acaba? Evet, neydi genç kadının mesleği ve Bjørn Hansen ona bu soruyu niçin sormamıştı? Thea kalacağı odayı gösterirken fırsattan yararlanıp, biraz da yersiz bir şekilde "Sen hemşire misin?" diye sormuş ve gelini gülümseyip "Hayır ama olabilirdim de" diye yanıtlamıştı, böylelikle "Peki ama hemşire olmak yerine ne oldun?" diye sormak için imkân yaratmış olacak, kolay ve zahmetsiz bir şekilde merakını giderecekti. Ama böyle olmamıştı işte. Bjørn Hansen bu fırsatı değerlendirmemişti. Peki ama niçin? Çünkü genç kadının ona gösterdiği bu ani dostluk karşısında afallamıştı, bu öylesine ansızın olmuştu ki Bjørn Hansen şaşkınlıktan Thea'nın ne işle meşgul olduğunu soramamıştı. Sonrasında da böyle bir fırsat yakalayamamıştı. Çok geçti artık. Zamanı geçmişti. Bjørn Hansen akşam yemeği sırasında durup dururken "Sen ne işle meşgulsün?" diye soramazdı, konuyu gündeme sadece genç kadın getirebilirdi artık. Diğer konular için de durum böyleydi. Gelini hakkında, adının Thea Nielsen olduğunu, oğlu Peter'le evlenip bir süre Kongsvinger'de yaşadıktan sonra Bø'ye taşındığını, on bir yıl önce Wiggo isimli bir oğlan çocuğunu, yani Bjørn Hansen'in torununu dünyaya getirdiğini biliyordu yalnızca. Bildiklerinin hepsi bu kadardı. Onunla ilk kez bugün yüz yüze gelmişti. Genç kadının evinde. Bu çiftin evinde. İki, hayır, üç gece konuk olacağı evde. Az önce birlikte akşam yemeği yemişlerdi. Şimdi de salonda oturmuş, kahve ve konyak içiyorlardı. Genç kadının nerede, ne zaman doğduğunu, anne ve babasının kimler olduğunu, yaşayıp yaşamadıklarını bilmiyordu. Nerede yetiştiğini, hangi okullara gittiğini, kardeşlerinin olup olmadığını bilmiyordu. Bütün bunları bilmiyordu. Her ne kadar bazı sorular sormasının gerekli olduğunu düşünse de ve hatta bunu arzu etse de bir türlü soramıyordu. Zira karşısına hiç fırsat çıkmamıştı.

Acaba niçin fırsat çıkmamıştı? Ya da daha doğru bir ifadeyle: Niçin fırsatlar çıkmamıştı, çünkü Bjørn Hansen birtakım olası fırsatlar aramış ancak imkân bulamamıştı. Ve evet, Thea Nielsen'in şaşırtıcı bir dostluk ifade eden gülümsemesi karşısında afalladığı anda bile kendini toparlayana dek fırsatı yitirmiş olduğunu, yani imkânın ortadan kaybolduğunu düşünmüştü. Geline onuyla ilgilendiğini göstermek istiyordu. Genç kadının kim olduğunu bilmek istiyordu. Nereden geldiğini bilmek istiyordu. Annesi babası kimdi? Neyle meşgul oluyordu? İnsanları, en azından bir aileyi meydana getiren bireyleri birbirine bağlayan bütün bu temel şeyleri bilmek istiyordu. Ne var ki Thea Nielsen ona hiç fırsat vermemişti. şartlar öylesine gelişmişti ki Thea Nielsen Bjørn Hansen'e kendisine karşı aile kaynaklı bir ilgi göstermesi yolunda fırsat tanımamıştı. Bjørn Hansen bunu şöyle de ifade edebilirdi: Thea Nielsen (ve Peter) ona kendisini ifade edebilmesi için imkân vermemişti. şunu da unutmamak gerekir ki Bjørn Hansen için buraya gelmek, onları kucaklamak, pozitif bir ruh hali sergilemek ve iyi niyetini göstermek pek de kolay olmamıştı. On sekiz yıllık müzmin bir sessizlikten sonra hiç de kolay olmamıştı bu. Elbette Thea Nielsen ve Peter Korpi Hansen ifti bunu biliyordu.

şimdi oğlu ve geliniyle salondaki koltuklarda oturuyordu. Peter pantolon ve kazak, Thea Nielsen ise pantolon ve svetşörtten oluşan rahat ev giysileri içindeydiler. Üzerlerindeki pantolonlar kot pantolon değildi, bunu da burada belirtmiş olalım. Bjørn Hansen elinde üçüncü konyak kadehi, üzerinde demode lacivert takım elbisesi, salonda ter içinde ve rahatsız bir şekilde oturmaya devam ediyordu. Thea Nielsen bacak bacak üstüne atmış ve arkasına yaslanmıştı. Rahat hareket etmesini sağlayan pantolonu içinde hafif tombulca görünüyordu. Bu tombulluğu kendini beğenmişliğinin bir ifadesi olarak da algılanabilirdi. Verilen talimatlara göre ışığın parlaklığını azaltıp artıran otomatik aydınlatma sistemi kadının hafif yaşlanmış yüz hatlarını –ki bu yüz çizgileri nihayetinde bu çiftin kadın olan ortağının zamanın acımasızlığına karşı ortak mutlulukları (mutlu olduklarını varsayıyoruz) adına ödemek zorunda olduğu bedeldi– biraz daha az görünür kılıyordu. Çünkü bu çiftin yüzünden (öyle olduğu tahmin ve ümit edilen) mutluluk yansıyor, hatta Peter Korpi Hansen'in ağarmış şakaklarından bile etrafa yansıyor bu mutluluk. Bu resimde aykırı duran, şu lacivert takım elbiseli, ii

geçmiş ihtiyardı elbette. Bu arada Thea Nielsen de ara sıra adamı bir tebessümle ödüllendiriyordu. Zira Bjørn Hansen ilgisini göstermek üzere beceriksizce uygun bir kelime arayarak sürekli ona –ister inanın ister inanmayın, gelini olan bu kadına– hitap ediyordu. Ancak kadının gülümsemesi sahici miydi? Bjørn Hansen bunu görmekte zorlanıyordu şimdi. Bu gülümseme önceki saatlerde ona dostça gibi görünmüştü ama şimdi öyle hissetmiyordu. Şimdi bir maske gibi algılıyordu bu gülümsemeyi. Âdet yerini bulsun diye yapılmış bir jestten başka bir şey değildi, zaten tebessüm çoğunlukla böyledir, gönderen de muhatabı da buna başkaca bir anlam yüklemeyiz, âdet olduğu için gülümsemek sosyal hayatı olabildiğince az sıkıntılı bir şekilde sürdürmeyi sağlayan kibar bir jesttir. Ancak bu tebessüm Bjørn Hansen’i rahatlatamamıştı şimdi. Aradığı kelimeleri bulamıyordu. Ailesiyle ilk kez karşılaştığı gün. On sekiz yıllık aradan sonra! Salondaki koltuklarda oturuyorlardı işte. Peter halinden çok memnun görünüyordu, kimse Peter’in yüzünden kayıp babasının bu geri dönüşünden, evine konuk olarak gelmesinden mutlu olmadığını okuyamazdı. Çaresizlik içinde bir şeyler söylemeye çalışan ancak söyleyecek tek bir kibar söz bile bulamayan ailenin bu kayıp babasına, Bjørn Hansen’e gülümseyen Thea Nielsen içinse durum farklıydı. “Yemek için teşekkürler.” Bjørn Hansen’in bu sözü bulup söylemesi zor olmamış ve karşılığında da Peter’in eşinin bir tebessümüyle ödüllendirilmişti. “Buradan bakıldığında manzara çok güzel, şu ışıklar filan.” Bjørn Hansen bu cümleyi de söylemeyi başarmıştı. “Yemek için teşekkürler” diyebilirdi. Demeyi başarmıştı da. Ama şunu söyleyebilir miydi acaba? “Yemek için teşekkürler, bu kadar güzel bir yemeği çok uzun zamandır yememiştım.” Hayır, bunu söyleme riskini göze alamamıştı, böyle bir cümle kurma riskini göze alabilecek bir konumda değildi, bu ifade kendisine cevap veremeyeceği olası sorular –kısa ya da uzun vadede, kazara ya da bilerek yöneltilmiş sorular– yöneltilmesine yol açabilirdi. Bjørn Hansen kendine ve yıllar öncesine gönderme yaparak bu yolu açmış olacaktı. “Ben... yıllar önce” gibi sözler derinleştirilebilecek bir kara delik açmak demektir. Hangi yıl? Kaç yıl önceydi? Hangi yıl yemiştin o güzel yemeği ve o zaman neredeydin? Ne yapıyordun? Nasıl bir işte çalışıyordun? Niçin arayıp sormadın bizi? Buraya gelebilirdin. Gelininle tanışabilirdin. Onunla tanışmak isterdin değil mi? Dikkat et Bjørn Hansen! Konuşmadan önce iyi düşün! Evet, düşünüyor

Björn Hansen. Ne söyleyebileceğini düşünüyor. Şöyle diyebilirdi belki: “Yemek için teşekkürler, çok lezzetliydi.” Evet, tabii, böyle söyleyebilirdi. Söylemişti de. Ev sahibesine az önce yedikleri yemeğin nefis olduğunu iki kez tekrarlamıştı. Işıl ışıl müthiş manzarayı da övmüştü. Kelimeleri her telaffuz edişinde, sözlerini süsleyişinde bir minnettarlık vardı sanki. Minnettarlık mı, neden dolayı? Björn Hansen oturduğu yerde kendine bu soruyu soruyordu. Giderek kafası daha da karışmış, çaresizlikten ne yapacağını bilemez hale gelmişti, ancak bunun nedenini de bilemiyordu. Şimdiye dek bu geceki kadar çaresizliğe kapılmış mıydı acaba? Oğlunun yanında oturuyor, bir avcılar grubuna katıldığını ve grubun az önce yedikleri geyiği vurduğunu heyecanla anlatan Peter’i dinliyordu. “Sahi mi?” diye sordu Björn Hansen samimi bir neşeyle. Oğlunun, yaşadığı kasabaya avcılar grubuna katılacak kadar uyum sağlamasından mutlu olmuştu. Belli ki Thea Nielsen de bir avcının eşi olmanın gururunu yaşıyordu. Ama aslında gelini neydi? Genç kadın konuşurken ormandan bir hazine dairesi olarak söz ediyordu, geyik altı aydır derin dondurucuda duruyordu, o gece son kalan kısmını kullanıp sote yapmıştı. Bir hafta sonra av sezonu başlıyordu, Peter de arkadaşlarıyla, avcılar grubuyla ormana gidecekti. Bu nedenle geyiğin kalan kısmını akşam yemeği olarak hazırlamaya karar vermişlerdi. Sabah derin dondurucuya gidip etin son kalan parçasını çıkarmışlar ve buzu çözülsün diye bırakmışlardı. Telaşlı bir sabahtı, Peter işe gidecek, Wiggo’nun çıkacağı yolculuk için hazırlık yapılıyordu, Thea’nın kendi işleri vardı, Björn Hansen’in konuk geleceğini düşündüklerinde akıllarına buzlukta geçen av mevsiminden geyik eti kaldığı gelmişti. Peter’le Thea derin dondurucunun bulunduğu alt kata inmişler, etin son kalan parçasını bulup çıkarmışlardı. Björn Hansen bunları düşündükçe uygulanmıştı, o nedenle de gözlerini kaçırıyordu. Bakışlarını pencereye, manzaraya çevirmişti. Nihayetinde bütün bu zahmetlere kendisi için katlanılmıştı. Kendi boş harcanmış hayatını düşünmeden edemiyordu; hem kendi gözünde hem de çocukların gözünde yaşlı bir adamdı artık.

Salondaki koltuklarda oturuyorlardı. Havada ölümcül bir tehlikenin tehdidi hissediliyordu. Björn Hansen manzaraya, karanlıkta parıldayan ışıklara dair yorumlar yapmıştı. Bir mücevher gibi parlıyor, demişti. Diğerleri memnun olmuş, başlarıyla onaylamışlardı. Peter, Björn Hansen’in bir konyak daha isteyip istemediğini sordu,

Martell VSOP ya da Carlos III olabilirdi bu, Bjørn Hansen istemem, teşekkür ederim diye yanıtladı. Vakit geç olmuştı. Saat on buçuktu, hatta on buçuğu da geçiyordu. Yatma zamanıydı. Ev sahipleri başarıyla onayladılar. Yatma zamanı gelmişti, yarın onları yeni bir gün bekliyordu. Yatağa girmenin zamanı gelmişti.

Bjørn Hansen teşekkür edip kendisine ayrılan odaya gitmek üzere merdivene yöneldi. Aile bireyleriyle görüşmek üzere geri dönmüş bir baba olarak, oğlunun evindeki ilk günü salimen geçirmişti. Geriye iki gün kalmıştı. Yatağının üzerindeki beyaz havluyu alarak banyoya yöneldi. Tuvalet malzemelerini koyduğu çantayı da almıştı yanına. Wiggo döndüğünde her şey daha iyiye gidecekti. Torunu. Yavaşça koridora süzüldü. Yıpranmış, açık renkli sonbaharlık pardösüsü portmantoda asılıydı ve aileye ait dışarlık giysilerin arasında parlıyordu. Kiracının oda kapısı kapalıydı, içeriden ses gelmiyordu. Yazarlık eğitimi alan genç kız hafta sonu Oslo'ya gitmiş olmalıydı. Ne var ki banyoya girdiğinde aynanın buharlanmış olduğunu gördü, ıslak bir havlu da lavabonun yanına bırakılmıştı. Duşun olduğu kısımda zemin ve duş perdesi ıslaktı. Lavabonun içinde kocaman bir tuvalet çantası duruyordu. Banyodan ve evden alelacele çıkmadan önce birazı koparılmış olduğu anlaşılan bir pamuk parçası sarkıyordu tuvalet çantasından. Hımın, demek ki yazarlık eğitimi alan genç kız bu gece Bø'de maceraya atılacaktı. Gece henüz başlamamıştı ve yazarlık eğitimi alan genç kız duşunu alıp geceye dair beklentileri deneyimlemek üzere hazırlanmıştı. Bjørn Hansen gece hazırlığını yaparken ihtiyaç duyacağı lavaboyu kullanabilmek amacıyla tuvalet çantasını kaldırıp banyo tezgâhının biraz ilerisine koydu. Gece yarısına bir saat vardı ve Bjørn Hansen geceleri genç kadınların peşinde dışarlarda geçirmek gibi bir gereksinim duymuyordu. Banyoda işini bitirdi ve kendisine ayrılan odaya döndü. Yatağa girdi. Gözlerini kapattı. Yattığı yerde dönüp durdu bir süre. Thea Nielsen niçin Wiggo'nun odasını görmek için Wiggo gelene ve odasını kendi gösterene kadar beklemeyi tercih ettiğini söylediğinde kendisinin, yani Bjørn Hansen'in bunları söyleyebildiğine inanamıyormuş gibi şaşkınlık göstermişti? Ona gerçekten inanmamış mıydı? Merdivenleri çıkıp torununun ikinci (üçüncü) kattaki odasını görmeyi aslında istemediği için bu bahaneyi bulduğunu mu düşünüyordu? Merdivenleri çıkıp torununun odasını görmek yerine aşağıya, oğlunun spor salonuna

inmek yeterlidir diye düşündüğünü mü sanıyordu? Bjørn Hansen'in böyle yapmakla asıl yüzünü gösterdiğini mi zannediordu? Gerçek yaradılışını yani. Bjørn Hansen yattığı yerde yine çaresizliğe kapıldı, çünkü gelini onun gerçek yaradılışını ortaya koyduğuna inanmıştı. Oysa bu doğru değildi. Ama bunu Thea'ya nasıl izah edebilirdi? İmkânsızdı bu. Her şey onun aleyhindeydi. Oğlunun hayatına ve Thea Nielsen'in dünyaya getirdiği küçük torununa hiç ilgi göstermemişti. Ne yeni evlenmiş oğluyla ne de onun kurduğu aileyle temasa geçmek istemişti. Bunu nasıl açıklayabilirdi? Yani bütün bunların onun gerçek yaradılışını göstermediğini nasıl izah edebilirdi? Ne var ki Thea'nın gördüğünü Bjørn Hansen de görebiliyordu. Hayata karşı bu kayıtsızlık. Kendi özel hayatına karşı. Kuşaktan kuşağa geçişte yaşanan talihsizlik. Bjørn Hansen bunu nasıl açıklayabilirdi? Açıklamayı yalnızca kendine yapabiliyordu. Başka hiç kimse anlayamazdı bunu.

E, o zaman izah et bunu! diye düşündü. Sadece kendine bile olsa! Bir defacık olsun yap bunu! Ve yapmaya başladı. Kendisine ayrılan odadaki ensiz yatakta yatıyor ve kendine açıklamaya çalışıyordu. Ansızın sözü kesildi. Ansızın Thea Nielsen'in inanamayan yüzü karşısına çıkmış ve sözünü kesmiş, o gün meydana gelen başka bir olayı hatırlatıyordu. Trenden Bø'ye henüz inmişti ve eve yeni gelmişlerdi, Peter'le Thea dedesinin onlarda kalacağı zamanın çoğunda küçük Wiggo'nun evde olmayacağını, zira hafta sonunu izci kampında geçireceğini söylemişti. Bjørn Hansen bu haberi acayip hafife almıştı, öyle değil mi? Şimdi Bjørn Hansen Thea Nielsen'in böyle düşünmüş olabileceğini varsayıyordu. Ama bu doğru değil, Thea yanlış anlamış, diye geçirdi aklından Bjørn Hansen. Zira Thea bunu acayip hafife almak olarak algılarken, Peter ve kendisinin Bjørn Hansen'e Oslo'ya gidişini pazartesi gününe erteleyip akşam ya da gece trenine binmesini, Wiggo'yu pazartesi okula göndermeyeceklerini, böylelikle bir gününü torunuyla geçirebileceğini söylediklerini unutmuş oluyordu. Bu da Bjørn Hansen'e çok uyan bir plandı. Yani hafta sonu torununu göremeyecek oluşunu hafife almış ve dert etmiyor gibi görünmüşse bunun nedeni pazartesi günü torunuyla baş başa geçirecek uzunca bir zamanları olacağını düşünmesiydi. Thea Nielsen bu argümana başını iki yana sallayarak karşılık verdi. Mesele büyük hayal kırıklığından büyük sevince dönüşürken Thea Bjørn Hansen'in yüz ifadesinde değişimin

zerresini görmemişti. Bu konu onu hiç ilgilendirmiyormuş gibi mutfakta öylece ayakta durmuştu Bjørn Hansen; Thea'nın bunları söylediğini varsayıyordu; ilkin Wiggo'nun o Oslo'ya dönmeden önce eve gelmeyeceği yolundaki can sıkıcı haberi, sonra da hafta sonu ziyaretinin biraz daha uzatılarak pazartesiye sarkabileceği, böylelikle de torununu göreceği, bununla da kalmayıp torunuyla bir gün boyunca baş başa kalabileceği şeklindeki sevinçli mesajı iletmişti. Ve Bjørn Hansen bütün bunları hiç tepki vermeden öylece dinlemişti. Adeta hiçbir şey umurunda değil gibiydi, bunca yıldan sonra ilk kez Bø'ye gelmiş, ancak mevcut durum geri dönmeden önceki son yarım saatte Wiggo'yu biraz görmek dışında torunuyla birlikte zaman geçirmeye izin vermediği takdirde bu hiç de onun meselesi değilmiş gibi davranmıştı; o yapılması gerekeni yapmıştı ve vicdanı rahat bir şekilde Oslo'ya dönebilirdi, Thea Nielsen'in öyle değil mi diyerek kendisine bağırdığını varsayıyordu ve bir gün daha kalması önerilmişti, elbette kalabilirdi, zira emekliydi artık ve ne de olsa Bø'ye torunuyla tanışmak üzere gelmişti, Bjørn Hansen Thea'nın bu cümleleri haykırdığını geçiriyordu aklından, gelinde akşam yemeğinden önce de akşam yemeği sırasında da hiç görmediği bir öfke patlamasına tanık olmaktaydı. Ama Bjørn Hansen'in bütün bunlara verilecek cevabı vardı. Bu cevabı kendine söylüyor olsa bile vardı. Ancak bu cevabı onlarla paylaşamazdı.

Cevabı şuydu, yüzünün ifadesinin değişmemiş olması bütün bir pazartesi gününü küçük Wiggo'yla baş başa geçireceği haberi karşısında duyduğu sevinci onlardan saklamak içindi. Bu imkân onun ümit edebileceğinden kat kat fazlaydı. Torunuyla baş başa kalmak. Anne ve babası yanlarında olmaksızın (onlar işte olacaklar, pazartesi Norveç'te iş günüdür). Onlardan gizli saklı bile denebilir bir bakıma. İşte bu imkânı, anne ve babası yanlarında olmaksızın küçük Wiggo'yla baş başa kalmayı sabırsızlıkla beklediğini inkâr edemezdi. Üstelik fırsatını bulduğunda anne ve babasından gizli olarak torununa gıcır gıcır bir binlik banknot verecekti. İşte bu sevincini göstermeyecek bir yüz ifadesi takınmalıydı. İfşa olmamalıydı. Oğlu ve gelinine torunuyla baş başa kalmak istediğini söyleyemezdi. Onların evinde konuk olduğu sürece yapamazdı bunu.

Birkaç hafta önce oğluna ve onun eşine mektup yazdığında ne hayal etmişti? Onu harekete geçiren neydi? Bunun cevabını bilmiyordu. Aklına öyle esmişti, böyle diyebilirdi ve hatta muhtemelen

de öyleydi, peki ama onu buna heveslendiren neydi? Oslo Merkez Garı'nda Bø'ye gidecek treni beklerken bile buna dair hiçbir fikri yoktu. Ayrıca Bø'de kendisini nelerin beklediğini bilmiyordu. O hafta sonu torunuyla baş başa zaman geçirip geçiremeyeceğine dair de hiçbir fikri yoktu. Tek bildiği şey oğlunu, oğlunun eşi Thea'yı ve küçük oğulları Wiggo'yu görecektikleriydi. Onlarla aile olarak topluca bir araya geleceğini varsayıyordu, bu aile içinde kendi yerinin biraz muğlak ve pek de garantili olmadığını düşündüğü halde bu konu işin başında Bjørn Hansen'i hiç rahatsız etmemiş, hatta bunun üzerine kafa yormamıştı, kendisini neyin bekleyeceğini bilmiyordu. Ama şimdi daha fazla şey biliyordu. Şimdi onların evinin bodrum katında ensiz bir yatakta yatıyor ve yattığı yerde dönüp duruyordu. Hafta sonu ziyaretinin biraz daha uzatıldığı, böylelikle de pazartesi tüm günü Wiggo'yla baş başa geçirebileceği şeklindeki haberi aldığı anda tepeden tırnağa bir rahatlama duygusuyla titremişti. Başlangıçta torunuyla karşılaşmak konusunda hiçbir beklentisi yoktu. Kendi kanını taşıyan küçük bir çocuktuktu o, hepsi bu. Bunun az mı çok mu olduğu kişinin hayata karşı takındığı tutuma bağlıdır. Bjørn Hansen çocukların gerçek bilgiler olduklarına inanmıyordu. Onların sözde sahicilikleri onu pek ilgilendirmiyordu. Çocuksuluğun hepimizin geri dönmeyi arzuladığı bir ışık olduğuna inanmıyordu. Ne var ki Bø'ye, Peter'in evine gelip de hafta sonu ziyaretinin bir gün daha uzatıldığını ve pazartesi tüm günü Wiggo'yla baş başa geçirebileceğini anladığında tepeden tırnağa bir rahatlama duygusuyla titremişti. Yattığı yerde şunu düşündü, şimdi bazı şeylerden sıyrılması mümkündü, bunu apaçık görüyordu. Bir gün ileriye atılmış olan torunuyla buluşma Bjørn Hansen'e eşsiz bir fırsat sunmaktaydı. Bazı şeylerden sıyrılması imkânını yani. Artık olanlar ikisi arasında cereyan edecekti. Yalnızca ikisi arasında. Yaşlı adam ve küçük çocuk. Her ne kadar küçük Wiggo'yu hiç düşünmemiş, hiç demeyelim de pek sık düşünmemiş, hatta gayet seyrek düşünmüş, bir torununun dünyaya geldiği haberini veren o gecikmiş ve yıllarca açılmadan saklanmış mektubu aldığı günden itibaren sadece birkaç kez, o da bir anlık düşünmüş de olsa ve böyle yapmakla torununa büyük ilgi duymadığını kanıtlamış da olsa Bjørn Hansen hafta sonu ziyaretinin bir gün daha uzatılabileceği önerisi sunulduğu zaman kendisiyle çocuğun birlikteliğini düşünüp yoğun bir coşku ve haz hissetmişti. Dede ve küçük torunu. Wiggo pazartesi günü ona Bø'yü

gezdirebilirdi. Çocuk rehberlik ederek dedesine kendi dünyasını tanıtabilirdi. Belki de Bjørn Hansen'in o akşamüzeri gittiği rotayı takip ederlerdi, ancak torununun yol göstericiliğinde ilgilerini mutlaka başka şeyler çekerd. Bjørn Hansen için sıradan bir ilkokul binası çocuğun gözünde bambaşka boyutlara ulaşabilirdi, torunu ona gölcükleri, yere yıkılmış ve üzerine basılmış sazlıkları, asfaltta oluşmuş delikleri, bilinmeyen derecikleri, istasyon binasının zamandan bağımsız metafiziğini, Bø'nün en iyi şekercisini, Bø'nün en iyi ikinci şekercisini ve bunlar arasındaki uzaklığı ve bunlara nasıl gidileceğini, içeri girmeden muhtemelen burunlarını cama sürterek vitrinini seyredecekleri babasının optik mağazasını gösterecekti. Birlikte dolaşırlarken Bjørn Hansen büyük bir keyifle torununun rehberliğini kabul edecekti. Çocuk önden gidecekti, o arkadan. Orayı burayı işaret eden, bir o yana bir bu yana sıçrayan torunu önde, o da arkasında olacaktı. Yaşlı adam ve küçük çocuk. Cevaplanacak ya da kaçınılacak hiçbir soru sorulmayacak. Hiçbir şart koşulmayacak. Torunuyla baş başa. Bitmek bilmez niçin ve nedenlerle rahatını kaçırmayacak olan çocuksu akıl. Bu gezinti sırasında binlik bir banknot el değiştirebilirdi. Kimse görmeden. Gıcır gıcır bir banknot. Gerçekdışı bir rüya, muhtemelen, muhtemelen pazartesi günü böyle garip bir şekilde gerçek olacaktı. Bu, kendini Cennet Bahçesi'nde bulmanın vereceği coşku ve haz dahilinde bir antlaşmaydı sanki. Ne var ki iki gün sabretmek zorundaydı.

Cennet Bahçesi'nde olmak gibi mi? Bjørn Hansen için uzun bir gece olacaktı. Altmış yedi altmış sekiz yaşlarındaki yorgun bir adam oğlunun evinde uyumaya çalışıyor. Torunuyla gerçekleştireceği o coşkulu, müthiş haz verecek buluşmanın düşüncesi onu rahatsız ediyor aynı zamanda. Çünkü bunun bir yanılsama olduğunu biliyor. Bunun hayalî bir uzlaşma ümidi olduğunu farkında. Evet, ama bırakın da bu yanılsamayı yaşayayım, diye yalvarıyor. Oğlumla ve eşiyle uzlaşamadığıma göre bari hiçbir şeyden habersiz bu çocukla uzlaşıyor olduğumu hayal edeyim. Niçin on sekiz yıl önce hüküm giydiğim suç hakkında konuşamıyorum? Niçin *onlar* bu konuyu konuşamıyorlar? Konuşamıyorlar çünkü ben konuşamıyorum. Ama her şeyin altında bu yatıyor ve beni hakkında kolayca hüküm verilebilen biri yapıyor. Oğlum. Oğlumla benim aramda bir şey var. Peter'le benim aramda her zaman bir şey vardı zaten. Oğlumla benim aramda konuşamadığımız bir şey var, bunu o da biliyor

ben de biliyorum. Yazık Thea Nielsen'e. Ona haksızlık ediyorum. O böyle biri değil. On iki yıllık evlilikleri süresince Peter'i ayakta tutan o. İyi bir şey bu, takdire şayan. Peter halinden memnun, bu açıkça görülüyor. Thea Peter'den daha hızlı yaşıyor, üzerimde şok etkisi yapan düğün fotoğrafını düşündükçe şunu söyleyebilirim ki Thea cazip bir kadın hiç olmamış. İyi ki düğünün yapıldığı zaman içerideymişim. Ne var ki burada yatarken kurduğum gece hayallerimde Thea'yı hedef tahtası haline getiriyorum. O böyle biri değil. Bana karşı olması için yeterince neden var zaten.

Bütün bunları izah etmek kolaydı. Fırsat olsa Bjørn Hansen Thea Nielsen'e açıklama yapabilirdi. Gelini yanlış anlamıştı. Şimdi izah ediyordu işte. Bjørn Hansen Thea'nın zannettiği gibi biri değil. Thea'nın ona inanması gerek, Bjørn Hansen yattığı yerde, o ensiz misafir yatağında sağına soluna dönüyor acı içinde. İşte şimdi onlara her şeyi açıklamıştı, karşısına o fırsat çıktığında ne kadar sevindiğini onlara göstermek istememişti. Maskeyi düşürmemeliydi... Ama Thea bu açıklamayı kabul etmeyecekti. Bjørn Hansen genç kadının her şeye rağmen görmüş olabileceğini biliyordu bunu, yani öteki şeyi. Bütün yanlış anlaşılmanın düzeltilebileceği gerçeğine rağmen. Thea görmüştü. Bjørn Hansen niçin gelmişti? Bunca yılın ardından niçin oğluna mektup yazmış ve ziyaretlerine gelebileceğini söylemişti? Niçin onlara bu imkânsız karşılaşmayı, sonucunda hiç de iyi şeyler olmayabilecek bu buluşmayı önermişti? Çünkü şey için... diye düşündü Bjørn Hansen, çünkü şey için... çünkü... ne için? İşte burada sözcükler bitiyor. Buraya kadar geliyor, sonrası çıkmıyor.

Yattığı oda dar gelmeye başlamıştı. Yatak rahatsızdı, sünger bir döşek üzerinde yatıyordu. Ekonomik durumları çok iyi değil. Şimdilik yani, diye düşündü Bjørn Hansen. Şimdilik. Başkalarıyla konuşamadığından kendi kendine konuşuyordu. Bitmek bilmez ama anlamlı monologlar. Diyalog yoktu, kendine yasak koymuştu. Deniz dibi. Deniz dibinde dönen değirmen taşı. Öğütüyor da öğütüyor. Bitmek bilmez ama anlamlı monologlar. Diyalog yoktu, kendine yasak koymuştu. Bu küçük odada hava giderek azalmaya başlamıştı. Birden yatarken pencereyi aralamadığı geldi aklına. Eh, o halde şimdi yapmalıydı. Kalkmalı, karanlıkta pencerenin yerini bulmalı, camı açmalı, temiz havanın içeri dolduğunu hissetmeliydi. O zaman uyuyabilecekti. Demek ki: Kalk. Pencereyi aç. Birden fazla anlamda. Pencereyi aç. Bjørn Hansen'in açabileceği bir

penceresi yoktu. Kim, neyi ve neden düşünüyor? Erken yaşlarda çok fazla kitap okumuştı. On beş yıl onu kendimden uzak tutmuş olmama rağmen Peter'in benimle buluşmayı istemesinin sebebini anlayabiliyor muyum? Ve de beni evine kabul etmesinin? Benimle Oslo'da buluşabilirdi. Bir kafede. Acaba küçük Wiggo olabilir mi bunun nedeni? Oda çok karanlıktı. Bjørn Hansen pencereyi açmak üzere yattığı yerden kalkmaya pek gönülsüzdü. Perdeler örtülüydü, dışarısının hâlâ karanlık olduğunu varsayıyordu. Aslında kalkıp pencereyi açtığında perdeleri de açabilirdi, ışık açısından bunun pek bir farkı olmayacaktı çünkü nasılsa dışarısı karanlıktı. Ne var ki sabah olup gün ışıyınca gece saatlerce uykusuz kalmış olan Bjørn Hansen'in nihayet daldığı uykusundan uyanma riski vardı. Yine de pencereye gitmeliydi. Yatarken pencereyi açmayı unutmuştu. Bu yüzden de kalkıp açmaya karar vermişti. Odanın havası pek boğucuydu. Karanlıkta el yordamıyla elektrik düğmesini arayıp buldu. Nihayet oda aydınlanmıştı. Pencereye gitti, perdeyi açtı, dışarıya, karanlık geceye baktı, dışarıda karanlık geceye gizlenmiş soğuk ve temiz havanın içeri dolmasını sağlayacak olan camı açmaya çalıştı. Ne var ki pencere mandalı, pencere kolu ya da her ne deniyorsa onu bulamıyordu. Oğlu ve eşi bu pencerelere ona çok yabancı olan, neye benzediğini bilmediği ve de yerini bir türlü bulamadığı modern bir pencere açıp kapatma mekanizması tak-tırmış olmalıydılar. Paraları buna yetiyor demek ki, diye düşündü Bjørn Hansen, ama Peter'in babasının, Thea'nın kayınpederinin ziyaretlerine geldiğinde rahatça yatabileceği kaliteli bir döşek satın almaya para bulamamışlar. Bunu aklından geçirirken adeta donup kalmıştı. Birdenbire üzerine bir hüznün çöktü. Düşünebileceklerinin çok ötesinde olan şeyleri düşünmeye koyulduğunu fark etti. Yani üzerinde kafa yorması Bjørn Hansen'e yasak edilmiş olan, oğlu ve gelinine ilişkin sıradan, gündelik düşünceler. Ama şu pencereyi nasıl açacaktı şimdi? Modern pencere açıp kapatma mekanizması bir yerlerde olmalıydı, ne var ki o göremiyordu bir türlü. Parmak uçlarıyla tüm çerçeveyi yokladıysa da sonuç alamadı. Yoktu işte. Yani elbette vardı da o bulamıyordu. Vazgeçti. Pencereyi açamıyordu. Perdeleri tekrar örttü, elektrik düğmesini çevirdi, karanlık ve giderek havası azalan odada yatağına doğru yürüdü.

Gece devam ediyor, Bjørn Hansen oğlunun evinde uykusu kaçmış halde yatıyordu. Başarısız olmaya mahkûm bu yolculuğa ne

demeye çıkmıştı! Böyle bir şeye kalkışmaya dürüstçe niyet eden bir insan daha işin başından bunu yapmaması gerektiğini bilir. İnsan oğlu ve ailesini hiçbir şey olmamış gibi görmeye gidemez, zira olan olmuş, iş işten geçmiştir. Kopuk ilişkinin düzelmesi arzu edilen bir şeydir ama akla getirilmemesi gerekir. Çünkü böyle bir durumda Bjørn Hansen'de var olmayan şeyin, pişmanlığın mevcudiyeti esastır. Oysa Bjørn Hansen'de pişmanlığın zerresi yoktur. O hiçbir şeyden pişman değildir. Pişmanlığın duygu yükü ona göre değildir. O yerlerde sürünemez. Boyun eğip suçunu kabul edemez. İnsan içinde gözyaşı dökemez. Daha önce reddettiği bir şeyi zorla kabul ederek kendini küçük düşüremez. İşte öldürücü gerçek budur. Bjørn Hansen pişman olamaz. Nedamet getirdiği söylenemez. İnsanoğluna bir gövde ve bir kafa verilmiştir. Ve de yaşanacak bir hayat. Bu, varoluşun asgari düzeyidir. Bjørn Hansen kendini sadece varoluşun asgari düzeyiyle ilişkilendirir. Şimdiye kadar da kendini bununla ilişkilendirmişti. Bjørn Hansen açısından bu düşünce biçiminden uzaklaşmak imkânsızdı. Çünkü bu uzaklaşmanın anlamı intihardı. Bir hayat boşa harcanabilir ama asla pişman olunamaz. Duygusallıkta Bjørn Hansen'i hiç etkilemeyen bir şey vardı. Bjørn Hansen duygusallığın kendisini etkisi altına almasından kaçınıyordu. Zira insanın kendini duygusallığa kaptırması hepimizin içinde derinlerde yatan uzlaşma özlemini tetikleyebilirdi.

İşte bu nedenle Bjørn Hansen bu yatakta yatıyordu. Altmış yedi altmış sekiz yaşlarında, oğlunun evinde acı çeken bir adam. Bir kazaya kurban gitmesinden, ifşa edilip şerefine iki paralık olmasından ve yerin dibine batarak, utanç içinde, terk edilmeye, içeri tıkmaya itiraz etmediği günlerden tam on sekiz yıl sonra. Bjørn Hansen içeri tıkmaya ses çıkarmamıştı. İçeri tıkmıştı. O zamandan bu yana da hiçbir şey olmamıştı ve hiçbir şey olamazdı. Bjørn Hansen hiçbir şeyden pişman değildi. Nedamet getirdiği söylenemez. O bundan çok emin. Oğlunun, yani sahip olduğu biricik ailenin evinde böyle uyuyamadan uzanıp yatar ve ahşap binanın çıkardığı tüm sesleri dinlerken şundan çok emin. Nedamet getirdiği söylenemez. Pişman olmak, projesinin bir hata olduğunu kabul etmek anlamına gelir. Bjørn Hansen şimdilerde ifşa edilme olayı üzerinde fazla düşünmüyor, zira aradan geçen yıllar içinde bunu düşünmeye yeterince zamanı olmuştu, olay gayet utanç verici, yüz kızartıcıydı zaten ve defalarca, özellikle de hapiste geçirdiği ilk

yıllarda, o gün yakayı ele vermesine sebep olan aptallığı, salakça cesareti, gülünç cüreti ve hatta kibri düşünmüştü, ancak saliverildikten, serbest bırakıldıktan sonra bu konuyu hemen hemen hiç aklına getirmemeye çalışmıştı; başını sokacak bir ev, yiyecek ve giyecek temin etmek, bir şey düşünmeden veya zihnini meşgul etmeden geçireceği rahat ve sakin anları yakalamak şeklindeki dertleri, küçük mutlulukları, üzüntüleri getirsin diye her yeni günü akışına bırakmıştı, bir de defalarca, özellikle de hapiste geçirdiği ilk yıllarda ve serbest kaldıktan sonra sık sık, ancak yıllar geçtikçe daha az düşündüğü ve sonunda hiç düşünmez olduğu bir şey daha vardı, eve gelen yardımcının güvenini yitirmesine ve sonunda kendisinden şüphelenmesine sebep olan şey neydi, kişiliğinden veya davranışlarından kaynaklanan –tekerlekli sandalyede kıpırdamadan oturuşunda bir sahtelik, bir hata mı vardı?– bir nedeni olmalıydı ama neydi bu? Bjørn Hansen bunu asla öğrenememişti, on yılı aşkın bir süre zihnini meşgul etmiş olan konuya tekrar kafa yormaya niyeti yoktu, o zamanlar cereyan eden ve üzerinde düşünülmesi gereken başka şeyler vardı aslında, örneğin nasıl olmuş da bu planın başarıyla sonuçlanacağına inanmıştı, ciddi bir şekilde hastalanması, muayeneye gitmesi veya hastanede ameliyata alınması halinde ne olacaktı? Oysa planını uygulamaya koyduğu sıralarda her şeyin yolunda gideceğine inanıyordu, o süreçte gayet sakin ve kendine hâkimdi.

Yaklaşık yirmi yıl önce hayata dair büyük ve her şeyden önemlisi nihai bir projeyi uygulamaya karar vermişti: Elli bir elli iki yaşındayken hayat boyu kalkmayacağı bir tekerlekli sandalyeye oturmak. Geri dönüş imkânı olmaksızın. Bjørn Hansen Norveç ve Litvanya'da pek çok insanı angaje eden –bunlardan biri Kongsberg'den Dr. Schiøtz, diğeri Litvanya'dan maalesef şimdi adını unuttuğu bir doktordu– uzun ve karmaşık bir planlamaya girişmiş ve tamamen gönüllü olarak tekerlekli sandalyeye oturmuştu. Devasa ve baş döndürücü bir plandı bu, en üst düzeyde bir dolandırıcılık planı. Bu plan uyarınca Bjørn Hansen Vilnius'ta yapılacak olan ve Norveçli bürokratların Baltık ülkelerinden bürokratlara kamu sektörünün örneğin vergi toplamak –o zamanlar Bjørn Hansen'in Kongsberg'deki görevi buydu– gibi konularda zorunlu görevlerini nasıl demokratik bir şekilde yerine getirdiğini anlatacakları –ya da daha doğrusu adeta onlara ders verecekleri– bir konferansa

katılıyor gibi yapmış ve Litvanya'daki kısa tatilden sonra elinde bir trafik kazası sonucunda sakat kaldığını bildiren hastane raporuyla tekerlekli sandalyede yurda dönmüştü.

Şimdi yattığı yerden bu olayların ne kadarını hatırlıyordu? Nihai bir şey olduğunu hatırlıyordu. Nihayet bir cevap vermiş olduğunu... Acaba neye verilmiş bir cevaptı bu? Bugün bundan pek emin olamıyor. Burada bir bulanıklık var. Ama hatırlaması gerekiyor. Yoksa zor durumda kalacak.

Ancak bir şeyi apaçık görebiliyordu. Hayatının başarısıydı bu. Planını gerçekleştirdiği saatleri, Vilnius'tan Oslo'ya uçacak SAS Hava yolları'na ait uçağa Litvanyalı iki güzel hemşire eşliğinde geldiği tekerlekli sandalyeyle son yolcu olarak alındığında ve Fornebu Havaalanı'nda aynı şekilde iki Norveçli hemşire tarafından karşılanıp Kongsberg'e gitmek üzere ambulansa bindirildiğinde kendini nasıl da zafer kazanmış gibi hissettiğini hâlâ hatırlıyordu. Projesini gerçekleştirmişti. Bu her şeyden daha önemliydi, bu deneyim onun olmazsa olmazıydı. Maalesef aradan on yedi yıl geçtikten sonra bu berbat gecede bunu söylemek zorundaydı.

Peki ama niçin yapmıştı bunu? Bu bir protestoydu. Her şeyden önce kesin ve nihai bir eylem anlamına geliyordu. İnsanın aklına başka bir fikir geldiğinde cayamayacağı, yeni baştan yapılamayacak bir eylem; zamanımızda sakatlık gibi fiziksel kazalar dışında her şeyin yenilenmesi mümkündü, ama bu kesinlikle yeni baştan yapılamayacak bir şeydi. Ancak neden böyle bir protesto eylemine girişmek zorunda hissetmişti kendini? Bunu yapmamı zorunlu kılan ne vardı hayatımda? Olay o kadar gerilerde kaldı ki bunu hatırlayamıyorum, şimdiki hayatımın –tabii buna hayat denebilirse– o günlerde Norveç'te küçük bir madenci kentinde saygın bir vatandaş, atanmış bir vergi toplayıcısı, devleti temsil eden bir görevli olarak yaşadığım hayatla hiçbir benzer tarafı yok. Bjørn Hansen uzun uzun düşündü, bu fikir, ne olacağı ta en başından tasarlanmış bir insana benzemek, kader kurbanı bir insanı taklit etmek amacıyla sakatmış gibi yapma fikri niçin gelmişti aklına? Bir anlamda insanın yazgısına geri dönmek –ki bu zamanımızda ancak “mış gibi” yaparak, taklit ederek mümkündü– arzusu muydu bu? Tamamen absürt, diye düşündü Bjørn Hansen. Hayır hayır, daha da kötüsü: Tamamen imkânsız. İflah olmaz bir adam, diye düşündü Bjørn Hansen; kendisine, yani on beş yıl önceki adama dair düşüncesi buydu.

Bu hiç kuşkusuz bir protesto eylemiydi. Ne var ki Bjørn Hansen bunu her düşüncesinde –ki o gece defalarca düşündü bunu– ve düşünmeye devam ederken, bünyesinin kendini zihinsel olarak savunma süreci sırasında şöyle bir nokta daha ekledi düşüncelerine: Böyle bir eylem gerçekleştirmiş olduğuna göre demek ki içinde çok derinlerde bir protesto duygusu hep vardı. Şunu da unutmamak gerekir ki burada söz konusu olan elli yaşını geçmiş, hayatının orta yaş zirvesini geride bırakmış bir erkek, diye ekleme yaptı düşüncelerine. Hayatının orta yaş zirvesini geride bırakmış, öyle mi? Yo hayır, Bjørn Hansen bunu kabul edemezdi, ne şimdi ne de o zaman için bu böyleydi. Hayatın orta yaş zirvesini oluşturan bir yaş varsa o da şimdiki yaşıydı. Elli yaşını bitirdikten sonraki yıllar insan hayatının en önemli ve en zengin yıllarıdır elbette. O sıralar aklıma gelmediyse bile şimdi geriye baktığımda bana yeterince açık görünüyor, diye düşündü Bjørn Hansen, yattığı yerde bundan on yedi yıl önce tekerlekli sandalyeye oturup felçli taklidi yapmasına yol açan zihinsel olayları yeniden kurgulamaya çalışırken. Bjørn Hansen hayatının zirvesindeyken bir yanıt vermek zorunda hissetmişti kendini. Bu benim için çok önemliydi sanırım, diye düşünüyordu şimdi. Hayır, şöyle ifade etmekte önemli olan: *Hayatımın zirvesindeyken, kendi yanıtlımı vermeyi gerekli gördüm.* Bu benim için önemliydi sanırım, diye düşündü. Ama hangi yanıt önemliydi benim için? Ve kime verilecekti bu yanıt? Evet, kime? O zamanlar kimi yanıtlıyordum ben? Varoluşu. Her şeyi. “Her şeyi kapsayanı.” Ve henüz Tanrı sorusuna gelmedik. Bjørn Hansen ve Tanrısı. Ve varoluşun ciddiyeti. Bjørn Hansen hayatının zirvesindeyken hiçbir şeyi değiştirmeyecek olan ancak her şeyi açıklayan büyük ve nihai projesini başlatmıştı. Bjørn Hansen bu projeyi hayatında iz bırakan bir çizik olarak tanımlıyordu. İşte bu tanım beni ifade ediyor, diye mırıldandı Bjørn Hansen. Peki ama bunda benim anlayamadığım şey şu, diye söylendi. İmha. Evet, ne var bunda? Bunu görmezlikten gelemes misin? Şimdi kavrayamasan bile yani! Tabii, sanırım gelebilirim, demek zorundaydı. Şu “imha” konusunu anlayamıyorum. Yaptığının geri dönüşü olmayan bir eylem olmasını anlıyorum ama imhayı anlayamıyorum. İster inan ister inanma, o zaman anlayamıyordum, bugün de anlayamıyorum. Ama benim protestom Tanrı’nın varlığı ön koşuluna dayanıyordu. Ne var ki ben Tanrı’ya inanmıyorum. Benim yaptığım eylem ise ön koşul

olarak sadece varoluşun acımasızlığını değil, Tanrı'nın varlığını da gerektiriyordu. Battaniyemi dizlerime örtmüş bir taklitçi olarak tekerlekli sandalyede otururken Tanrı'nın "her şeyi kapsayan" sevgisini ön koşul olarak varsayıyordum. Hayat böylesine aptalca bir karar almak için gayet boştur. Bunu sadece Tanrı anlayabilir. Ancak burada söz konusu olan benim bire bir ilişki içinde olduğum Tanrı değil, insanlık tarihi boyunca rastladığımız ve çoğu kez de masal kisvesine bürünmüş olarak karşımıza çıkan "Tanrı" kavramıdır. Ben Tanrı'mla baş başaydım. Ömrümün sonuna dek Tanrı'mla baş başa kalacağımı varsaymış mıydım? Bu durumda yani? Muhtemelen bir çeşit uyuklama vaziyetinde ama hep oradaydı bu varsayım. Tekerlekli sandalyemde oturuyordum Kongsberg'deki apartmanın üst katlarından birinde bir pencere önüne park edilmiş bir araç gibi. Ve sonunda gerçek ortaya çıktı, ifşa edildim. Toplum beni yakaladı. Hem de kısıkvırak. Evet, toplum beni kısıkvırak yakaladı ve içeri tıktı. Aslında ben hayatımın sonuna kadar Kongsberg'deki apartmanın üst katlarından birinde tekerlekli sandalyede yaşamaya devam edebilirdim. Tanrı'mla baş başa. Battaniyesi dizlerinde tekerlekli sandalyede oturup pencereden manzarayı seyreden ve son tahlilde Tanrı'nın varlığına inanmayan bir adam. Akli almıyor bir türlü. Ne şimdi anlıyor ne de o zamanlar anlamıştı. Belki adam bu meseleyle çok da ilgilenmiyor, diye aklından geçirdi Bjørn Hansen düşünceli düşünceli. Ama şimdi orada geri dönülmez bir şekilde Tanrı'sıyla baş başa oturuyordu.

Yatmakta olduğu oda. Odada boşluğa bakıyordu. Karanlık biraz hafiflemişti galiba. Daha bir grimsi; şafağın ilk gri ışıkları mı sanki? Saat kaçtı? Bilmiyordu. Saat beş ya da dört buçuk. Yattığı yerde dönüp duruyordu. 4:30, belki de 4:31. Ama beni gerçekten sarsan, şu anda yattığım yerde düşündüğüm şeyin kendi hayatım olduğunu kavrayamamam. Bunu kendime her hatırlatmaya çalıştığımda ipin ucunu kaybediyor, donup kalıyorum çünkü aklım almıyor bir türlü. Gerçekten de anlayamıyorum. Ve son tahlilde bu ürkütücü, diye düşündü. Ama belki de insan sonsuzla meşgul olurken son tahlil böyle bir şeydir, diye kendini rahatlatmaya çalıştı. Çünkü ben kendimi ve hayatımı bu şekilde ele alırken sonlu olandaki sonsuzla meşgul oluyorum demektir. Ya da belki sonsuzdaki sonlu olanla. Bjørn Hansen gözleri açık yatmaktaydı, birden belki de bir ara uykuya dalmış olabileceğini düşündü. Nihayet.

Çünkü oda aydınlanmıştı. Evin üst katından konuşmalar ve ayak sesleri geliyordu. Mutfaktaki su borularının sesi. Günün ilerlemiş bir saatinde uyandığı duygusuna kapıldı ve sersemlemiş bir halde yataktan kalktı.

Karyolanın kenarına ilişti. Etrafına bakındı. Kalktı, pencereye doğru yürüdü. Perdeleri açınca odaya gün ışığı doldu. Eylül ayında nefis bir sabah. Açıp kapatma mekanizmasını gece nasıl görmemiş olabilirim düşüncesiyle pencereyi ve pencerenin pervazını biraz daha dikkatli inceledi. Ama bu kez de bulamadı ve pencereyi yine açamadı. Tuhaf. Oda çok havasızdı.

Geri döndü ve karyolanın kenarına oturdu. İç çamaşırıyla öylece otururken soluk renkli uyluk etlerine, sevimsiz göbeğine baktı; o buydu. Gözlerini sandalye üzerine bırakmış olduğu yıpranmış koyu renk takım elbisesine çevirdi. Bu takım elbiseyi bir gün daha giyecekti. İyi ki idam edileceklerin üzerinde kendi kıyafetleri bulunmaz. Öyle olsaydı infaz sabahı şu yorumu iştirirdik: Nereden aldın bu lanet olası kıyafeti? Niçin buraya bu takım elbisemle geldim ki? Yeni aldığı küçük valizine baktı. Valizin yanında Norveç'in önde gelen süpermarketlerinden birinin poşeti vardı. Poşetin içinde bir gün önce giydiği gömlek ve çoraplar duruyordu. Ayağa kalkıp valizi eline aldı. Açtı, içinden beyaz bir gömlek ve temiz bir çift çorap çıkardı. Kirlilerin bulunduğu poşeti valizine yerleştirdi, valizi kapattı. Yeni bir gün onu bekliyordu. Birinci gecenin sabahıydı bu. Yanlış hesap yaptığığının şimdi farkına varmıştı. Burada geçireceği bir değil iki gece vardı. Pazar gününe değil pazartesiye kadar kalacaktı. Küçük Wiggo'yu pazar akşamüzeri görecektir ve bir gece daha orada kalarak ertesi gün, yani pazartesi tüm günü Küçük Wiggo'yla geçirecekti, bu da pazar gecesi de orada kalacağı anlamına geliyordu.

Havlusunu ve tuvalet çantasını aldı, havluyu vücuduna doladı, koridora çıkıp banyoya girdi. Yukarıdan kahve makinesinin uğultusu geliyordu. Yazarlık eğitimi alan genç kızın kocaman tuvalet çantası banyoda dün geceki yerinde, yani çantayı lavabonun içinde bulan Bjørn Hansen'in fırlatıp attığı yerde duruyordu. Demek ki genç kız gece eve gelmemişti. Demek ki bir yerlerde bir gecelik bir ilişkiydi söz konusu olan. Zevkler ve renkler tartışılmaz denir ya... Bjørn Hansen sabah bakımını yaptı, odasına dönüp giyin-di. Terleten koyu renk takım elbise, beyaz gömlek, boyasız siyah ayakkabılar.

Birinci kattan, yani mutfakın bulunduğu kattan sesler geliyordu. Merdivenin en alt basamağında durup oğluna seslendi. Oğlu ne var diye yanıtladı babasını. Bjørn Hansen bir dakikalığına aşağı gelmesini istedi oğlundan. Oğlu aşağı inince de odaya çağırdı ve pencereyi açmadığını söyledi, nasıl açabileceğini göstermesini istedi. Oğlu gözle görülmeyen ve pervaza değil duvara yerleştirilmiş bir düğmeye bastı ve pencerenin camı otomatik olarak aşağı indi. Araç pencereleri gibi açılıyor, dedi oğlu. Oda iyice havalandı diye camı aşağıya kadar indirdi. Bjørn Hansen pencereyi hem ertesi gece yatarken hem de sabah uyandığında indirip kaldırmayı öğrenmek üzere mekanizmanın nasıl çalıştığını denemek istedi.

Sonrasında baba oğul merdivenlerden çıkıp Thea Nielsen'in kahve ve kahvaltıyı hazırlamış olarak beklediği mutfaka geldiler, kahvaltılarını ayakta, mutfakın orta yerindeki tezgâhta yaptılar. Oğlu saatine baktı, optik mağazasına gitmek üzere on beş dakikaya kadar evden çıkmaları gerekiyordu, Bjørn Hansen odasına gitti, oda yeterince havalanmıştı, pencereyi kapattı, oda evin bodrum katında olduğundan güvenlik nedeniyle pencerenin tüm gün açık durması gerektiğine hükmetmişti. Hole çıktı, açık renkli sonbaharlık pardösüsünü giydi ve oğlunu beklemek üzere evden dışarı çıktı. Bir sigara yaktı, ağır ağır birkaç nefes çekti, tadı çok hoş gelmişti. Kapının önünde, garaja giden asfalt yolda beklerken oğlu dışarı çıktı. "A, sigara mı içiyorsun baba?" diye sordu. "Elbette içeride de içebilirsin. Bizim aklımıza gelmemiştii." Bjørn Hansen başıyla mahcup mahcup onayladı, Peter arabayı çıkarmak üzere garaja girdi. Aracı dışarı çıkardı, Thea Nielsen de gelmişti, hep birlikte bindiler. Direksiyonda Peter Korpi Hansen, ön koltukta eşinin yanında Thea Nielsen, arka koltukta baba ve kayınpeder Bjørn Hansen. Bø'nün merkezindeki optik mağazasına gitmek üzere yola koyuldular.

Aracı mağazanın önüne park ettiler ve ön kapıdan mağazaya girdiler. Mağaza sahibi ve çalışanların kullandıkları bir arka kapı olmalıydı mutlaka, ne var ki Peter beraberindekileri ön kapıdan almıştı içeri. Mağazayı boydan boya geçerek en gelişmiş optik araç ve gereçlerinin bulunduğu iç kısımdaki odaya yöneldiler. Satış görevlisi hanımın yardımcı olduğu iki üç müşteri vardı, üzerinde beyaz laboratuvar gömleği bulunan bir başka görevli (erkek) arka odadaydı. Peter mağaza ile iç kısımdaki oda arasında kalan koridorda durup babasına optik mağazası hakkında bilgiler verme-

ye başladı. Adeta konferans verir gibi coşkuyla anlatıyordu. Thea Nielsen gururla eşinin yanında duruyordu. Bjørn Hansen oğlunun gençlik yıllarındaki çok yüksek sesle konuşma kötü-alışkanlığını hâlâ koruduğunu fark etti, dün dikkatini çekmemişti bu. Herhalde şimdi olduğu gibi ders verir bir havaya girdiğinde yapıyor bunu, diye düşündü. Yine de oğlunu can kulağıyla dinledi, ara ara sözünü keserek sorular sordu, Peter kendisine soru sorulmasından hoşlanıyordu. Bir keresinde Bjørn Hansen oğlunun sözünü keserek onun pek hoşuna giden bir soru yöneltti: Gözlük çerçeveleri modayı takip ediyor muydu? “A elbette, kesinlikle söyleyebilirim ki öyle oluyor” dedi oğlu adeta sinirlenmiş gibi. Yoksa keyiflenmiş miydi? Sonra arka odaya geçtiler. Peter beyaz laboratuvar gömleği giymiş kişiyi asistanı, Bjørn Hansen’i de babası olarak tanıttı. Daha sonra diğer çalışan da bir soru sormak üzere yanlarına geldiğinde Peter babasını tanıştırmadı, Bjørn Hansen bundan ikinci çalışanın yalnızca cumartesi günleri gelen bir yardımcı personel olabileceği sonucunu çıkardı. Peter asistanından arka odada bulunan araç ve gereçler konusunda babasına bilgi vermesini istedi, kendisi ve eşi bu küçük konferansta seyirci konumundaydı. Ara ara ayrıntılı bilgi verebilmek amacıyla asistanının sözünü kestiği oluyor ve bunu da esprili bir replik şeklinde dile getirmeye çalışıyordu.

Sonrasında Thea Nielsen dışarıda yapılacak işleri olduğunu söyledi. Peter mağazada kalacaktı. Thea ile Bjørn Hansen mağazadan ayrılmadan önce Peter babasına kapanıştan sonra otomobille küçük bir tura çıkmak isteyip istemediğini sordu. Bjørn Hansen kabul edince de buluşma saati konusunda anlaştılar. “Sana bir sürprizimiz olacak” dedi Thea Nielsen.

Bjørn Hansen kararlaştırdıkları saatte optik mağazasına geri döndü, Peter ve Thea Nielsen’i orada, otomobilin yanında kendisini beklerken buldu. Saat bir olmuştu, Peter’in asistanı ve çalışanı işyerini kapatmak üzereydiler. Üçü araca bindiler, geldikleri oturma düzeninde araçtaki yerlerini almışlardı. Thea kayınpederine manzarayı seyretmek üzere önde oturmasını önerdiyse de Bjørn Hansen arkada tek başına oturmayı yeğlediğini söyleyip bu teklifi geri çevirdi. Bjørn Hansen arka koltukta oturduğu yerden Bøelva Nehri’ni takip ettiklerini görebiliyordu, ancak bir süre sonra ana yoldan ayrılıp daha iç kesimlere ve tepelere doğru yöneldiler, yolculuğa önce stabilize, daha sonra çakıllı yollarda devam ettiler.

Norveç'in tam ortalarına düşen ve giderek dağlık arazi haline gelen bir coğrafyadaydılar, daracık yollarda ilerliyorlardı. Pencereden bakınca birbirine yakın şekilde tepelere kurulmuş küçük çiftlikler, yayla evleri görünüyordu. Bu tip eski yerleşim yerleri şimdilerde kışlık tatil evlerine dönüştürülmekte, dedi Peter. Ne var ki henüz tatil evlerine dönüştürülmemiş bazı çiftliklerden karşısına hâlâ tek tük inekler veya bir inek sürüsü çıkabiliyordu bu eylül ayında. Hatta yol kenarında bir kayanın üzerine tırmanmış ve adeta bir fotoğrafa konu olmak üzere poz vermiş bir keçi bile gördüler. Peter aracı çok dikkatli kullanıyordu. Yol epey virajlıydı ve çok dik bir tırmanış gerektiriyordu. Yerleşim yerlerinin dışında kalan bir coğrafyaya, sıra sıra uzanan tepelere ya da sıradağlara gelmiş oldukları anlaşıyordu. Gökyüzü masmavi, hava çok temizdi, tüm renkler çok berrak görünüyordu. Norveç'in tam orta bölgesinde, daracık bir yolda ilerliyorlardı. İki kez başka taşıtlarla karşılaştılar, neyse ki aynı yönde ilerlemekteydiler. İlk araç onları solladı, ikinci araçsa yolun kenarına çekip durdu, içeriden biri (bir erkek) dışarı çıktı, muhtemelen doğal ihtiyacını karşılayacaktı, bulundukları yer de doğanın tam ortası olduğundan buna pek uygundu. Arabanın yanından geçerken Peter korna çaldı, Thea ile birlikte el salladılar, öbür araçtaki sürücü de korna çaldı, Bjørn Hansen içeri baktığında diğer araçtakilerin de el salladıklarını gördü (ancak doğal ihtiyacını karşılayacak olan erkek hariç, o el sallamıyordu, başını dayayıp kamışını yaklaştıracak bir kaya arayışındaydı). Yola devam ettiler, kısa bir süre sonra önlerine aynı yönde giden bir otomobil daha çıktı, Peter gaz vererek aralarındaki mesafeyi kısaltıyordu, öylesine yakınlaştılar ki virajı dönerken aşağıdan gelen aracın sürücüsünün kornaya basarak biraz yukarıda, tepede yol almakta olan sürücüye küçük bir selam göndermesi doğal hale gelmişti, dar ve virajlı yolun biraz daha yukarısındaki aracın sürücüsü de aralarında çok kısa bir mesafe olmasının gerektirdiği doğal tepkiyi vererek kornayla onu yanıtladı.

Ansızın yol bitti. Durdular. Dağdaki doğal bir düzlüğün üzerindeydiler. Düzlüğün bir tarafı uçurum, bir tarafı kayalıktı. Kayaların başladığı yerde çakıl çıkarılan bir taş ocağı vardı. Bu alanda sıra sıra arabalar diziliydi, bunlardan biri Peter'in az önce sürücüsüyle selamlaştığı araçtı. Peter de diğer taşıtların yanına park etti arabasını. Onlar henüz aracı terk etmeden iki otomobil daha yanaşmıştı.

Bjørn Hansen yan yana dokuz araba saydı, altısı geldiklerinde park etmiş vaziyetteydi, şimdiiyse kendi araçları dahil dokuz araba olmuşlardı. Sonrasında üç araç daha gelecek ve böylelikle bu cumartesi öğleden sonrasında Norveç'in dağlık bölgesinin tam orta kısmında, Bø Belediyesi'ne ait olan ancak yerleşim alanları dışında kalan bu dağlık arazide karşılarına çıkan terk edilmiş vaziyetteki taş ocağının önüne on iki otomobil park etmiş olacaktı. Burada ayrıca birkaç paslanmış makine duruyordu, hatta bunlardan biri çok eskiden infilak etmiş bir bombayı andırıyordu. Bjørn Hansen bu düzlükte yepyeni bir el arabası ve hâlâ kullanılır vaziyette ama içinde sürücüsü olmayan bir kamyon da gördü. Kullanılır vaziyetteki kamyonun hemen yanında, küçük penceresinde kırmızı kareli perde olan bir karavan duruyordu. Peter, Thea ve ihtiyar Hansen dağdaki bu doğal düzlükte yirmi yirmi beş kişiyle karşılaştı, bu insanlar bir grup olarak toplaşmış olmaktan ziyade adeta açık havada verilen bir partinin katılımcılarıymışçasına alana dağılmışlardı. Onların ardından yeni araçların da gelmesiyle eylül ayının bu cumartesi öğleden sonrası, güneşin en güçlü olduğu saatlerde, yani saat iki ile üç civarında alanda yaklaşık kırk kişi toplanmıştı. Kimdi bu insanlar? Bø'den mi gelmişlerdi? Araç plakalarına bakılırsa hepsi Bø'den gelmiyordu, ne var ki araçların plakaları satın alındıkları ili işaret eder yalnızca, buradaki taşıtların yarısından fazlası da bölge dışındaki başka illerde kayıtlı görünüyordu. İnsanların toplandığı dağdaki bu doğal düzlüğün bir tarafı uçurumdu. İlk bakışta bir uçurum gibi görünse de kenarına kadar gidip aşağı bakmaya cesaret eden kişi bunun dimdik bir uçurum olmaktan çok sarp bir yamaç, çok dik bir bayır olduğunu görebilirdi, yine de buradan düşmek sonu ölümle bitecek kadar tehlikeli olabilirdi. Ancak uzaktan bakanlar burayı uçurum olarak adlandırmakta haklıydılar. Peter, Thea ve Bjørn Hansen dağdaki bu doğal düzlüğe vardıklarında ziyaretçileri uçurumla taş ocağı arasında ortada bir yerde küme küme bir araya gelmiş sohbet ederken buldular. Peter'le Thea gayet zahmetsizce bir kümeden diğerine yer değiştirirken Bjørn Hansen de onların peşine takıldı. Gruptakilerin çoğu Peter ve Thea ile aynı yaş grubunda, yani otuz beş ila kırk beş yaş aralığındaydılar ve birbirlerine oldukça benziyorlardı, en azından hepsi aynı tarz rahat kıyafetler içindeydi ve benzer davranışlar sergiliyorlardı. Aralarından hiçbir grubun lideri gibi görünmüyordu, aslında grubun bir lideri

olup olmadığı da belli değildi. Onları bir araya getiren ortak bir hedef de yok gibiydi. Bununla birlikte herkes birbirini tanıyor, en azından kimin kim olduğunu biliyordu. Belki de Bø'de kasabanın merkezinde Thea Nielsen'in sözünü ettiği sürprizdi bu grubu bir araya getiren. Peter'in avcılar grubundan arkadaşları var mı acaba burada, diye düşündü Bjørn Hansen ve oğluna sordu: "Senin avcı arkadaşlarından bazıları burada mı?" Peter "Hayır, bunlar başka bir grup" diye yanıtladı soruyu. Yaşlı bir çift görüntü itibariyle gruptan ayrılıyordu. Ancak bu fark yaşlarından kaynaklanmıyordu, zira aralarında başka yaşlı çiftler ve tek başına gelmiş yaşlı kimseler de vardı, fark ellerinde portatif piknik sandalyeleri taşıyor olmalarından da kaynaklanmıyordu, çünkü piknik sandalyeleri taşıyan otuz beş ila kırk beş yaş aralığında gençler de vardı. Hayır, bu çifti farklı kılan, ellerinde beyaz karton bir pasta kutusu taşıyor olmalarıydı, Bjørn Hansen bu tip kutuları çocukluğundan hatırlıyordu, ailecek uzun bir geziye çıkılacaksa böyle kutulara hazırladıkları güzel sandviçler konurdu. Katı yumurta ve ançüezli, köfteli, jambonlu, omletli sandviçler... Yaşlı çift buraya oğullarıyla gelmiş ve uçuruma çok yakın bir yerde portatif piknik sandalyelerini kurmuşlardı. Kadın kucağında tuttuğu beyaz karton pasta kutusunu açmış, sandviçleri yaşlı eşine ve oğluna ikram ediyordu, oğulları ise yaşlı anne babanın fincanlarına termostan kahve servisi yapıyordu. Birlikte oturmuş vadiyi seyrediyorlardı. Piknik sandalyesi olanlar yavaş yavaş onlara katılmaya başladı. Aralarından bazılarının da termosları vardı, ancak başka hiç kimse beraberinde kutuda sandviç getirmemişti. Şöyle bir bakıldığında piknik sandalyelerine oturmuş bir grup insanın sanki bir şeyler olmasını bekliyormuşçasına vadiyi ve ötesinde uzanan dağları seyrettiği söylenebilirdi. Bu esnada diğer gruplar taş ocağıyla uçurum arasındaki düzlükte dağınık bir şekilde duruyor ve önceden iyi tanıdıkları anlaşılan insanlarla havadan sudan konuşuyorlardı. Peter ve Thea akşamki yemeğe davet ettikleri çifti Bjørn Hansen'le tanıştırdılar. "Memnun oldum" dedi Hans, "Memnun oldum" dedi Grete. Bjørn Hansen çifti kibarca selamladı ve bu şekilde, araçlar ve vekiller vasıtasıyla Thea Nielsen'i tanımak üzere eline iyi bir fırsat geçmiş olduğunu geçirdi aklından ve biraz yersiz bir biçimde sordu: Ne işle meşgul oluyorsunuz? Yani günlük hayatta? Yanıtı sabırsızlıkla bekliyordu. Oğlu ve gelini ne tip insanlarla arkadaşlık ediyordu? Ne var ki cevap

vermediler, soruyu yanıtsız bıraktılar çünkü Hans, Bjørn Hansen'in arkasındaki grupta bir tanıdıklarını görmüş, ona sesleniyordu: "Nasılsınız! Dün güzel bir gün geçirdik, teşekkürler!" Grete de cilveli cilveli el salladı. İkisi birden diğer gruba katılırken Peter ve Thea üçüncü bir gruba doğru ilerledi. İnsanlar bir gruptan diğerine yöneliyor, havadan sudan muhabbet ediyorlardı. Rahat bir ortam vardı. Ama yine de havada bir gerilim, bir beklenti olduğu seziliyordu, bir kümeden diğer kümeye geçiş yaparak dolaşan insanlar yavaş yavaş ancak gözle görülür bir biçimde dağdaki bu doğal düzlüğün orta yerinden uçuşuma doğru ilerlemeye başlamışlar ve sonunda uçuşumun tam kıyısında portatif piknik sandalyelerine oturmuş yaşlı çiftlerin (çoğunluğu yaşlıydı ama aralarında yaşlı olmayanlar da vardı) oluşturduğu ilk sıranın biraz gerisinde durmuşlardı, durdukları noktadaki insanların –örneğin uzun bir süredir piknik sandalyelerinde oturan, içinde 1950'li yılların modası sandviçler bulunan beyaz karton bir pasta kutusunu kucaklarına almış yaşlı çift ve oğullarının hemen arkasında duruyorlardı– yaptığı gibi bakışlarını uzaktaki bir hedefi gözlercesine ufka çevirmişlerdi. İşte böylece safları sıklaştırmışlar, vadiye, bu dar vadinin üzerindeki mavi gökyüzüne, vadinin iki yanından dimdik yükselen dağlara bakıyorlardı ki bir ses duyuldu: Bakın, geliyorlar!

Ve geldiler. Uzakta, iki dik yamacın arasında kalan bu dar vadede havada bir şeyler vardı. İlk başta tanımlanamayan noktalar gibi görünüyorlardı, bu pırıl pırıl eylül semalarında karşılına çıkan bir göz yanılması gibiydiler. Derken aralarındaki uzaklıktan dolayı büyük oldukları ancak tahmin edilebilen varlıkları fark ettiler, sekiz adet tanımlanamayan varlık. Bakan kişi, yani Bjørn Hansen, bunların kendisine doğru gelen sekiz büyük kuş olduğunu varsaydı. Bir süre sonra bunlar belli bir düzen içinde uçan iki büyük, altı küçük kuşmuş gibi göründü. Ve sonunda bunların insan oldukları ve iki yetişkin ile altı çocuğun kendilerine doğru uçarak geldikleri anlaşıldı. Gördükleri, yelken kanat olarak bilinen serbest uçuş hava taşıtıyla kendilerine yaklaşan iki yetişkin ve altı çocuktu. İnanılmaz bir manzaraydı bu. Gerçekdişiydi. Küçük büyük hepsi havada asılıydılar, kollarıyla direksiyon vazifesi gören bir düzeneğe tutunmuşlardı ve sırtlarında kanatlara benzeyen dikdörtgen paravanlar vardı. Bunlar eylem alanları hava olan ve hızlı hareket eden uzun figürlerdi. Bu betimleme iki öğretmen için geçer-

liydi, çocuklar da daha ufak görünseler de aynı şekilde hareket ediyorlardı. Uçan kişilerin beline tutturulmuş bir kemerden çıkan ipler sırttaki kanat şeklinde yapılmış olan paravanlara bağlıydı. Sırtlarındaki büyük boyutlu, üzeri tırtıklı iki yarım paravan yırtıcı kuşların kanatlarını andırıyordu. Çocuklarıntaki bile böyleydi. İkisi eğitmen altısı çocuk sekiz kişi tıpatıp birbirine benzeyen daracık, su geçirmez dalış giysileri giymişlerdi, elbette eğitmenlerin giysileri daha büyük bedendi. Rüzgârı karşılayan kanatlar da çocuklar için daha küçük boyutta tasarlanmıştı. Bjørn Hansen çocuklardan birinin küçük Wiggo olduğunu Per ve Thea'nın verdiği tepkilerden anlamıştı. Bjørn Hansen'in anladığı bir başka şey de burada, bu uçuşun kıyısında toplanmış kişilerin, çocukların yakın aile üyeleri, anne babaları ve büyükanne büyükbabaları olduğuydu, şimdi bu kişiler dillerini yutmuşçasına durmuşlar, uçarak yaklaşan bir sonraki nesli karşılıyorlardı, bu çocukların hemen hepsinin aynı yaşta, on on iki yaş arasında oldukları (Wiggo on bir yaşındaydı) görülüyordu. Belli bir tertip halinde uçmaktaysalar da bu teoride böyleydi, uygulamada ise çok zordu, çünkü eğitmenler zaman zaman dizilimdeki yerlerini bırakıp bu iki dik yamaç arasında, vadi tabanından 250 metre yukarıda, havada hareket ederken kanatlarını rüzgâra göre ayarlama mücadelesi veren çocuklara yardım etmek üzere yanlarına gidiyorlardı. İşte o zaman iri kanatların küçük kanatlara doğru eğildiği, su geçirmez dalış giysileri içindeki iri gövdelerin küçük gövdelere yanaşıp kendinden emin hareketlerle onlara havada manevralar yaptırdıkları görülüyordu ve aslında bu da onları uçuşun kıyısında yerden izleyen anne babalar ve büyükanne büyükbabalara güven veriyordu. Artık ailelerinin yanına iyice yaklaşmışlar, uçuş rotasının sonuna gelmişlerdi. Ailelerinin durdukları yerin, yani dağdan dimdik inen uçuşun biraz berisindeydiler, dar vadinin onların bulunduğu tarafında uçtuklarından adeta ellerini uzatsalar tutacaklarmış hissi verecek kadar yakındaydılar. Çocukların yüz hatları artık aile bireyleri tarafından tanınacak kadar iyi seçiliyordu, Bjørn Hansen eğitmenlerden birinin kadın, diğerininse erkek olduğunu gördü, tam o sırada kadın eğitmen küçük bir çocuğun yanlışlıkla ailenin üzerinde durduğu düzlükten dimdik aşağıya inen dağ sırtına doğru yol aldığını fark etti ve koruyucu göğsünü gererek çocuğu uçuş rotasına doğru yönlendirdi. Bjørn Hansen küçüğün yüzünün bem-

beyaz olduğunu gözlemlemişti, bunun nedeni aşırı odaklanma veya endişe ya da her ikisi olabilirdi. Peter ve Thea'nın tepkilerinden çocuğun Wiggo olmadığı anlaşıyordu. Onlar gözlerini bir başka çocuğa dikmişlerdi, dimdik yükselen dağ sırtının çok yakınında, havada onlardan bir metre kadar yukarıda olan çocuğun yüz hatlarından aşırı odaklanmış olduğu görülüyordu. Çocuk şimdi tam olarak tepelerinde, uçuşunun hemen üzerindeydi. Kendini havada tutma ve dizilimdeki yerini koruma gayretindeki çocuk uçuşu rotada Peter ile Thea'nın (ve Bjørn Hansen'in) yanından geçmekteyken Thea Nielsen "Wiggo, Wiggo" diye seslendi ve el salladı. Peter de "Benim Wiggo, ben" diyerek el sallıyordu. Wiggo başını onlardan yana çevirdiyse de bu otomatik bir tepkiydi, aslında ailesini göremeyecek kadar uçuşa odaklanmıştı, anne ve babası Wiggo'yla göz teması kuramadılar, yalnızca üzerlerinden uçup gittiğini gözlemlediler. Thea Nielsen "El salla dedesi, el salla" diye seslendiyse de Bjørn Hansen el sallamadı. Vadi tabanından 250 metre yukarıda, uçuşunun hemen berisinde havada salınmakta olan küçük Wiggo'yu gayet açık seçik görmüştü. Bjørn Hansen'den birkaç metre ileride, bir metre de yukarıda uçuşundan ve başı da aşağı dönük olduğundan tüm hatlarıyla görebilmiştii torununun yüzünü, bembeyaz ve aşırı odaklanmış bir çocuk yüzüydü, o ise ne babasını ne annesini ne de düğmeleri iliklenmiş sonbaharlık pardösüsü içindeki yaşlı adamı fark edebilmişti. Küçük Wiggo'nun tepelerinden böyle geçtikten sonra gözleri, ağzı ve burnu karşıya bakacak şekilde başını normal pozisyona çevirerek uçmaya devam ettiğini gördüler. Başlarının üzerindeki bir podyumda cereyan eden bir moda gösterisinin mankenlerini seyretmişlerdi adeta, her çocuk muhteşem bir tek başınalık halinde uçmuştu, çünkü dizilimde çocukların arasında geniş mesafe bırakılmış ve böylelikle her çocuk ailelerin üzerinden tek tek uçarak tüm ilgiyi üzerinde toplayabilmişti. Çocukların her biri eğitimcilerin gözetimindeydi. Eğitimcilerin profesyonel becerileri bir çocuktan diğerine şaşırtıcı bir süratle geçmelerine olanak veriyor ve bu tehlikelere açık çocuk grubunu birbirine bağlayan zorunlu halka vazifesini görüyordu, bununla birlikte gökyüzüyle derin vadi tabanı arasında uzanan bu uçsuz bucaksız hava okyanusunda her bir çocuk kendi kapsülünün içinde tek başınaydı. Grup güney yönünde uçmaya devam ederken ebeveynleri (ve çoğu uçuşunun tam kıyısında portatif piknik san-

dalyelerine oturmuş büyükanne ve büyükbabaları) gözleriyle onları izliyordu (hiç kimse dürbün getirmemişti, fotoğraf ya da video çeken de yoktu, buna izin verilmeyeceği önceden belirtilmiş olmalıydı. Dağdaki bu düzlükte küçük çocuk da yoktu, ailedeki diğer çocuklar da yanlarından uçarak geçen altı çocuk arasında bulunan kardeşlerini seyretmek üzere buraya getirilmemişlerdi), havadaki bir süre sonra kuşlara, hatta ufacık kuşlara dönüştüler, yakından bakınca göçmen kuşlarla aynı boyutta görünüyordular, sonunda havada geniş bir daire oluşturacak şekilde toplandılar, açık bir alanın ve pırıl pırıl parlayan bir gölün üzerindeydiler şimdi, gölün adının Seljordsvannet (göl canavarı) olduğu söyleniyordu, havadaki çocuklar ve eğitimleri bulundukları noktadan Bø ve Seljord köylerini görüyor olmalıydılar. Derken yelken kanatlar aynı dizilimi bozmadan, yani her bir çocuğun arasında geniş mesafe bırakılmış şekilde ve eğitimleri de her iki başta olmak üzere, uçarak geri döndüler ve bir kenarı uçurum olan düzlükte toplanmış izleyicilere yaklaştılar. Altı çocuk ve iki eğitmenin havada izledikleri rota bu kez uçurumun kıyısından biraz daha açıktan uçmak şeklindeydi, o nedenle de Bjørn Hansen aralarından hangisinin Wiggo olduğundan emin olamadı, küçük torununun beş çocuk ve iki eğitimle birlikte yaptığı bu inanılmaz uçuşu ancak Peter ve Thea'nın bakışlarını takip ederek izleyebiliyordu. Derken ansızın eğitimlerden biri, erkek olanı, gözden kayboldu, önce öne kapanıp sonra tüm gövdesiyle gerinerek ivme kazanmış ve birden müthiş bir hızla yükselmişti, kavisli metal parçayı aşağı çekip bir manevra yaptıktan sonra birkaç saniye içinde vadinin öbür tarafındaki dağların zirvelerini aşmış, gerideki yükseltilere dalmıştı. İzleyicilerin çoğu kendi çocukları yerine eğitmenin bu müthiş uçuşunu izliyordu, ancak eğitimden uzaktaki yükseltilerden geri dönüp uçmakta olan çocukların arasına daldıktan sonra anne babalar dikkatlerini çocuklarının bu inanılmaz, bu gerçekdışı görüntüsü üzerinde topladılar. Kuzeye doğru uçan çocukları gözleriyle takip ediyorlardı, çocuklar kısa bir süre sonra yeniden kuş benzeri yaratıklara dönüşmüşler, derken ufacık, tanınmaz noktacıklar haline gelmişler ve gözden kaybolmuşlardı, sonrasında uçurumun kenarında toplanmış bulunan insanların tümü adeta bir yerden emir almışçasına bakışlarını önlerindeki boşluğa, az önceki uçuş rotasının gerçekleştiği boşluğa diktiler. Bjørn Hansen gerçekdışı ve itici –yani kor-

kutucu anlamında itici– bulduğu şeyin sadece havadaki bu gösteri ya da çocukların yelken kanat uçuşu olmadığını fark etmişti. (Bjørn Hansen ve belki de izleyicilerin bir kısmı gösterinin itici olduğunu, gördüklerinin içlerinde derinlerde bir yerde bir korku, bir çaresizlik duygusu yarattığını anlamışlardı.) Gerçekdışı olan zaman ve mekân arasındaki ilişkiydi de ayrıca. Çocuklar havada gidiş dönüş üç çarpı iki, yani altı kilometrelik bir mesafe katetmişlerdi, bu da bir kenarı uçurum olan düzlükte toplanmış izleyiciler açısından her iki yönde uzunca bir görüntü oluşturmuştu ve bütün bunlar –yani çocukların minik noktalar halinde kuzeyden gelip güneyde Seljordvannet Gölü’nün üzerinde geniş bir daire oluşturarak salınmaları, sonra geri dönüp tepelerinden ikinci kez, gerçek büyüklükleri görülecek şekilde geçmeleri, bir süre havada asılı kaldıktan sonra da gözden kaybolmaları– yedi sekiz dakikalık bir zaman dilimi içinde gerçekleşmişti. Bu zaman mekân ilişkisi orada toplanmış izleyicileri gördükleri üzerine uzun uzun düşünmeye sevk etmişti. Orada bulunanlar az önce yaşananlar karşısında derin bir sessizliğe bürünmüşlerdi. Gösterinin bitmesinin hemen ardından grup derhal dağılmış, insanlar araçlarına yönelmiş, araçlara girip oturmuş ve oradan uzaklaşmışlardı. Her birinde ortalama dört beş yolcu bulunan on iki otomobil dik ve virajlı köy yolunda Bø’ye doğru yol alıyordu.

Arabanın ön koltuğunda oturan Thea Nielsen arka koltuktaki Bjørn Hansen’e hitaben “Bu sporun henüz yasal olarak yapılamadığını anlamışsındır herhalde” dedi. “Sana çok güveniyoruz, umarım bunun ayırımındasındır.” Bjørn Hansen başını evet anlamında salladı. Artık yetkililerle gönüllü olarak temasa geçen bir adam olmadığını söyledi. Bunu söyler söylemez de içinde büyük bir üzüntü hissetti. Bø’ye geldiğinden bu yana ilk kez görünürde kaderi haline gelmiş şeyi ima etmeye cüret etmişti. Bir anlamda bunun bir ilerleme olduğu söylenebilirdi, ama bunun manası neydi! Hiçbir şey. Kesinlikle hiçbir şey.

Direksiyon başındaki Peter ansızın konuşmaya başladı: “Pek yakında Kafkaslar üzerinde uçacaklar. Hatta Himalayalar üzerinde de uçabilirler.” “Hayır” dedi Thea Nielsen. “Önce Bejing semalarında gökdelenlerin arasında uçacaklar. Hatta gökdelenlerin üzerinden! Ve Kuala Lumpur’da uçacaklar. Birleşik Arap Emirlikleri semalarında. Denizdeki yapay adada bulunan lüks otellerin üzerinden

uçacaklar. Bizim çocuklar!” “Kusura bakma baba” dedi Peter, “şu an ayaklarımız yerden epey kesilmiş durumda, bizi anlıyorsundur umarım.” “Nairobi üzerinde. Kudüs üzerinde. Şam üzerinde. Şam kentine doğru. Kudüs kentine. Bağdat’a doğru.” Bütün bunları Thea Nielsen söylemişti. Anlaşıldığı kadarıyla zengin bir coğrafya bilgisi vardı, ama günlük hayatında ne işle meşgul oluyordu acaba? “Oyun oynuyoruz sadece baba, çok ciddiye alma.” Bjørn Hansen başını iki yana salladı ve üzgün üzgün gülümsedi.

Böyle varmışlardı, Peter arabayı her zamanki yoldan eve kadar getirdi. Thea ve Bjørn Hansen’i garajın önünde indirdi, sonra aracını garaja park etti. Thea Nielsen ve Bjørn Hansen eve doğru yürüdüler. Thea anahtarı kilide sokup çevirirken Bjørn Hansen’in gözünün içine bakarak sordu: “Şimdi mutlusun değil mi?” “Hayır” dedi Bjørn Hansen. “Ah, geçmişten gelen nahoş bir esintisin sen”⁸ dedi Thea Nielsen. “Evet, öyleyim.”

Bodrum katındaki hole girmişlerdi. Tam Thea Nielsen bir şey söyleyecekken Peter sokak kapısında belirdi. “Ama biz öğle yemeği yemeyi unuttuk. Bazen böyle olabiliyor işte. Ne gündü ama! Yemek yemeyi bile unuttuk. Aç mısın? Aç mısınız?” Ancak hepsi de aç olmadıkları, akşam yemeğinden önce bir şeyler yemelerine gerek olmadığı konusunda fikir birliği içindeydiler.

Bunun ardından herkes kendi meşguliyetine döndü. Peter ve Thea akşam yemeği hazırlıklarına başlamadan önce biraz yatıp dinlenmek istediler. Bjørn Hansen de uzanmak üzere odasına çekildi. Thea Nielsen arkasından seslendi: “Konuklar 19:30’da gelecekler.” (Evet, gerçekten de 19:30 demişti.) “Zaten Hans ve Grete ile tanıştın. İlaveten Per ve Arne de gelecek.” Bjørn Hansen arkasına döndü ve başıyla onayladı.

Odada, karyolanın kenarında oturuyordu. Thea’ya verdiği “Hayır, mutlu değilim” cevabından sonra Bjørn Hansen bu evde kalmaya cesaret edemezdi. Burada bir gece, hayır, iki gece daha kalmaya cesaret edememesi bir yana, burada bulunmaya bile cesareti yoktu. Buradan kaçmak zorundaydı, zira Thea Nielsen çok geçmeden, yani ya hemen ya da yarım saat sonra, bir süre önce aynı şeyleri

8 Özgün metindeki *et gufs fra fortiden* ifadesi geçmişten gelen esinti, kötü kokulu esinti veya mecazi olarak sevimsiz, acı hatıralar canlandıran, ürküten şey anlamına gelir ve Norveç edebiyatında çokça kullanılmıştır. Bu ifadeyi mecaz anlamıyla “geçmişin kötü anılarını depreştiren birisin sen” olarak okuyabiliriz. (ç. n.)

deneyimleyen ve bunun müthiş görkemli bir görüntü olduğunu düşünen Peter'e babasının "Hayır, mutlu değilim" dediğini söyleyecekti. Aslında bu görüntünün, kendisi hayatta olmasa da yaşamın devam edeceğini bizzat gözlemleyen yaşlı bir adamın kalbinde güzel duygular uyandırması gerekirdi, bu görüntü son derece önemli bir şeyle, kan bağıyla ilgiliydi ve bu şey de uçurumun dibindeki ihtiyar adamla havada uçan on bir yaşındaki torununun arasındaki bağlantı olmalıydı. Oysa Bjørn Hansen yanıtı beklenmeyen ama etki yaratmak üzere sorulan soruya, "Şimdi (yani nihayet!) mutlusun değil mi?" sorusuna hayır cevabı vermişti.

Eşyalarını toplamaya başladı. İşi çabuk bitti. Dünkü kirli giysiler. Yolda okumak üzere yanına aldığı kitap, *Ölümçül Hastalık*. İki temiz gömlek, tuvalet malzemeleri çantası, üç çift giyilmemiş çorap, mendil. Pardösüsünü karyolanın üzerine, yanına bıraktı. Üzerinde eski koyu renk takım elbisesi vardı. Bugün de aynı şekilde terlediğini hissediyordu bu takım elbisenin içinde. Beyaz gömlek. Boyasız ayakkabılar. Her zamanki gibi. Şimdi neyi bekliyordu? Evet, tabii, yukarıdakilerin akşam yemeği hazırlıklarına başlamasını bekliyordu. Oğlu ve gelini yukarıda yatarken çıkış yolu ona kapalıydı (bu bir paradoks olabilirdi aslında). Elinde valiziyle kapıdan kimseye görünmeden çıkabileceğinden emin olamazdı. Yatak odasının penceresi evin ön tarafındaydı ve onlar şu veya bu nedenle camdan dışarı bakabilirlerdi. Mutfak arka bahçeye baktığından Bjørn Hansen gelini ve oğlu mutfakta yemekle meşgul olurken görünmeden çıkabileceğinden emindi.

Saat altıda yukarıdakilerin kalktığını ve mutfakta dolaşmaya başladıklarını işitti. Dikkatle kulak kabarttı, bir süre sonra ne yaptıklarını somut olarak anlamaya çalıştı, mutfak faaliyetlerine başladıklarından emin olduktan sonra odasından çıktı, yavaşça koridoru geçti, sokak kapısını açtı, elinde küçük valiziyle gara giden yolu geçti, sokağa çıktı. Kısa bir süre sonra Bø'nün merkezine giden yoldaydı. Dış kapının anahtarını odasında bırakmayı ihmal etmemişti. Kent merkezine geldiğinde aç olduğunu hissetti. Anacadedeki Narvesen büfesine girdi, iki soslisli sandviç satın aldı, rafta duran gazetelerin manşetlerine bakarken sandviçlerini yedi. Sokağa çıktığında taksi durağının yerini sordu ve oraya doğru yürümeye başladı. Durakta bir taksi vardı, içine girip arka koltuğa oturdu ve "Nordagutu İstasyonu" dedi. Oslo'ya trenle dönecekti, ancak Peter

ve Thea'nın onun yokluğunu fark edip şu veya bu nedenle onu aramaya karar vermeleri ihtimalini göz önünde bulundurarak trene Bø İstasyonu'ndan binmek istemiyordu. Bø İstasyonu'nda oturmuş treni beklerken karşısına çıkabilirlerdi. O nedenle de Nordagutu'yu tercih etmişti. Nordagutu çok özel bir istasyondur. Heddalsvannet Gölü'nün güney kısmının batısına düşen bir tepe üzerine kurulmuş az nüfuslu bir köydür burası, ne var ki Norveç demiryolları sistemi içinde bir bağlantı noktası oluşturmaktadır. Güneye giden Sørlandsbanen ile Vestfoldbanen hatları tuhaf bir şekilde burada kesişiyordu. Vestfoldbanen aslında Skien'de bitmekle birlikte burada Bratbergsbanen adını alarak Nordagutu'ya kadar çıkar ve orada Sørlandsbanen hattının her iki yönüyle de kesişir. Bu hat en şaşılahtır devrini 1950'li yıllarda yaşamıştı, istasyonun o zamanlar seyahat ve nadir tatilleri çağrıştıran büyümlü bir ismi vardı. Bu istasyon her ne kadar biraz eskimiş de olsa, modern bir toplumun ihtiyaçlarına tam uyum sağlamasa da, iki hatta ait geliş gidiş tren tarifeleriyle, istasyon şefi ve yeşil bayrağıyla, günümüzde, yani 21. yüzyılda bir gerçeklikten çok demiryollarına ait bir hatıra olarak varlığını devam ettirmektedir. Taksi şoförü yirmi dakikada Nordagutu'ya vardı, istasyona giden tepeyi çıktı ve aracı bomboş park yerinde durdurdu. Yolculuk 420 kron tutmuştu, cumartesi ve gece tarifesi bu, demişti şoför. Bjørn Hansen cebinden bir binlik banknot çıkardı, çıkarırken kendi kendine gülümsedi, gıcır gıcır bir binlikti bu. Otuz kron bahşiş bıraktı, 550 kron para üstünü cebine yerleştirdi.

Nordagutu İstasyonu bomboştur, bekleme odasının kapısı kilitliydi ve etrafta kimsecikler yoktu. Ancak kilitli bekleme odasının yanındaki küçük ofisin ışıkları yanıyordu. İstasyonun duvarında Sørlandsbanen ile daha az bilinen Bratbergsbanen'a ait (tarifede yazılı olduğu şekliyle: Porsgrunn-Nordagutu-Nottoden) tren seferleri tarifesi asılıydı. Tarifeyi inceleyen Bjørn Hansen bir sürprizle karşılaştı. Oslo'ya son tren çoktan gitmişti. O gün cumartesi olduğu için bu istasyondan son tren 16:59'da (Bø'den 16:42'de) kalkmıştı. Skien'e gidip oradan Oslo'ya geçmek üzere Bratbergsbanen'a ait tarife baktı. Bratbergsbanen yalnızca hafta içi günlerde sefer yapıyordu. Hepsi bu kadardı. Ve Bjørn Hansen istasyonda duruyordu. Tam o sırada bir tren, Sørlandsbanen treni, o elektrik gücüyle çalışan haşmetiyle perona girdi. İstasyon binasındaki küçük ofisin kapısı açıldı ve üniformalı bir istasyon şefi elinde yeşil bayrakla dışarı çıktı.

Makinistle yaptığı kısa görüşmeden sonra şef yeşil bayrağı sallayıp düdüğünü çaldı ve tren yavaş yavaş hareket etmeye başladı. Kısa bir süre sonra gözden kaybolmuş, Nordagutu İstasyonu yine sessizliğe gömülmüştü. Kır karanlıkta yalnızca iki adam vardı, istasyon şefi ofisine girdi, Björn Hansen peronda kaldı. İstasyon şefi kısa bir süre sonra pantolon ve kaz tüyü ceket giymiş olarak dışarı çıktı, elinde yeşil bayrak yoktu. İstasyondan ayrılmadan Björn Hansen onu durdurdu ve Oslo'ya nasıl gidebileceğini sordu. "Bir otobüs var" dedi istasyon şefi. "Timebuss. Saat 22:20'de kalkacak." İki birden saatlerine baktılar. Saat tam 19:00'du. "Evet, epey beklemek gerekecek" dedi sivil giyimli istasyon şefi. Tam gidecekken döndü ve şöyle dedi: "Ama otobüs buraya kadar çıkmaz, yolun aşağısına doğru yürümen lazım, otobüs durağı levhasını göreceksin. Bir çeşit üstü kapalı durak, oturacak bir bank da var orada. Benim yolumun üzerinde, istersen gösterebilirim." "Hayır, ben burada beklerim" dedi Björn Hansen. Nordagutu İstasyonu'nda da bir bank ve tepesinde sarı ışık veren bir aydınlatma lambası vardı. Björn Hansen oturdu. Küçük, zarif valizini açtı ve yolculukta okumak üzere yanına aldığı kitabı çıkardı. Elindeki, S. Kierkegaard'un *Ölümcul Hastalık* isimli kitabına daldı. Otobüsün yolun aşağısındaki durağa gelmesine üç saat yirmi dakika vardı. Çok geçmeden hava kararacaktı, aylardan eylöldü ve geceler serin oluyordu, bir hayli serin.

Nordagutu İstasyonu'nda geçirilecek üç saat yirmi dakika. Neyse ki ona eşlik edecek olan Søren Kierkegaard vardı, yine de istasyonda bu kadar zaman geçirmek çok zordu. Bir buçuk saat sonra Björn Hansen huzursuzlanmaya başlamıştı. Otobüsün iki saat sonra geleceğini, o zamana kadar otobüs durağına gitmesi gerektiğini düşündü. Burada, Nordagutu İstasyonu'nda oturup Søren Kierkegaard okumanın bir yararı yoktu. Otobüs geldiğinde durakta hazır bekliyor olmalıydı. Ancak otobüs durağının nerede olduğunu henüz bilmiyordu, bütün bildiği istasyon şefinin dediği gibi yolun alt tarafında bir yerde olduğuydu. Yoldan aşağı yürürken sağa mı sola mı döneceği hakkında hiçbir fikri yoktu, istasyon şefi bunu belirtmemişti. Yola geç çıkar ve yanlış yöne saparsa sonucu çok kötü olabilirdi. İşte bu nedenle Björn Hansen şimdiden yola koyulup otobüs durağını bulmaya karar verdi. Otobüsün gelmesine iki saat bile olsa durakta oturup kitabını okuyabilirdi. Yoldan aşağı yürürken sağa sarmaya karar verdi, on dakika kadar gittikten sonra

yanlış yönde ilerlediği duygusuna kapıldı. Buradan devam etmemeye karar verip geri döndü. Yolda hiç kimseyle karşılaşmadığından yön soracak biri de yoktu. Yanından geçen otomobiller, durdurup “Durak nerede?” şeklinde yersiz (onlar açısından yersiz) bir soru soramayacağı kadar süratli gidiyorlardı. Bu nedenle de geri döndü. Nordagutu İstasyonu’na çıkan yokuşu tırmandı, başladığı noktaya dönmüştü, buradan sonra yolun sol tarafından devam edecekti. Bu yolda birkaç dakika yürüdükten sonra otobüs durağının az önce gittiği yolda olduğundan endişelenmeye başladı, en az beş dakika daha o yola devam etmeliydim diye düşünüyordu. Ancak aynı hatayı tekrarlamak istemediğinden dönmek yerine yürümeye devam etti. Nordagutu İstasyonu’ndan aşağı inen bu yolda on beş dakika ilerlemesine rağmen karşısına ne otobüs durağı levhası ne de üstü kapalı durak çıktı, geri dönmesi belki de daha uygundu ama o başladığı yoldan devam etmeye karar verdi, bundan iyi bir sonuç alacağını ümit ediyordu. Bjørn Hansen yoluna devam etti. Zarif deri valizi sağ elinde, yürüyor, yürüyordu. Karanlıkta. Kötü karanlıkta. Yolda tek tük ışıklar vardı sadece. Ancak sonunda o beklediği görüntü çıktı karşısına: Onun açısından çok değerli –ama Norveç’in her köşesinde karşılaşılan– bir otobüs durağı levhası. Bjørn Hansen derin bir soluk aldı. İstasyon şefinin söylemiş olduğu gibi bir çeşit üstü kapalı duraktı, oturacak bir bank bulmuştu orada. Oturdu ve yolculukta okumak üzere yanına aldığı kitabı çıkardı. Ne var ki burada oturmaya devam edemezdi çünkü okuması için yeterli ışık yoktu. Yolu aydınlatmaya yarayan lambalar üstü kapalı durakta oturan bir adamın elindeki Kierkegaard’un *Ölümcül Hastalık* isimli kitabını okuması için yeterli olmuyordu. Bjørn Hansen Nordagutu İstasyonu’na geri dönmeye karar verdi, oradaki bank güçlü bir sarı ışık veren lambanın altındaydı. Yine de gerekli önlemleri almak durumundaydı. Kolundaki saate baktı. Sonra yürümeye başladı. Yola bir süre devam etti, ardından Nordagutu İstasyonu’na çıkan yokuşu tırmandı, yürüdü, banka oturdu ve *Ölümcül Hastalık* kitabını çıkardı. Saatine baktı. Aşağıdaki otobüs durağından Nordagutu İstasyonu’na şu kadar zamanda yürünüyor muydu diye aklından not aldı. Kitabını okumak üzere oturdu. Bir süre sonra kitaba aşırı dalmanın sorun yaratacağından endişe etmeye başladı. Zira kitap sayfalarında yazılanlara dalması halinde Oslo’ya gidecek son araç olan 22:20 otobüsüne yetişmek için muhtaç olduğu zaman ve mekân

duygusunu kaybedebilirdi. Kierkegaard kolay bir yazar değildi, bu iki yüz yıllık düşünce evrenine nüfuz edebilmek için yoğun bir şekilde odaklanmak gerekiyordu. Bu nedenle Bjørn Hansen kitabı kapatıp valizine yerleştirdi ve geri kalan bekleme süresini yolun aşağısındaki otobüs durağında geçirmeye karar verdi. Otobüsün gelmesine kırk beş dakika kalmıştı, oraya kadar yürümek de zaman alacaktı. Nordagutu İstasyonu'ndan yokuş aşağı yürümeye başladı, Nordagutu köyünün içinden geçen yolu izledikten sonra sola saptı. Bir süre sonra otobüs durağına gelmişti. Üstü kapalı duraktaki banka oturdu. Yol ışıklarının verdiği hafif aydınlık dışında etraf kör karanlıktı. Soğuktu. Sıkı bir sonbahar soğuğu. Bjørn Hansen oturmuş, otobüsü bekliyordu. Sonunda beklenen otobüs geldi. Timebuss. Otobüsün gelişini ve farların aydınlığını gördü. Otobüs durakta durdu. İnen yolcu olmadı. Bjørn Hansen bu duraktan binen tek yolcu olarak otobüse girdi.

Dag Solstad'nın *On Birinci Roman, On Sekizinci Kitap*'ı, kahramanı Bjørn Hansen'in Büyük Ret adını verdiği planını uygulamaya koymasıyla ve çevresindeki herkese oynadığı oyunla son bulmuştur.

Bu kitabın devamı niteliğindeki *17. Roman* bizi yıllar sonrasına götürüyor. Foyası meydana çıkan Bjørn Hansen sahtecilikten çarptırıldığı hapis cezasını tamamlamış, dışarıdaki hayata uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu sırada, uzun zamandır görmediği oğlundan gelen mektupla artık bir torunu olduğunu öğrenir ve oğlunun ailesini ziyaret etmeye karar verir. Şüphelerle dolu halde çıktığı bu yolculuk beklenmedik keşif ve sorgulamalara gebe dir.

Dag Solstad, sıradışı kahramanı Bjørn Hansen'i konu alan üç romanından ikincisinde, utanç ve iletişimsizlik, baba-oğul ilişkisi ve nesillerin ilerleyişinin anlamı, toplum içinde oynanan roller gibi temaları deşmeyi sürdürüyor.

"17. Roman'ın büyük edebi gücü, tanrısıyla yalnız başına kaldığını hisseden bir adamın romanı olmasından ileri geliyor."

Adresseavisen (Norveç)

"Günümüz İskandinavya'sının Kafka'sı"

Svenska Dagbladet (İsveç)

ISBN 978-975-08-5807-9

